

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Revista No. 10, 1963
SALA DE LECTURĂ

**RIDICAREA PE NOI TREPTE
A ACTIVITĂȚII
CONSILIILOR POPULARE**

TOVARAȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PARTICIPAT LA LUCRĂRILE CELEI DE-A XIII-A CONFERINȚE A UNIUNII ASOCIAȚIILOR STUDENȚILOR COMUNIȘTI DIN ROMÂNIA

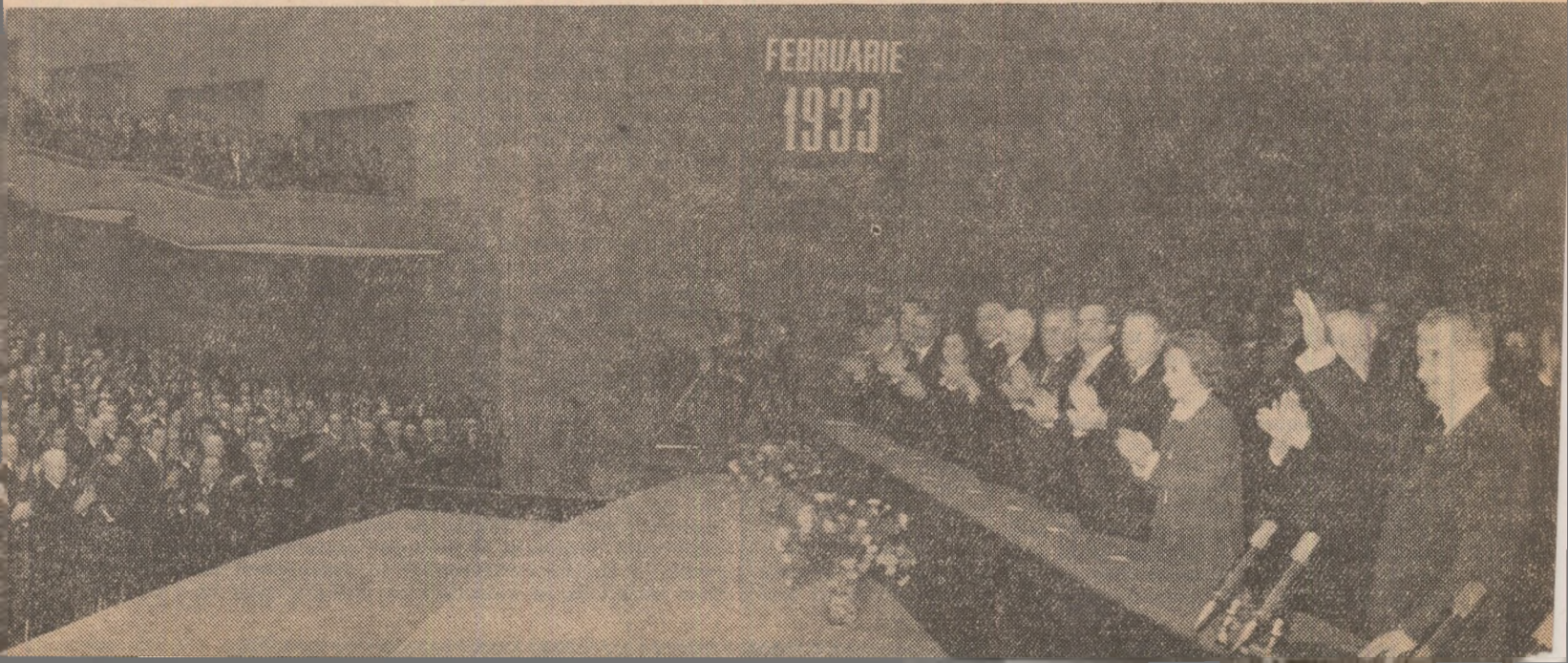
„A fi revoluționar, a fi comunist înseamnă a avea înalte cunoștințe în toate domeniile de activitate! Nu este suficient să-ți însușești și să cunoști unele definiții generale despre socialism și comunism; pentru a fi revoluționar și comunist este necesar să stăpânești știința, tehnica, cultura, să fii în stare să faci totul pentru dezvoltarea continuă a științei și culturii, să poți să acționezi în orice împrejurare pentru ridicarea și dezvoltarea patriei în toate domeniile de activitate“.

NICOLAE CEAUȘESCU

*Sub semnul înaltei cinstitiri a celor care au înscris
o pagină strălucită în lupta poporului român
pentru dreptate socială și națională, pentru apărarea
integrității și suveranității României*

**ADUNAREA FESTIVĂ CONSACRATĂ ÎMPLINIRII A 50 DE ANI
DE LA EROICELE LUPTRE REVOLUȚIONARE DIN 1933
ALE MUNCITORIMII ROMÂNE**

NOI TREPTE CALITATIVE ÎN ACTIVITATEA CONSILIILOR POPULARE

Iulian PLOȘTINARU

președintele Comitetului
pentru Problemele Consiliilor Populare

EVENIMENT IMPORTANT în viața politică și socială a țării, Conferința pe țară a președinților consiliilor populare reprezintă o expresie a înaltului democratism al societății noastre. Prin problematica abordată, prin participarea largă la dezbateri, conferința reafirmă cu putere hotărârea oamenilor muncii de la orașe și sate — români, maghiari, germani și de alte naționalități — strâns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, de a munci cu devotament și abnegație revoluționară pentru transpunerea neabătută în viață a istoricelor hotărâri ale Congresului al XII-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale, pentru a asigura trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, pentru realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate.

Pe orizontul larg ce s-a deschis în fața României de când în fruntea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu s-au edificat în timp împlinirile socialiste ale județelor și localităților țării, s-au realizat mutații calitative în viața de zi cu zi a oamenilor, ce pun în valoare, la dimensiuni fără precedent, forța creatoare și capacitatea de construcție a poporului, spiritul larg democratic în care se participă la rezolvarea tuturor problemelor, la actul de decizie în societatea noastră.

Componență importantă a cadrului larg democratic instituit în țara noastră, consiliile populare, — organe locale ale puterii și administrației de stat — reprezintă, prin modul lor de organizare și activitatea desfășurată, un factor determinant al mobilizării tuturor cetățenilor la conducerea întregii vieți economico-sociale, la valorificarea superioară a potențialului tehnico-productiv pe plan local, la sporirea accentuată a eficienței economice.

PRIVIND RETROSPECTIV, se poate aprecia că, la succesele obținute în perioada 1981—1982 în dezvoltarea localităților patriei, o contribuție importantă au adus-o unitățile administrativ-teritoriale, consiliile populare comunale, orașenești, municipale și județene, care au acționat pentru unirea eforturilor oamenilor muncii în îndeplinirea programului partidului de ridicare a țării pe noi trepte de progres și civilizație. Realizările obținute au făcut posibilă îndeplinirea neabătută a politicii de dezvoltare armonioasă și echilibrată a tuturor zonelor țării, apropierea potențialului economic al județelor prin repartizarea echitabilă a capacităților de producție și crearea de noi locuri de muncă, în special în județele și localitățile rămase în urmă. Astfel, în raport cu media pe țară, o serie de județe cum sînt Bistrița-Năsăud, Botoșani, Gorj, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Vrancea și altele au înregistrat în această perioadă ritmuri superioare de creștere a producției industriale.

Amplificarea laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale a fost posibilă în primul rînd datorită programului de investiții, care a asigurat punerea în funcțiune în primii doi ani ai cincinalului a unui număr de circa 1 200 de capacități industriale și agrozootehnice importante, îndeosebi pentru dezvoltarea bazei energetice și de materii prime a țării. În același timp, ca urmare a măsurilor întreprinse a sporit volumul materialelor recuperabile și refolosibile utilizate în producție, au fost atrase în procesul de recirculare noi materiale refolosibile, s-au dezvoltat capacitățile de producție pentru valorificarea acestora și au fost finalizate tehnologiile noi de prelucrare. Volumul materialelor, pieselor și bunurilor recuperate și valorificate în anul 1982 a fost de peste 42 miliarde lei, acestea reprezentînd o creștere cu aproape 20 la sută față de 1981. Cu toate acestea, economia națională dispune încă de importante resurse de metale feroase și neferoase, produse chimice, textile și pie-

lărie, materiale lemnoase, rezultate din procesele de producție, precum și din gospodăriile populației, piese și subansamble, bunuri de uz casnic care nu sînt colectate, recuperate și valorificate pe măsura posibilităților și necesităților.

Acționînd în spiritul hotărîrilor de partid și legilor statului cu privire la aplicarea principiilor noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere și autogestiune și trecerea treptată la autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, consiliile populare și-au sporit preocuparea pentru creșterea beneficiilor, rentabilizarea tuturor activităților, produsele și serviciilor, promovarea permanentă a unui regim sever de economii în cheltuirea fondurilor bugetare, sporirea contribuției populației la efectuarea lucrărilor edilitar-gospodărești și de interes obștesc. Totuși, în unele unități economice nivelul costurilor totale și materiale de producție nu se încadrează în prevederile planului, ceea ce arată o slabă gospodărire și valorificare a materiilor prime, depășirea consumurilor normate, neajunsuri în utilizarea forței de muncă, deficiențe în ceea ce privește ordinea și disciplina în muncă, cu influențe negative directe asupra eficienței economice și rentabilității.

O latură importantă a activității consiliilor populare o constituie **coordonarea producției de industrie mică și prestări de servicii pe plan local**. În perioada primilor doi ani ai cincinalului, împreună cu organele locale ale cooperației, au fost inițiate acțiuni pentru dezvoltarea și diversificarea producției și a prestărilor de servicii pentru populație. Pe ansamblu, în anii 1981—1982 industria mică s-a dezvoltat într-un ritm de 9,6 la sută, realizîndu-se și depășindu-se substanțial sarcinile de plan și din programul special aprobat pentru acest domeniu. Sporuri însemnate de producție s-au obținut prin punerea în valoare a resurselor locale de materii prime, a produselor secundare din agricultură, prin recuperarea, valorificarea și recondiționarea unor piese de schimb și subansamble, amplificarea cooperării cu întreprinderile republicane, extinderea muncii la domiciliul lucrătorilor. Trebuie arătat însă că, față de sarcinile stabilite la cel de-al doilea Congres al consiliilor populare, de a se ajunge în scurt timp la o producție a industriei mici pe locuitor de 5—6 mii lei, la nivelul consiliilor populare există încă multe rezerve nevalorificate. Un număr de 17 județe, printre care Vaslui, Teleorman, Mehedinți, Suceava, Galați, Iași, Giurgiu, Botoșani, nu au ajuns încă nici la 2 500 lei producție pe locuitor, ceea ce demonstrează insuficiența valorificării a posibilităților existente, pentru satisfacerea nevoilor populației cu bunuri și servicii prin unitățile industriei mici.

POTRIVIT LEGII de organizare și funcționare a consiliilor populare, acestor organe le revin sarcini deosebite privind asigurarea conducerii unitare a întregii agriculturi din unitățile administrativ-teritoriale, în scopul creșterii producției agricole, sporirii contribuției agriculturii la dezvoltarea economiei naționale. În anul 1982 s-au obținut succese importante în sporirea producției agricole, fapt ilustrat și de realizarea pentru prima dată în istoria țării a unei recolte de cereale de circa 1 000 kg pe locuitor. Dar, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, rezultatele obținute nu sînt la nivelul posibilităților pe care le are agricultura noastră socialistă. O serie de județe ca Arad, Bihor, Cluj, Botoșani, Dolj, Gorj, Timiș, Giurgiu, Maramureș etc. nu și-au realizat în totalitate sarcinile de predare a produselor agricole la fondul de stat. O serie de neajunsuri s-au manifestat îndeosebi în sectorul zootehnic, lipsurile fiind datorate în special deficiențelor în organizarea activității unităților socialiste, în valorificarea posibilităților de care dispun

gospodăriile individuale ale populației. Așa cum s-a menționat la Conferința Națională a partidului, în agricultură s-a creat o situație anormală, care a dus la transformarea unor țărani din producători agricoli în consumatori de produse agricole. Mai mult decât atât, nu a fost înțeles pretutindeni principiul fundamental al autoaprovizionării teritoriale, anume că fiecare unitate agricolă, fiecare gospodărie țărănească, fiecare cetățean care dețin teren agricol, sub orice formă, trebuie să-l muncească, să producă, pentru a-și asigura necesarul propriu de consum, cât și contractarea cu statul sau desfacerea pe piață a surplusului de bunuri obținute.

CONSILIILE populare au manifestat o preocupare continuă pentru înfăptuirea procesului de urbanizare și sistematizare a teritoriului. Corespunzător noilor obiective economice intrate în funcțiune, a continuat amplul program al construcțiilor de locuințe, într-o concepție de sistematizare care să răspundă exigențelor de utilizare judicioasă a terenului, prin concentrarea obiectivelor economice în platforme industriale și amplasarea noilor construcții de locuințe în cadrul unor ansambluri compacte, integrate armonios în fizionomia fiecărei localități. **De la începutul acestui cincinal s-au construit și dat în folosință un număr de peste 300 mii apartamente.**

Paralel cu creșterea gradului de urbanizare, s-a dezvoltat și activitatea de gospodărire comunală. Față de anul 1980, numărul localităților în care se asigură alimentarea cu apă a crescut în prezent cu peste 200, astfel că toate orașele și municipiile dispun de asemenea dotări, la care se adaugă circa 1 500 de localități rurale. De asemenea, a sporit de la 355 la circa 400 numărul localităților care au instalații de canalizare, iar stațiile orășenești de epurare a apelor uzate și-au extins capacitatea de la 2 900 la 3 700 mii mc pe zi.

De la începutul cincinalului și pînă în prezent au fost realizate importante lucrări de modernizare a drumurilor locale și republicane, care însumează aproape 1 300 km, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea condițiilor de transport, la reducerea consumurilor de combustibil, mărirea vitezei de circulație, întreținerea mai bună a autovehiculelor, asigurarea unor legături directe între localități. Prin munca organizatorică desfășurată de comitetele și birourile executive ale consiliilor populare s-au realizat, cu aportul direct al locuitorilor, numeroase acțiuni de muncă patriotică pentru înfrumusețarea și buna gospodărire a localităților.

Eforturi deosebite au fost întreprinse în domeniul creșterii bazei materiale a activităților de învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății și celelalte activități social-culturale. Astfel, au fost construite și date în folosință în perioada 1981—1982 peste 1 500 săli de clasă, aproape 21 mii locuri în grădinițe, 20 mii locuri în internate școlare, peste 8 000 paturi de spital. De asemenea, s-a lărgit baza materială pentru desfășurarea activității de cultură fizică și sport, turism, odihnă și agrement.

PORNIND de la analiza realizărilor obținute în primii doi ani ai actualului cincinal, de la rezervele existente în economie și nevalorificate integral, Conferința Națională a partidului a trasat ca sarcină pentru perioada imediat următoare realizarea obiectivului stabilit de Congresul al XII-lea privind trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate sectoarele societății românești. Iată de ce, în centrul atenției consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale se situează înfăptuirea prevederilor de plan în profil teritorial, în condițiile aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar, întăririi autoconducerei și autogestiunii muncitorești. În mod concret sarcinile ce revin consiliilor populare se referă la :

● **Realizarea integrală a prevederilor de plan în domeniul industriei.** În acest sens o atenție deosebită se va acorda folosirii mai bune a potențialului existent în unitățile de producție, îmbunătățirii activității de cooperare între întreprinderi, între centrale și județe, realizării planului la export, executării la timp și de calitate a lucrărilor de reparații, revizii și întreținere a mașinilor și utilajelor.

● **Accelerarea procesului de dezvoltare a bazei proprii de materii prime și energetice.** Se are în vedere intensificarea acțiunilor pentru punerea în valoare a tuturor resurselor naturale existente, chiar a unor minereuri mai sărace în substanțe utile, prin utilizarea pe scară largă a tehnologiilor avansate în domeniul petrolier și minier, valorificarea mai completă a resurselor de materii prime. Pentru a răspunde mai prompt sarcinilor formulate de conducerea de partid în acest domeniu, consiliile populare trebuie să acționeze mai ferm pentru sprijinirea execuției și punerea în funcțiune la termen, chiar în devans, a tuturor obiectivelor de investiții planificate. În acest context consiliile populare, celelalte organe locale, comisiile permanente de deputați vor trebui să urmărească și să sprijine mai îndeaproape elaborarea și aprobarea din timp a documentațiilor tehnice, eliberarea amplasamentelor, contractarea și

livrarea în termen a utilajelor, recrutarea și pregătirea forței de muncă etc.

● **Mobilizarea în mai mare măsură a potențialului existent de resurse refolosibile din fiecare întreprindere.** În acest scop consiliile populare, unitățile productive au ca prioritate să elaboreze bilanțuri materiale care să evidențieze în mod riguros cantitățile cu materii prime utilizabile și recuperabile. Pentru realizarea sarcinilor prevăzute de Congresul al XII-lea al partidului cu privire la asigurarea a cel puțin 40—50 la sută din materiile prime și materialele de bază prin refolosire, este necesar ca toate consiliile populare să coordoneze și să se implice mai mult ca pînă acum în organizarea activității de achiziționare, recondiționare și valorificare a bunurilor uzate, scoase din uz, în colectarea materialelor recuperabile și refolosibile din industrie, agricultură și gospodăriile cetățenilor.

● **Îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pentru export.** În acest context, trebuie să se urmărească aplicarea cu fermitate a noului mecanism economico-financiar în activitatea de comerț exterior, a prevederilor Legii comerțului exterior, astfel ca fiecare unitate să lucreze pe principiile autoconducerei și autogestiunii. Aceasta impune totodată să se acorde o atenție sporită realizării producției de export, în condiții calitative superioare, valorificînd la un înalt grad de eficiență potențialul uman și tehnic de care dispune unitatea administrativ-teritorială.

● **Dezvoltarea accentuată a industriei mici și prestațiilor de servicii.** Experiența de pînă acum a demonstrat că sînt încă mari rezerve în ceea ce privește creșterea contribuției industriei mici la satisfacerea nevoilor locale de bunuri și servicii, inclusiv la export, precum și la realizarea unei aprovizionări corespunzătoare a populației cu unelte agricole. Măsurile întreprinse urmăresc atragerea în circuitul productiv a tuturor resurselor locale insuficient valorificate în prezent, prin extinderea unităților de industrie mică și prestații servicii atît în mediul urban, cît și în mediul rural. O atenție specială trebuie acordată extinderii unităților care valorifică produsele secundare și materialele recuperabile din industrie și agricultură, recondiționează piese de schimb și subansamble, execută produse în activități de cooperare cu industria republicană.

● **Valorificarea cu eficiență sporită a tuturor resurselor disponibile din agricultură.** În acest sens măsurile și acțiunile stabilite vizează cîteva direcții principale: **folosirea integrală a pămîntului**, prin intensificarea și atragerea în circuitul agricol a tuturor suprafețelor neutilizate sau insuficient valorificate, executarea unor lucrări de amenajare și ameliorare a terenurilor, eliminarea excesului de umiditate, desființarea stufărișurilor și pilcurilor de arbori fără valoare, preluarea în cultură a tuturor terenurilor din perimetrele construite din curți, grădini și a celor virane etc.; **creșterea producției agricole** în concordanță cu nevoile mereu crescînde de produse agricole pentru acoperirea necesităților de consum și crearea disponibilităților pentru export. Avem în vedere înainte de toate sarcinile mari ce stau în fața agriculturii în acest an atît în ceea ce privește producția vegetală (în 1983 va trebui să se ajungă la o producție de peste 25 mii tone cereale), cît mai ales zootehnică (realizarea efectivelor de animale prevăzute, îmbunătățirea reproducției și ameliorarea raselor, eliminarea mortalităților și sacrificărilor de necesitate, asigurarea bazei furajere etc.); **aportul sporit al gospodăriilor populației la creșterea producțiilor agricole.** Consiliilor populare le revine sarcina de a acționa cu întreaga răspundere atît în mediul rural cît și în mediul urban, astfel încît să nu existe practic nici o gospodărie individuală deținătoare de teren care să nu cultive legume, care să nu crească animale și păsări pentru consumul propriu și pentru valorificarea surplusului prin contracte, la fondul de stat sau pe piață. În mod deosebit, gospodăriile din zonele de deal și munte trebuie să valorifice mai bine condițiile specifice de producție, contibuind astfel la realizarea schimbului de mărfuri dintre sat și oraș.

● **Conectarea în termen la circuitul economic a tuturor obiectivelor de investiții planificate.** În acest sens trebuie să se amplifice preocuparea pentru asigurarea ritmicității execuției lucrărilor de construcții-montaj pe șantiere, folosirea eficientă a dotărilor din activitatea de construcții, adoptarea de soluții tehnologice și constructive avansate care să asigure încadrarea în consumurile normate de materiale, combustibil și energie. Sarcini deosebit de importante revin în continuare consiliilor populare în realizarea programului de investiții în domeniul construcțiilor de locuințe și a lucrărilor tehnico-edilitare.

OBIECTIVELE care se află în etapa următoare în fața consiliilor populare sînt pe deplin realizabile. Important este acum ea, pe baza intensificării eforturilor tuturor consiliilor populare, să se asigure înfăptuirea neabătută a prevederilor din planul național unic de dezvoltare economico-socială în profil teritorial și creșterea pe această bază a bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii.

Dezvoltarea economiei românești în anul 1982

Primatul calității și eficienței

SAPTAMINA trecută a fost dat publicității Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1982. Prin trăsăturile evidențiate în creșterea economiei românești în anul trecut, prin cifrele și nivelele relevate — vezi și tabelul — documentul amintit pune în lumină continuarea hotărâtă de către întregul nostru popor a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivelor Congresului al XII-lea al partidului privind realizarea unei calități superioare în întreaga viață economico-socială. Au fost obținute noi succese în procesul de consolidare a dezvoltării, în ce privește creșterea venitului național și a avuției patriei, în asigurarea pe această cale a bunăstării oamenilor muncii. Înregistrate în condițiile grele ale intensificării actualei crize economice mondiale, în condițiile în care în numeroase state dezvoltate ale lumii se consemnează ritmuri de creștere negative în domeniul economice de bază, marasm economic, proliferarea șomajului și a inflației, reducerea continuă a nivelului de viață al maselor, asemenea succese reliefează importanța excepțională a concepției științifice a partidului privind dezvoltarea economico-socială a României, activitatea intensă, abnegantă, a oamenilor muncii dedicată progresului țării. Dar, care sînt coordonatele care definesc dezvoltarea economiei românești în anul încheiat nu de mult, ce efecte și semnificații concrete prezintă ele ?

Acțiunea factorilor intensivi

DIN ANALIZA nivelului indicatorilor dezvoltării economico-sociale a țării în cel de-al doilea an al cincinalului, din analiza corelațiilor între acești indicatori se desprind preocupările pentru a asigura creșterea economică cu un consum redus de factori de producție, caracterul intensiv al reproducției. În mod sintetic acest proces se relevă, între altele, alăturînd volumul mai mic de investiții în anul 1982 comparativ cu anul 1981 (97,5 la sută) creșterilor obținute în anul trecut față de primul an al cincinalului — 2,6 la sută la venitul național, 3,3 la sută la producția industrială netă, 7,6 la sută la producția agricolă netă, 2,5 la sută la transportul intern de mărfuri etc. În același sens este interesant de remarcat un alt fapt : cu 1 leu total investiții, respectiv cu un leu investiții industriale și agricole, în anul 1982 s-au obținut față de anul 1981 valori sensibil mai mari, la venitul național, producția industrială și agricolă, sau valori sensibil mai mari în ce privește sporurile consemnate la acești indicatori în 1982 comparativ cu 1981. Calculele indică 2,89 lei față de 2,51 lei în ce privește raportul dintre venitul național și investițiile totale, 10,0 lei față de 8,61 lei în ce privește raportul dintre producția-marfă industrială și investițiile industriale, aproape 7 lei față de 5,4 lei în ce privește raportul dintre producția globală agricolă și investițiile destinate agriculturii. Pentru valorile calculate ca raport între sporul de venit național, de producție industrială și de producție agricolă și investițiile totale, respectiv cele destinate industriei și agriculturii, calculul indică 0,448 comparativ cu 0,105 în primul caz, 1,7 față de 1,5 în ce privește agricultura etc.

În evoluția economico-socială a țării din anul trecut se remarcă preocupările pentru amplificarea bazei proprii de materii prime și energie puse în evidență de atragerea în circuitul economic a noi substanțe minerale utile și darea în exploatare a noi perimetre și zone de extracție. În industria extractivă s-au realizat 37,9 milioane tone cărbune net (36,927 milioane tone în 1981), 11,7 milioane tone țiței (11,64 milioane tone în primul an al cincinalului), 32,5 miliarde m.c. gaz metan etc. Sînt de menționat, de asemenea, acțiunile de reintroducere în circuitul economic și valorificare a materialelor refolosibile, a produselor recuperabile, de recondiționare a unor piese, subansamble și echipamente, acțiunile de utilizare în producție a energiei secundare. Toate acestea au permis o sporire a gradului de acoperire din resurse interne a nevoilor economiei, dinamică cu efecte dintre cele mai pozitive.

Corespunzător cerințelor unei dezvoltări menită să pună în mod superior în valoare potențialul național de resurse mate-

riale și forță de muncă, creativitatea națiunii, să asigure creșterea productivității muncii sociale, o atenție prioritară a fost îndreptată către dezvoltarea ramurilor industriale purtătoare de progres tehnic ; s-au urmărit astfel amplificarea în continuare a gradului de dotare a economiei cu echipamente moderne, creșterea nivelului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, consumuri reduse de resurse și energie. În perspectiva acestei orientări au fost accentuate producția de utilaje tehnologice și mașini-unelte, de alte produse de mare randament, electrotehnica, electronica, mecanica fină, chimia de sinteză fină și mic tonaj etc. În anul trecut industria noastră a produs importante mijloace tehnice necesare creșterii producției de cărbune, țiței și gaze, instalații energetice, instalații tehnologice complexe, mașini-unelte prelucrătoare de mare randament — în valoare de cîteva zeci de miliarde de lei ; mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul — în valoare de circa 8 miliarde lei ; pro-

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a țării în anul 1982

Indicatori	Realizări 1982	În % față de realizări 1981
Producția industrială — mld. lei		
— valoarea producției nete	318,9	103,3
— valoarea producției marfă	1 009,3	101,1
Producția agricolă — mld. lei		
— valoarea producției nete	114,9	107,6
— valoarea producției globale	241,0	107,5
Volumul total al transportului intern de mărfuri — mil. tone	781,9	102,5
Volumul total al investițiilor din economia națională — mld. lei	217,1	97,5
Volumul total al comerțului exterior — mld. lei	276,7	83,2
— Export — total — mld. lei	151,8	90,5
— Import — total — mld. lei	124,9	75,8
Numărul mediu al personalului muncitor — mii	7 553	101,6
Cheltuieli de producție la 1 000 lei producție marfă în industria republicană — lei	845,9	99,4
Productivitatea muncii pe o persoană în industria republicană (calculată pe baza producției nete) — mii lei	96,0	101,7
Venitul național — mld. lei	627,9	102,6
Veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist — mld. lei	325,9	109,5

*) Datele valorice — în prețuri curente ale anului 1982 : dinamicele — calculate în condiții metodologice și de prețuri comparabile.

duse de mecanică fină și optică, precum și echipamente hidraulice și pneumatice — în valoare de aproape 10 miliarde lei ; peste 80 mii tractoare și aproape 90 mii autoturisme de oraș ; peste 1 milion aparate de radio și televizoare ; aproape 600 mii tone produse macromoleculare de bază ; medicamente — în valoare de 4,6 miliarde lei etc. Sînt expresii ale însăși capacității industriei românești de a asigura în cea mai mare parte cerințele de mașini, utilaje și instalații moderne ale reproducției, de a afirma tot mai mult munca națională în circuitul mondial de valori.

Eforturi concepute și finalizate judicios

ASEMENEA orientări — care conturează mai pregnant procesul amplu, complex de restructurare a industriei în lumina criteriului economisirii energiei și resurselor, al valorificării lor superioare — au contribuit în mod hotărîtor la sporirea eficien-

ței economice — reflectată în anul trecut pe întreg perimetrul industriei și economiei. Un aport important în această direcție l-au avut măsurile inițiate, pe fondul acțiunii noului mecanism economico-financiar, pentru eliminarea risipei și instituirea unui regim sever de economii în toate activitățile, pentru extinderea formelor superioare de organizare a producției, de stimulare și cointeresare a oamenilor muncii etc.

În procesul de concepere și desfășurare a tuturor acestor orientări, preocupări, acțiuni se regăsesc efectele activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică, orientată precum-pânitor spre soluționarea problemelor ridicate de progresul economiei — probleme vizând promovarea largă a progresului tehnic în industrie, agricultură, transporturi, în celelalte ramuri, sporirea calității muncii, a eficienței întregii activități. Au fost soluționate în acest context aspecte tehnologice privind exploatarea resurselor minerale situate în condiții grele de zăcămint; privind valorificarea complexă a resurselor cu conținuturi scăzute în substanțe utile; extinderea forajului la mare adâncime și a forajului marin; valorificarea haldelor, iazurilor miniere, cenușilor de termocentrală și zgurilor metalurgice — ceea ce a contribuit la lărgirea bazei naționale de resurse.

O mare importanță a fost acordată concepției și generalizării unor tehnologii și produse economicoase, de mare randament — asigurând reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, recuperarea și re folosirea materialelor și energiilor secundare, posibilități de utilizare a energiilor neconvenționale, creșterea gradului de prelucrare a tonei de material introdusă în producție și diminuarea greutateii fizice a produselor, performanțe tehnice înalte etc. Măsura unor asemenea eforturi se concretizează în realizarea și introducerea în producție în anul trecut a peste 3 300 tipuri noi și modernizate de mașini, utilaje, aparate și instalații, a peste 950 noi materiale și bunuri de consum. Este demn de relevat că cercetarea științifică proprie a asigurat 98 la sută din produsele noi puse în fabricație. Să menționăm, de asemenea, că tot în anul trecut s-au aplicat și extins în producție 1 450 tehnologii noi și perfecționate.

Îată, dar, tot atâtea premise care au permis ca în anul 1982 productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producției nete) să crească cu 1,7 la sută. Totodată, a fost recus nivelul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană îndeosebi ca urmare a diminuării consumurilor de materii prime, materiale și energie. Preocupările în această ultimă direcție au avut ca rezultat economii de 8,4 miliarde lei față de efortul material al anului 1981 — resurse atrase în circuitul economic și care au contribuit în mod nemijlocit la creșterea gradului de asigurare prin forțe proprii a necesarului material al dezvoltării.

În concordanță cu cerințele sporite ale economiei și consumului populației, reflectând caracterul multilateral al dezvoltării, efectele multiplelor preocupări și măsuri — științifice, tehnice și organizatorice, ale importanțelor mijloace îndreptate în acest domeniu pe fondul desfășurării noii revoluții agrare, producția agricolă a cunoscut în anul trecut cel mai înalt ritm de creștere între indicatorii principali ai dezvoltării economico-sociale a țării (7,6 la sută și 7,5 la sută la producția netă și respectiv, producția globală). Acest nivel, superior totodată dinamicii respective consemnate în anii anteriori, se concretizează, între altele, într-o producție de cereale de circa 1 000 kg pe locuitor, ceea ce pune în lumină înfăptuirea unui important obiectiv al programului partidului privind dezvoltarea agriculturii. Sint, de asemenea, de relevat producțiile medii la ha de cereale, cele mai mari din întreaga istorie a țării (2 970 kg la grâu și secară, 4 213 kg la porumb și sorg), producții ridicate de legume, fructe, struguri, la plante de nutreț — ceea ce a asigurat o bază furajeră mai bună pentru zootehnie etc. În aceste condiții agricultura a adus o contribuție importantă la creșterea venitului național, a asigurat o îmbunătățire a gradului de satisfacere a nevoilor de consum ale populației.

Efectele acțiunilor intensive în dezvoltarea industriei, agriculturii, a întregii economii s-au regăsit în activitatea de comerț exterior, în promovarea continuă a exporturilor, a cooperării în producție și tehnico-științifice cu alte state. Deși marcat de conjunctura nefavorabilă a pieței mondiale — consecință a crizei economice, comerțul exterior al țării s-a concretizat în relații economice, comerciale și de cooperare economică cu 150 de state, în încheierea a 42 noi acorduri sau înțelegeri de cooperare și colaborare. Valorificarea mai bună a resurselor interne, limitarea la strictul necesar a importurilor și folosirea rațională a fondurilor valutare au dus la realizarea unei balanțe comerciale excedentare cu 1,8 miliarde dolari, ceea ce — fapt important — a permis lichidarea unei părți din datoria externă a țării.

Să mai notăm că alături de acțiunea factorilor intensivi, dezvoltarea economiei în 1982 reflectă efectele realizării unui volum de investiții de peste 217 miliarde lei. Pe această bază potențialul productiv al țării s-a mărit cu importante capacități

moderne, 525 industriale și 43 agrozootehnice. Noile obiective au fost localizate cu precădere în ramura energiei electrice, în industria extractivă, chimică, construcțiilor de mașini și alimentară, precum și în domeniul irigațiilor, lucrărilor de îmbunătățiri funciare, zootehniei etc.

Eforturile oamenilor muncii de a ridica calitatea întregii activității s-au finalizat în creșterea venitului național, cu 2,6 la sută mai mare decât în 1981. Pe această cale s-a constituit fondul de consum necesar asigurării bunăstării întregului popor. Au înregistrat creșteri veniturile oamenilor muncii. Veniturile medii nominale ale personalului muncitor au fost de 2 678 lei lunar — cu 8,8 la sută mai mari comparativ cu anul precedent — în condițiile în care au sporit retribuțiile tarifare ale muncitorilor și maiștrilor, ale celorlalte categorii de personal muncitor cu retribuții până la 4 000 lei lunar și s-au acordat compensații pentru majorarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a unor prețuri și tarife. Au crescut, de asemenea, alocațiile pentru copii, pensiile și ajutoarele sociale. În condițiile unei mai bune cointeresări au sporit veniturile țărânimii cu 7,2 la sută față de 1981. În aceste condiții, veniturile bănești ale populației obținute din sectorul socialist au fost mai mari cu 9,5 la sută față de 1981.

Corespunzător, volumul vânzărilor de mărfuri prin comerțul socialist a fost de 251 miliarde lei, iar volumul prestărilor de servicii s-a ridicat la 50,2 miliarde lei, în condițiile extinderii gamei serviciilor și a unei mai bune cuprinderi a localităților. Să notăm, totodată, că fondurile alocate de la bugetul de stat pentru finanțarea acțiunilor social-culturale au fost mai mari cu 8,2 miliarde lei, pe locuitor ele sporind de la 3 326 lei în anul 1981 la 3 672 lei în 1982. Au fost date în folosință aproape 162 mii locuințe, din care 151 mii apartamente și garsoniere din fondurile statului.

Rezerve importante pentru îmbunătățirea rezultatelor

CREȘTEREA venitului național, rezultatele obținute în domeniul producției, al nivelului de viață puteau fi mai mari dacă în activitatea unităților din economie nu s-ar fi manifestat neajunsuri care au influențat în mai bună măsură îndeplinirea sarcinilor de plan, a creșterilor prevăzute. Bunăoară, pe ansamblul industriei ritmul de creștere a fost mai mic decât cel planificat în condițiile în care în unele ramuri sarcinile la producția fizică nu au fost îndeplinite, consemnându-se restanțe la o serie de produse, fapt cu efecte negative înlănțuite în întreg circuitul economic. Au fost depășite consumurile specifice la unele materii prime și materiale, s-au înregistrat neîndepliniri ale sarcinilor de sporire a productivității, lipsa de prevedere și răspundere a influențat utilizarea corespunzătoare a capacităților de producție — toate acestea răsrîngindu-se negativ asupra beneficiilor și eficienței. Neajunsuri s-au înregistrat și în domeniul agriculturii, unde, deși s-a obținut o recoltă bună, producțiile nu s-au situat la nivelul prevăzut. În acest sens au contribuit cu deosebire deficiențele în ce privește sporirea bazei tehnico-materiale, exploatarea sistemelor de irigații, efectuarea la timp a lucrărilor de recoltare și transport ale producției, furajarea și îngrijirea animalelor etc. Să mai adăugăm că drept urmare a unor greutăți și lipsuri în pregătirea investițiilor, în organizarea lucrărilor pe șantieri și în livrarea la termen a utilajelor, planul de investiții pe anul trecut nu a fost realizat, iar termenele de punere în funcțiune a unor obiective au fost depășite, ceea ce a afectat realizarea producției planificate la unele produse, etc.

Toate acestea impun în centrul preocupărilor măsuri hotărâte pentru realizarea producției fizice prevăzute, pentru sporirea productivității muncii în condițiile reducerii consumurilor energetice și materiale, a tuturor costurilor de producție. Este necesară asigurarea unei organizări superioare și a unei discipline ferme în activitate, intervenția operativă pentru prevenirea și înlăturarea oricăror nereguli, îndeplinirea riguroasă a tuturor priorităților și sarcinilor dezvoltării economiei. De o mare importanță se vădesc aplicarea riguroasă, cu exigență, a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii și autogestunii muncitorești, utilizarea în mod superior a cadrului legislativ creat, profesionalismul și creativitatea în muncă desfășurate larg, la toate nivelurile. Este necesară în mai mare măsură soluționarea hotărâtă a problemelor cu forțe proprii, urmărirea permanentă, la nivelul tuturor verigilor din economie, a menținerii echilibrului material, financiar și valutar planificat. Se materializează, prin toate acestea, noi și importante rezerve ale unei înalte valorificări a potențialului material și uman al țării, elemente hotărâtoare pentru înfăptuirea întocmai a prevederilor de plan în acest al treilea an al cincinalului.

dr. Dan POPESCU

Programele speciale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. — în acțiune!

EFORTURI SUSȚINUTE PENTRU SPORIREA PRODUȚIEI DE CĂRBUNE ȘI MINEREURI

PORNIND de la faptul că dezvoltarea bazelor de materii prime și energetice a țării este o cerință vitală a în-
tregii economii, o condiție fundamentală pentru pro-
gresul multilateral al patriei noastre socialiste, oamenii
muncii din toate exploatarea miniere desfășoară în prezent,
cu deosebită însuflețire și energie, acțiuni multiple pentru
înfăptuirea obiectivului major de a extrage și livra în acest
an cât mai mult cărbune și minereu. Răspunzând chemării
secretarului general al partidului, sarcinilor stabilite la re-
oenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., minerii țării
au trecut la aplicarea în practică a noilor programe de ac-
tivate menite să asigure folosirea mai bună a utilajelor
din dotare, organizarea superioară a muncii în abataje și
cariere, pentru continua sporire a productivității muncii,
reducerea personalului auxiliar, extinderea acordului global
pe brigăzi, sectoare și unități de exploatare.

Ca urmare, în perioada ce a trecut din acest an, au fost
obținute rezultate superioare față de sarcinile de plan: în
luna ianuarie și în prima decadă din februarie aproape toate
exploatarea carbonifere cit și cele de minereuri și-au înde-
plinit și depășit prevederile de plan, ceea ce atestă marile
posibilități existente pentru îndeplinirea exemplară a sarci-
nilor pe întregul an 1983. De altfel, angajamentele asumate
la recente adunări generale ale oamenilor muncii, la adu-
nările lărgite ale organizațiilor de bază din sectoare, ex-
ploatarea și întreprinderi miniere atestă pe deplin hotărârea
fermă a minerilor țării pentru a ridica pe noi trepte calita-
tive întreaga activitate, asigurând astfel economiei națio-
nale, lună de lună, cantități de cărbune și minereuri supe-
rioare prevederilor de plan.

Mai buna organizare a muncii în mine și marile cariere

OAMPLĂ ACȚIUNE politică și
organizatorică din actualitatea
acestei luni a demonstrat o dată
mai mult, prin rezultate elocvente, ca-
pacitatea partidului nostru, a secreta-
rului său general ca, urmărind consec-
vent îndeplinirea obiectivelor strategice
fundamentale, să releve în fiecare eta-
pă problemele esențiale de care depin-
de dezvoltarea economico-socială, să
determine — pe baza consultării largi
a celor implicați — modalități globale
și de detaliu pentru rezolvarea lor, să
antreneze masele de oameni ai muncii
la stabilirea și realizarea măsurilor
practice pentru implementarea și pu-
nerea deplină în valoare a acestor mo-
dalități.

Pornind de la exigențele programu-
lui special, adoptat de Conferința Na-
țională a partidului, cu privire la va-
lorificarea superioară și creșterea ba-
zei de materii prime, minerale și ene-
getice primare, răspunzând chemării
adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu
în Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru
de la C.C. al P.C.R., din 28—29 ianua-
rie a.c., cu cadre de conducere, specia-
liști și muncitori din industria minieră
și geologie, colectivele de mineri din
subteran și din marile cariere de cărb-
bune și minereuri au trecut la un pro-
gram de lucru care asigură ca unită-
țile respective să funcționeze, de fapt,
după principiul întreprinderilor care
lucrează cu foc continuu. În adunări
ale activului de partid, ale reprezen-
tanților oamenilor muncii, au fost ana-
lizate și definite cu discernămint și
responsabilitate acțiunile ce urmează a

fi întreprinse pentru ca, în cadrul nou-
lui program, îmbunătățirea organizării
producției și muncii, progresul tehnic
și tehnologic, întărirea ordinii și dis-
ciplinei să se materializeze în creșterea
substanțială a cantităților de cărbune
și minereuri extrase.

Producția, productivitatea mun- cii trebuie să corespundă dotării tehnice moderne a unităților

MĂSURILE luate din inițiativa se-
cretarului general al partidului au o
temeinică justificare obiectivă. Socie-
tatea noastră cheltuiește resurse uria-
șe pentru dezvoltarea rapidă a indus-
triei extractive, pe care Congresul al
XII-lea a situat-o pe o poziție priori-
tară, ținând seama de importanța ce o
capătă, în actuala conjunctură econo-
mică mondială, reducerea drastică a
dependenței de importul de materii
prime și purtători de energie. Ne aflăm
în plin proces de înzestrare a unități-
lor miniere cu echipamente de înaltă
productivitate, la nivelul de vîrf al
tehnicii contemporane. Nivelul la care
a ajuns de pe acum această dotare
este ilustrat de faptul că valoarea fon-
durilor fixe în industria minieră repre-
zintă 274 mii de lei pe fiecare om al
muncii. În primii doi ani ai actualului
cincinal au fost puse în funcțiune noi
capacități pentru o producție de 8 mi-
lioane tone de cărbune (echivalentă cu
mai mult de o cincime din cea reali-
zată în 1980) și 3 milioane tone de mi-
nereuri;

în continuare, pînă la finele
cincinalului, volumul mediu anual al
investițiilor va spori cu mai mult de
jumătate, astfel ca în 1985, comparativ
cu 1982, producția să crească la lignit
de 2,3 ori, la huiță de 1,7 ori, la mine-
reuri cuprifere de 3 ori, la minereuri
complexe de 1,4 ori. Se îmbunătățesc
continuu condițiile materiale de muncă
și de trai ale minerilor (în intervalul
1976—1982 au fost executate lucrări în
valoare de circa 1,5 miliarde de lei
pentru completarea și modernizarea
aerajului, iluminatului și transportului
în subteran, mecanizarea a substituit
sau ușurat considerabil muncile grele,
au fost date în folosință mii de aparta-
mente, s-au lărgit serviciile sociale),
cîștigurile lor au marcat sporuri sub-
stanțiale.

Era de așteptat ca acest important
efort să aibă efecte corespunzătoare pe
planul productivității muncii, al volu-
mului extracției. Evoluția acestor in-
dicatori a rămas însă sub nivelul po-
sibilităților efective. Creșterea în anul
trecut, față de 1981, a producției de
cărbune net cu un milion de tone a
fost inferioară celei planificate, ceea
ce a provocat dificultăți altor sectoare
ale economiei, îndeosebi Industriei
energiei electrice; rămîineri în urmă
a înregistrat și producția unor mine-
reuri. Într-o serie de mine productivi-
tatea fizică a bătut pasul pe loc.

Cauzele sînt preponderent de dome-
niul organizării producției și a muncii,
iar printre ele, o evidentă influență
nefavorabilă a avut trecerea de la re-
gimul de lucru în subteran cu 3 schim-
buri de 8 ore, la cel cu 4 schimburi de
6 ore — măsură care nu numai că nu
și-a mai găsit justificarea în contextul
noilor condiții de mecanizare, securi-
tate și igienă a muncii, dar nu a dat
rezultatele economice și sociale secon-

tate, ba dimpotrivă, a creat dificultăți păgubitoare. Nemaivorbind de diminuarea timpului efectiv de lucru prin mărirea numărului intrărilor și ieșirilor din mină, numeroase unități nu și-au putut asigura necesarul de muncitori calificați pentru organizarea corespunzătoare a ciclului de producție și încheierea lui completă la linia de abataj pe fiecare schimb, recurgând ca atare la afectarea aproape în exclusivitate a unui schimb pentru aprovizionarea locurilor de muncă, întreținere și reparații — ceea ce a determinat folosirea incompletă a capacității de extracție. Din efectivele de muncitori ocupați în activitățile de servire, s-a suplimentat numărul celor repartizați la pompe, ventilatoare, măsurarea gazelor, semnalizare, cuplarea de vagoane etc., pentru a asigura funcționarea celui de-al patrulea schimb, rămânând parțial descoperite nevoile de forță de muncă pentru întreținerea și repararea utilajelor, a căilor de transport și aeraj, pentru aprovizionare. În aceste împrejurări au apărut decalaje între cantitățile planificate și cele efectiv extrase, iar pentru recuperarea deficitului s-a recurs uneori la lucrul în ziua liberă, când ocuparea fronturilor a îngreunat sau împiedicat întreținerea lucrărilor miniere, a căilor de acces și transport, efectuarea lucrărilor de revizii și reparații curente la utilaje, cărora le era rezervată a 7-a zi a săptămânii. Deci — un efort sporit pentru mineri, organizare lăbilă ce favoriza abateri de la disciplină.

Program de lucru cu activitate continuă, stimulente materiale pentru creșterea producției

ÎN CURSUL săptămânii trecute, întreprinderile și combinatele miniere au trecut, potrivit indicației secretarului general al partidului, la o **organizare mai rațională a programului de lucru, menită să contribuie la realizarea sarcinilor de plan sporite și să asigure condiții mai bune de refacere a capacității de muncă a minerilor.**

Timpul de lucru, în noile condiții, este de :

— 46 de ore de lucru pe săptămână (cu 5 zile libere pe lună), pentru personalul muncitor din activitățile de la suprafață ;

— 44 de ore de lucru pe săptămână, în regim de 8 ore pe schimb (cu 6 zile libere pe lună), pentru personalul muncitor din subteran și din marile cariere cu condiții normale ;

— 40 de ore de lucru pe săptămână, în regim de 8 ore pe schimb (cu 8 zile libere pe lună), în unitățile miniere cu condiții grele de muncă și cu un anumit grad de periculozitate, pentru personalul muncitor din subteran.

Se asigură astfel, unei largi categorii de oameni ai muncii din industria minieră, mărirea timpului liber pe parcursul lunii.

Cît privește activitatea în ansamblu, ea se desfășoară în program continuu, de 6 sau 7 zile pe săptămână, timp în care se execută și reviziile-întreține-

rea-reparațiile la utilaje, instalații și lucrări miniere.

În condițiile creșterii cu o treime (de la 6 la 8 ore) a duratei schimbului de lucru și ale reducerii numărului zilnic de posturi (de la 4 la 3), tariful pe unitatea de produs (tonă, metru cub) rămîne neschimbat. Mărirea fondului de timp de lucru al formațiilor de mineri înlesnește astfel **indeplinirea și depășirea sarcinii fizice lunare, pentru care beneficiază de tarif majorat progresiv**, astfel încît este de așteptat o sporire substanțială a cîștigurilor. Premiile de 10 la sută din retribuția lunară (procentaj ce poate fi suplimentat sau diminuat în funcție de gradul de realizare a planului) ce le va primi personalul din subteran la ale cărui locuri de muncă nu se poate organiza — datorită specificului activității — munca în acord, vor cointeresa direct și această categorie de oameni ai muncii în îndeplinirea sarcinilor de producție ale colectivului ; după cum personalul indirect productiv de la suprafață, funcționează etc., care nu lucrează în acord, dacă asigură realizarea sarcinilor planificate cu un număr de oameni mai mic decît cel normat, va obține suplimentar patru cincimi din sumele economisite pe această cale la fondul de retribuție, ceea ce va îndemna la reducerea la minimum necesar a acestui personal și trecerea celor deveniți disponibili în activități direct productive.

Personalul devenit disponibil din activitățile auxiliare și de servire din subteran și de la suprafață va fi repartizat la abataje, pregătiri — deschideri, precum și la acoperirea fronturilor de lucru în a șasea zi a săptămânii (acolo unde personalul din subteran lucrează 5 zile, iar minele funcționează 6 zile).

O însemnată apartă prezintă trecerea de la **acordul global** pe formații de lucru, la cel **pe raioane, sectoare și chiar unități miniere** cu întreg efectivul lor. Experimentată cu rezultate bune în alte ramuri și sectoare ale economiei, această formă superioară de organizare și retribuție a muncii este capabilă să stimuleze efortul conștient, responsabil, coordonat și integrat, răspunderea tuturor celor care, direct sau indirect, participă la realizarea producției — pînă la șeful de sector sau director — și ale căror cîștiguri vor fi direct proporționale cu rezultatele obținute de întregul sector, de întreprindere. Precizările metodologice sînt în curs de definitivare, dar **de pe acum spiritul acestei măsuri trebuie să ghideze munca fiecărui lucrător.**

Aceste îmbunătățiri, care cu adaptările corespunzătoare urmează să fie generalizate în întreaga economie, corespund pe deplin principiului formulat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului, ca **retribuția și veniturile fiecărui om al muncii să reflecte mai bine munca depusă, contribuția adusă la realizarea planului de producție, veniturile fiind dimensionate în raport cu cantitatea și calitatea muncii.** Minerii le-au primit cu încredere, iar angajamentele asumate, ca și producțiile record obținute în aceste zile în multe mine arată înțelegerea esenței principiului socialist

de repartite, implicațiile lui profunde în sistemul autoconducerii muncitorești și autogestiumii.

Rolul prioritar al bunei organizări

ADAPTĂRILOR din prima fază pentru trecerea la programul de lucru cu activitate continuă, trebuie să le urmeze o **amplă și permanentă activitate de organizare în vederea funcționării lui cu parametri înalți de productivitate și eficiență economică — activitate în care să se implice plener șefii de schimburi și de brigăzi, maistrii, șefii de sectoare, toate cadrele tehnico-inginerești și conducerea întreprinderilor miniere.** Așa cum remarca tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R., **organizarea echipelor, brigăzilor, sectoarelor și întreprinderilor pe principii acordului global presupune o concepție nouă, cere ca întreaga activitate să fie îndreptată spre producție, spre îndrumarea sectoarelor și soluționarea problemelor nu în birou, nu pe hîrtie, ci la fața locului, la fronturile de lucru, iar celelalte activități — și personalul aferent — să fie reduse la strictul necesar.**

Asigurarea cu prioritate a formațiilor de lucru pentru producție, dimensionarea lor echilibrată cu programele lunare, întoemirea foilor de acord, aplicarea tuturor măsurilor necesare pentru folosirea la întreaga capacitate — intensivă și extensivă — a utilajelor, eliminarea locurilor înguste de pe parcursul ciclului de lucru, organizarea judicioasă a servicii locurilor de muncă, a executării reviziilor și reparațiilor la utilaje și echipament și întreținerii lucrărilor miniere, scurtarea duratei lucrărilor de deschideri-pregătiri, a perioadei de punere în funcțiune a mașinilor, înzestrarea adecvată cu echipament de mică mecanizare care ușurează munca și mărește gradul de securitate, stabilirea operativă și rațională a programelor de aprovizionare a locurilor de muncă, a programelor de transport în mină, pe orizontală și verticală, pentru personal, producție și materiale, reglementarea alimentării cu energie, a funcționării lămpărilor, băilor, vestiarelor, întocmirea graficului de transport al personalului la și de la domiciliu cu repartizarea efectivelor pe rute, programarea zilelor libere pentru lucrătorii din subteran etc. sînt astfel de probleme care solicită participarea activă a cadrelor de conducere și de specialiști și care trebuie rezolvate cu largă consultare a minerilor.

Completarea efectivelor necesare — în primul rînd de muncitori calificați — la nivelul planului de producție sporit și în concordanță cu sarcina de creștere a productivității muncii reprezintă de asemenea o prioritate pe plan organizatoric. **Principala sursă trebuie să fie forța de muncă existentă, din care să se asigure fronturile în exploatare, intervenția la nevoie în cele de rezervă, ca și deschiderile de noi fronturi.** Se are în vedere ca prin reducerea excepțională, derogativă a stagiului normat să se realizeze o mișcare de translație pe verticala profe-

sională a unor muncitori cu aptitudini deosebite, demonstrate prin rezultate deosebite — promovind ca miner ajutoari de mineri, completând rindurile acestora cu alți muncitori calificați din subteran, al căror loc îl vor lua vagonetari și oameni din alte meserii; tuturor acestora va trebui să li se asigure, prin forme de perfecționare profesională, adaptarea la noile cerințe, completarea cunoștințelor potrivit necesității funcționării corespunzătoare a utilajelor din dotare. În măsura în care va rămâne totuși un deficit, se va apela la forță de muncă din alte sectoare ale economiei — lăcătuși și electricieni (care vor fi pregătiți, pentru specificul mineritului, prin stagii de practică și cursuri cu durata de până la 6 luni) și alți muncitori (ce se vor califica prin cursuri fără scoatere din producție, cu durata de maximum 12 luni). Sînt stabilite măsuri care vor permite rezolvarea în termen scurt a problemelor legate de cazarea acestora.

Trebuie bine înțeles că organizarea producției și a muncii în minerit este un proces continuu, care nu poate cunoaște pauze; că modulele sale tipiza-

te trebuie în permanență perfecționate și reglate după condițiile în neîntreruptă prefacere ale fronturilor de lucru; că în ansamblul său și corelată cu soluționarea problemelor de interes social, ea trebuie să fie coagulantul necesar pentru instaurarea și menținerea climatului de ordine și disciplină, pentru permanentizarea cadrelor, pentru unirea eforturilor în vederea creșterii producției, bază a unor cîștiguri sporite. Consiliile de conducere din întreprinderile și combinatele miniere sînt datoare să acționeze cu fermitate și să urmărească riguros aplicarea programelor de măsuri aprobate de adunările generale ale oamenilor muncii, să imprime în rîndul colectivului spiritul de responsabilitate, emulație și participare, conștiința deplină a rolului de frunte ce revine minerilor în lărgirea bazei naționale de materii prime și energie — problemă hotărîtoare pentru desfășurarea programului general de dezvoltare a țării, de ridicare a bunăstării poporului.

Dorin CONSTANTINESCU

Creșterea productivității muncii pe post și fiecare formație de lucru

DUPĂ CUM SE ȘTIE, Conferința Națională a partidului a adoptat programe speciale cu privire la dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, în vederea îndeplinirii neabătute a hotărîrilor Congresului al XII-lea de realizare în acest cincinal a independenței energetice a țării. La recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. cu cadre de conducere, specialiști și muncitori din industria minieră și geologie, organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-au analizat și stabilit noi măsuri pentru îndeplinirea acestor programe speciale. Acțiunea s-a dovedit pe deplin mobilizatoare întrucît, chiar din primele zile ce i-au urmat, s-a simțit un suflu nou de muncă în rîndul minerilor țării, inclusiv a celor din unitățile aparținînd Combinatului minier Motru, pentru valorificarea mai deplină a posibilităților existente în vederea sporirii accentuate a producției și livrării către beneficiari a unor cantități sporite de cărbune și diverse minereuri.

Combinatul minier Motru are pentru acest an sarcini de producție importante, unităților sale revenindu-le o treime din producția de cărbune a țării. Astfel, față de realizările din 1982, în acest an se cer extrase 16,6 milioane tone, cu peste 5,1 mil. tone mai mult decît în anul trecut. Acest nivel de producție urmează a se realiza pe seama sporirii accentuate a productivității muncii pe om și brigadă, îmbunătățirii indicilor de utilizare a utilajelor din subteran și de la suprafață, cit și prin punerea în funcțiune de noi capacități. În prezent, combinatul dispune de o puternică bază teh-

nico-materială (10 mine și 2 cariere, ponderea producției din subteran fiind de 60%), volumul fondurilor fixe fiind de 8,7 miliarde lei (revenind 474 000 lei pe fiecare om al muncii), concretizat în principal în 68 de complexe de abataj mecanizate, 87 combine de înaintare, 10 excavatoare cu rotor și 60 km benzi de mare capacitate în cariere.

ÎN VEDEREA stabilirii celor mai corespunzătoare măsuri de îndeplinire a prevederilor de plan pe 1983, la nivelul combinatului în ședințele de lucru, în recente adunări generale ale oamenilor muncii, organizate la nivelul sectoarelor și unităților, a fost supus unor analize aprofundate, critice și autocritice, modul cum s-a lucrat în anul trecut, avînsindu-se totodată o serie de propuneri menite să asigure îmbunătățirea activității, ridicarea productivității muncii, valorificarea mai eficientă a condițiilor tehnico-materiale disponibile. Principalele neajunsuri manifestate anul trecut, care au împietat asupra nivelului realizărilor combinatului, au constat în întîrzieri în punerea în funcțiune a unor capacități de producție, folosirea cu randamente scăzute a utilajelor din dotare, insuficiență ordine și disciplină a muncii etc. Toate acestea au făcut obiectul unei ample dezbateri, fiecare unitate și colectiv de muncă angajîndu-se să depună eforturile necesare pentru eliminarea lor, pentru îmbunătățirea radicală a întregii activități. Au fost astfel stabilite măsuri corespunzătoare pentru punerea în funcțiune a întregului volum de capacități de producție de 3,3 mil. tone cărbune pe an,

inclusiv a restanței de anul trecut, creșterea cu 10—15 la sută a indicilor de utilizare a complexelor de abataj, a combinelor și mai ales a excavatoarelor cu rotor față de realizările anului 1982, întărirea la toate eșaloanele a ordinei și disciplinei muncii.

În vederea îndeplinirii sarcinilor s-au stabilit răspunderile concrete pentru respectarea strictă a tehnologiilor de lucru de către ingineri, maștrii, brigadierii și conducătorii formațiilor de lucru. O atenție deosebită a fost acordată creșterii responsabilității maestrului ca organizator și conducător al procesului de producție pe locul de muncă, căruia îi revine îndatorirea de a-și spori participarea la asigurarea condițiilor de lucru și crearea unui climat exigent de muncă, pentru angajarea întregului personal din subordine în realizarea ritmică, zi de zi, a productivității muncii pe fiecare om și post, a cantităților de cărbune extrase și livrate. Tot cu acest prilej, conducerile unităților cit și a combinatului s-au angajat să acționeze mai ferm în sprijinirea sectoarelor și exploatărilor pentru valorificarea deplină a resurselor disponibile, acordînd asistență tehnică în aplicarea tehnologiilor și adaptarea lor la condițiile de zăcămint, asigurînd în același timp baza tehnico-materială necesară și folosirea ei rațională.

În lumina orientărilor stabilite la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. au fost adoptate și alte măsuri care vor avea înfîurire asupra îmbunătățirii întregii activități și anume: trecerea la aplicarea programului de lucru cu „foc continuu”, respectiv la săptămîna de lucru de 44 ore pentru muncitorii din subteran și liniile tehnologice din marile cariere și de 46 de ore la restul activităților de la suprafață cu asigurarea zilelor de repaus; promovarea în funcțiile de miner și ajutor de miner (cu reducere de stagiu) a circa 300 de oameni ai muncii care vor asigura structura personalului calificat din locurile productive; reducerea personalului indirect productiv cu circa 240 de oameni care vor fi dirijați spre abataje și lucrări de pregătire; extinderea acordului global la toate sectoarele și minele începînd de la 1 martie a.c. Alte măsuri au în vedere multiplele sarcini care stau în fața unităților noastre cum sînt: creșterea numărului de abataje de la 35 în prezent la 45 la finele anului, montarea a 6 excavatoare cu rotor, deschiderea unor noi microcarriere, îmbunătățirea calității producției la nivelul prevederilor, ridicarea eficienței economice a fiecărei unități și pe ansamblul combinatului. Măsurile la care ne-am referit vor fi extinse în continuare, în funcție de problemele noi ce se vor ivi pe parcursul realizării sarcinilor de plan.

ÎN FIECARE unitate componentă a combinatului se acționează în direcția valorificării a noi rezerve de creștere continuă a productivității muncii pe om și pe post, pe fiecare formație de lucru. În condițiile exploatării din zona Motrului productivitatea pe om sau pe post diferă în funcție de condițiile straturilor de cărbune, de utila-

jele din dotare, de activitatea desfășurată în subteran sau în cariere. Realizarea nivelului planificat de către fiecare miner creează condițiile ca atât pe sectoare, unități cât și pe combinat prevederile de plan să fie nu numai îndeplinite, ci chiar depășite. Iată de ce o bună parte din măsurile luate vizează organizarea mai bună a formațiilor și locurilor de muncă, folosirea cu randament înalt a utilajelor din dotare, asigurarea unei permanente asistențe tehnice a locurilor de muncă, intervenții rapide la înlăturarea eventualelor defecțiuni în funcționarea utilajelor sau în asigurarea fronturilor de lucru.

Faptul că în **ianuarie 1983 nivelul productivității a depășit pe ansamblul combinatului**, prevederile, obținându-se **76,9 tone în loc de 73,7 tone a condus la realizarea peste plan a 17 000 tone de cărbune, obținându-se în total peste 1,1 mil. tone lignit, cu peste 230 000 tone mai mult decât media lunară a trimestrului patru 1982.**

Acest lucru ne-a permis să expediem termocentralelor Ișalnița și Turceni, cărora le asigurăm în proporție de 70—90 la sută necesarul de cărbune pentru consum, cantitățile prevăzute în programele de livrare.

Realizările obținute nu au epuizat nici pe departe posibilitățile reale existente, de a spori producția pe seama creșterii mai accentuate a productivității muncii. Măsurile stabilite, dublate de o preocupare sporită pentru perfecționarea pregătirii personalului, asigurarea bazei tehnico-materiale și a asistenței tehnice sînt tot atitea pîrghii care vor contribui la creșterea productivității muncii și vor asigura — odată cu creșterea producției de cărbune — și sporirea cîștigurilor fiecărui miner.

Marin ȘTEFANACHE

director general al Combinatului minier Motru

Folosirea la parametri ridicați a utilajelor din dotare

UNITĂȚILE Combinatului minier Ploiești au sarcina de a realiza în 1983 o cantitate de 4 400 mii tone cărbune net, ceea ce reprezintă 10 la sută din producția de lignit a țării. Pentru lărgirea bazei materiale sînt prevăzute a se executa în acest an, comparativ cu 1982, un volum de lucrări miniere mai mare cu 12 la sută, aceasta în vederea asigurării rezervei necesare majorării producției de cărbune cu 500 000 tone.

Realizarea unui volum de producție și de lucrări miniere cu mult peste nivelul anului 1982 a impus o pregătire corespunzătoare. În acest sens, la începutul trimestrului patru 1982 s-au întocmit programe generale de exploatare, stabilindu-se amploarea și modul de execuție a tuturor lucrărilor miniere, felul susținerii, dotarea cu utilaje de tăiere și transport, un accent deosebit punîndu-se pe creșterea gradului de mecanizare, pe introducerea de noi complexe de abataj și sporirea indicelui de folosire a acestora.

AVÎND ÎN VEDERE faptul că minele combinatului sînt vechi, cu rezerve limitate și dificil de exploatare, s-a impus ca primă măsură **utilizarea intensivă a capacităților de producție existente**, concomitent cu creșterea preocupărilor pentru executarea unui volum sporit de lucrări de cercetare — atât în cîmpurile existente, cît și extinderea cercetărilor în zăcămintele subcarpatice cuprinse între Valea Doftanei și Valea Buzăului (județul Prahova), Bughea, Boteni, Vlădeni (județul Argeș), Valea Dimboviței și Valea Ialomiței (județul Dimbovița), precum și în Țara Birsei (județul Brașov) și județul Covasna.

Pentru ca din rezervele cunoscute și cele care vor fi exploatate să se asigure un grad cît mai mare de recuperare, combinatul și unitățile sale, împreună cu institutele de specialitate de cercetare și proiectare au prevăzut să realizeze un volum important de cercetări geologice privind exploatarea straturilor subțiri și a celor situate în condiții hidrogeologice foarte grele. Ca urmare a măsurilor luate, luna ianuarie 1983 a debutat promițător, înregistrîndu-se o depășire a producției fizice de cărbune net (tabelul).

Situația realizării producției de cărbune pe luna ianuarie 1983

I.M. Cîmpulung	+ 25 006
I.M. Căpeni	+ 4 024
Mina Filipești	+ 4 000
Mina Șoșinga	+ 2 118
Exploatarea minieră Ceptura	+ 10
C.M. Ploiești	+ 35 158

Semnificativ pentru activitatea din prima lună a anului este și faptul că producția din subteran a atins nivelul planificat, cea mai mare unitate a combinatului, întreprinderea minieră Cîmpulung, reușind să obțină o producție de 74 542 tone față de numai 61 750 tone media lunară realizată în anul trecut. Realizări peste prevederile de plan au fost obținute și în prima decadă a lunii februarie a.c.

La baza acestor rezultate a stat în primul rînd **extragerea unei cantități de 91 982 tone cărbune cu complexe mecanizate de abataj**, respectiv 7 982 tone mai mult decât prevederile planului, prin **îmbunătățirea indicilor de utilizare** cît și ca urmare a folosirii unui număr de 13 complexe față de numai 9 în decembrie 1982.

O atenție deosebită se acordă respectării cu rigurozitate a programului de

întreținere a utilajelor de transport de pe circuitele principale la fiecare început de schimb. În acest scop s-au asigurat din timp stocuri suficiente de piese de schimb pentru efectuarea reparațiilor, fiind repartizați să lucreze în acest sector cei mai buni mecanici și electricieni. De asemenea, în limita efectivului existent în subteran, s-a asigurat o acoperire mai bună cu muncitori a abatajelor frontale și îndeosebi a celor dotate cu complexe.

ÎN VEDEREA APLICĂRII noului program de lucru, acțiune care a demarat într-un climat mobilizator de muncă, conducerea combinatului și ale unităților au elaborat un amplu program de măsuri tehnico-organizatorice. Dezbaterile acestora în ședințele cu activul lărgit de partid, în adunările generale ale oamenilor muncii din fiecare unitate a permis depistarea și luarea în considerație a noi rezerve ce urmează a fi valorificate în sprijinul sporirii accentuate a producției de cărbune. În acest cadru o atenție deosebită se acordă **menținerii în stare de funcționare și utilizarea la parametri ridicați a tuturor utilajelor din dotare.**

Desfășurarea activității pe baza noului program de lucru a impus creșterea numărului de muncitori, îndeosebi mineri de categoria a 4-a și a 5-a pentru fronturile de lucru direct productive. Pentru acoperirea parțială a necesarului, un important număr de mineri de categoriile a 3-a și a 4-a urmează să fie promovați, prin derogare, în categoriile a 4-a și respectiv a 5-a. Pentru completarea efectivului necesare întregii activități se vor lua în continuare următoarele măsuri: trecerea unui număr de 135 muncitori de la suprafață în subteran și a unui număr de 160 muncitori din activitatea de deservire generală a subteranului la activitatea direct productivă precum și angajarea directă de către unități a unui număr de 330 muncitori necalificați sau calificați în alte meserii nespecifice mineritului pentru a fi pregătiți prin cursuri de calificare în meseria de mineri.

În vederea cointeresării întregului personal muncitor în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, odată cu trecerea la noul program de lucru retribuirea întregului personal se va face în acord global. De asemenea, pentru a asigura condiții de muncă și viață cît mai bune atât combinatul cît și unitățile sale se preocupă pentru realizarea în bune condițiuni a efectivului suplimentare în lămpării, băi, vestiare, cantine, dormitoare, efectuarea transportului cu mijloace I.T.A. și proprii a oamenilor muncii de la domiciliu la locul de muncă și invers.

Prin întregul complex de măsuri luate se asigură condițiile necesare ca prevederile de plan pe acest an să fie nu numai îndeplinite, ci și depășite.

Dumitru CONDURACHE

director general al Combinatului minier Ploiești

INVESTIȚII

Punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție

PENTRU REALIZAREA obiectivului strategic stabilit de Conferința Națională a partidului de a se realiza pînă în anul 1985 deplina independență energetică a țării, prin planul de investiții pe anul 1983, resursele materiale și financiare au fost concentrate pentru grăbirea punerii în funcțiune a obiectivelor în curs de execuție din anii precedenți. Lucrări noi au fost prevăzute numai pentru sporirea bazei energetice și de materii prime, dezvoltarea agriculturii, valorificarea resurselor recuperabile și refofosibile, precum și pentru asimilarea de noi produse care să contribuie la reducerea importurilor.

Ca urmare a acestei orientări, în structura planului de investiții pe 1983, care față de anul trecut prezintă o creștere de numai 0,7%, se prevăd o serie de mutații de ordin calitativ: creșterea ponderii utilajelor în volumul total al investițiilor; reducerea în cadrul lucrărilor de construcții a ponderii lucrărilor de infrastructură și rezistență; alocarea de fonduri mai mari pentru realizarea unor obiective importante din domeniul energiei electrice, extracției de cărbune, petrol și alte materii prime. În același timp, în celelalte ramuri industriale, cu toate că fondurile alocate sînt mai mici față de anul trecut, acestea sînt orientate cu precădere pentru terminarea obiectivelor începute, realizarea unor programe de reducere a consumurilor energetice și valorificarea superioară a materiilor prime.

Respectarea termenelor planificate de conectare la circuitul productiv a noilor capacități de producție, precum și punerea în funcțiune, în cel mai scurt timp, a obiectivelor restante din anul trecut, care în activitatea de investiții reprezintă problema esențială, capătă în acest an o importanță deosebită avînd în vedere că noile capacități contribuie direct la realizarea producției industriale, pentru care prin planul pe acest an s-a prevăzut un ritm de dezvoltare mai mare decît în primii doi ani din actualul cincinal. Astfel, în acest an sînt prevăzute să intre în exploatare o serie de capacități importante cum sînt: 330 MW la centrala termoelectrică Anina, 330 MW la CET Turceni, 2250 mii t/an minereuri cuprifere la exploatarea minieră Roșia-Poeni, 2600 t/an lignit extras la exploatarea minieră Roșia-Jiu, 110 mii t/an țevi din oțel sudate la întreprinderea de țevi sudate Zimnicea, 2800 t/an lanțuri miniere la întreprinderea Ciocanu-Nădrag, 200 mii t/an etilenă, 150 mii t/an benzen la C.P. Teleajen etc.

TIMPUL FAVORABIL din acest început de an a permis constructorilor de pe multe șantiere ale țării să înregistreze realizări importante. Așa stau lucrurile pe șantierele hidrocentralelor Porțile de Fier II și Tismana-Clocotș, Exploatarea zăcămintului de minereuri cuprifere sărace Moldova-Nouă, Cariera

de lignit Peștera, Bazinul de lignit Jilț-sud, Cîmpul minier Amaradia, Combinatul petrochimic Midia, dezvoltarea rafinării Borzești la care planul pe luna ianuarie a fost depășit.

Analiza de ansamblu a modului cum a fost demarat planul pe acest an scoate însă în evidență că nu pe toate șantierele ritmul de execuție este cel corespunzător, că se mai mențin încă unele neajunsuri pentru înlăturarea cărora se impun acțiuni ferme din partea tuturor factorilor care participă la procesul investițional.

Principala problemă care se cere rezolvată cu prioritate este respectarea de către furnizori a termenelor de livrare a utilajelor și crearea condițiilor pentru montarea de urgență a acestora, precum și a celor aflate în stoc pe șantiere. Din acest punct de vedere trebuie subliniat că, la începutul anului, din volumul total al utilajelor tehnologice prevăzute a se realiza în țară nu erau contractate 12,4%, iar pentru 3,8% beneficiarii nu predaseră la furnizori documentația tehnico-economică. Volume mari de utilaje necontractate se localizează la unele obiective din cadrul M.I.M., M.I.L.M.C., Departamentul Industriei Alimentare. Pentru asigurarea utilajelor tehnologice sarcini deosebite revin unităților producătoare din cadrul M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E., care trebuie să realizeze circa 85% din volumul total al utilajelor prevăzute a se produce în țară, în condițiile în care, față de anul 1982, volumul utilajelor din țară prezintă o creștere de 32,5%.

Lipsa de sincronizare între realizarea lucrărilor de construcții și livrarea utilajelor de către furnizori a devenit principala cauză care provoacă mari perturbații în desfășurarea ritmică a procesului investițional. Datorită neasigurării în primul rînd a utilajelor, planul pe prima lună a acestui an nu a fost realizat cu peste 1,7 mld. lei. Astfel, pe unele șantiere — Amenajarea hidroenergetică Riul Mare aval de Clopotiva, Centrala electrică de termoficare pe lignit Arad, Combinatul chimic Drobeta-Tr. Severin fabricile de zahăr Fundulea, Călărași și Trușești etc. — în luna ianuarie ritmurile de execuție au fost, față de grafice, sub 50%.

O contribuție importantă în accelerarea ritmului lucrărilor pe șantiere revine beneficiarilor de investiții care nu s-au achingat în totalitate de obligațiile ce le aveau față de organizațiile de construcții în predarea la timp a detaliilor și devizelor de execuție, astfel încît acestea să poată lua măsuri din vreme pentru o cît mai bună pregătire a execuției lucrărilor. De exemplu, la începutul anului volumul lucrărilor prevăzute a se realiza în 1983 erau asigurate cu detalii și devize de execuție în proporție de numai 62,7%, întirzieri mari fiind localizate la unitățile executante din cadrul M.C. Ind. (51,7% neasigurat), Ministerul Minelor (48,6%) Ministerul Petrolului (35,8%), M.I.M. (35,1%), M.E.E. (31,2%) etc. Avînd în vedere că

asigurarea documentației este prima condiție de desfășurare normală a lucrărilor de construcții, se impune din partea beneficiarilor de investiții și a institutelor de proiectare și inginerie tehnologică luarea de măsuri operative pentru terminarea și predarea într-un termen cît mai scurt a întregului volum de documentație aferent lucrărilor ce se execută în acest an, în special pentru obiectivele prevăzute a fi puse în funcțiune în 1983.

Restanțe mari sînt și în ceea ce privește contractarea cu organizațiile de construcții a lucrărilor de construcții montaj ce urmează a fi realizate în acest an. Astfel, volumul lucrărilor pentru care contractele erau perfectate reprezintă doar 59,9% față de plan, restanțe mari fiind localizate la unii constructori din cadrul M.C. Ind. Ministerul Petrolului, M.I.M., Ministerul Minelor M.E.E. Practic, acțiunea de perfectare a contractelor de antrepriză nu este realizată integral de nici un minister sau consiliu popular județean. Această stare de lucruri impune din partea beneficiarilor și constructorilor luarea de măsuri urgente ca într-o perioadă cît mai scurtă să se termine acțiunea de contractare a producției de construcții-montaj, și pe această bază, organizațiile de construcții să poată trece la pregătirea condițiilor pentru execuția ritmică a lucrărilor prevăzute în plan.

AVÎND ÎN VEDERE volumul mare al utilajelor prevăzute a se monta în acest an, beneficiarii de investiții vor trebui să participe în mai mare măsură cu forțe proprii la montarea utilajelor tehnologice, să acționeze pe parcursul execuției pentru verificarea și remedierea împreună cu montorii de utilaje a eventualelor defecțiuni apărute în funcționarea instalațiilor tehnologice și să asigure toate condițiile — pregătirea forței de muncă, aprovizionarea tehnico-materială și cu piese de schimb — astfel ca imediat după terminarea lucrărilor să poată fi începute probele tehnologice.

Pentru executarea ritmică a lucrărilor de construcții obligații mari revin și constructorilor care au datoria să acționeze cu mai multă fermitate pentru instaurarea pe șantiere a unui climat de ordine și disciplină în muncă, pentru utilizarea mai bună a mijloacelor tehnice aflate în dotare și mobilizarea rezervelor de care dispun în special în utilizarea forței de muncă.

Prin conlucrarea responsabilă a tuturor factorilor care concură la realizarea investițiilor — proiectanți, beneficiari, constructori, furnizori de utilaje — neajunsurile existente pot și trebuie lichidate, astfel încît să se asigure execuția lucrărilor potrivit graficelor aprobate, recuperarea într-un termen cît mai scurt a tuturor restanțelor și respectarea termenelor planificate de punere în funcțiune a noilor capacități.

Alexandru TACHE
Banca de Investiții

Amenajarea și exploatarea integrală a Deltei Dunării — un important obiectiv economic și social

VALORIFICAREA complexă și eficientă a resurselor naturale ale Deltei Dunării constituie o problemă de mare însemnătate pentru creșterea contribuției acestei zone la satisfacerea cerințelor economiei naționale cu unele produse agroalimentare și materii prime industriale de primă necesitate.

În ședința din 1 noiembrie 1982, Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al P.C.R., examinând raportul cu privire la valorificarea complexă a resurselor naturale din Delta Dunării — elaborat la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului — a cerut ministerelor și organelor centrale de resort să treacă la întocmirea actelor normative privind aplicarea măsurilor organizatorice propuse, extinderea cercetărilor și studiilor de teren și elaborarea documentațiilor tehnico-economice pentru obiectivele de investiții.

Raportul cuprinde studii de specialitate privind folosirea cât mai deplină și eficientă a bogățiilor naturale ale deltei, accentuându-se pe dezvoltarea puternică a variate activități economice, prin exploatarea integrală și complexă a tuturor resurselor din această zonă — ceea ce va avea puternice influențe pozitive și pe plan social, pentru populația locală.

Creșterea producției agricole vegetale și animale

PROGRAMUL prevede **extinderea agriculturii**, îndeosebi în delta fluvială, prin lucrări ameliorative complexe (îndiguiri, desecări, irigații) pe suprafețe în prezent destinate exploatarea stuf-piscicole și care vor fi transformate în terenuri arabile. În delta maritimă, zonele de nisipuri vor fi puse în valoare prin lucrări pedoameliorative și folosite ca pășuni.

După cum rezultă din studiile pedologice, topografice, geotehnice și hidrogeologice, suprafețele cu destinație agricolă vor crește de la nivelul actual de 66 185 ha, la 144 000 ha, din care aproape 94 000 ha terenuri amenajate prin lucrări hidroameliorative și peste 50 000 ha pășuni ameliorate în regim natural.

Lucrările de amenajare vor fi realizate după următoarea concepție:

— într-o primă fază se vor executa lucrările de îndiguire, desecare, drenaj, nivelare-modelare, scarificare, destufizare și echipare a teritoriului;

— în faza următoare — după exploatarea terenurilor timp de 3—4 ani în regim îndiguit și desecat — vor fi completate lucrările de desecare și, acolo unde este nevoie, se vor introduce irigațiile. În paralel se va proceda la ameliorarea pășunilor naturale din delta maritimă, pentru a suporta o încărcătură mai mare de animale.

În prezent se execută lucrările pentru darea în cultură agricolă, prin lucrări hidroameliorative, a unităților Pardina, Murighiol, Dunavăț și Sulina, totalizând o suprafață de peste 28 mii ha.

Repartizarea pe folosințe a terenurilor agricole reverză — paralel cu sporirea producției de cereale și plante tehnice — un loc deosebit amenajării de orezării, în legătură cu care sarcini deosebite cuprind și programul prioritar privind cultura orezului, recent adoptat de Consiliul Național al Agriculturii. O atenție deosebită se va acorda, de asemenea, viticulturii și pomiculturii, inclusiv organizării plantațiilor de smochini, pentru care există bune condiții pedoclimatice. În acest sens vor fi organizate plantații viticole și pomicole experimentale în zonele cele mai caracteristice ale deltei. Utilizarea de hibrizi producători direcți, rezistenți, cu valoare biologică ridicată, va permite limitarea volumului de muncă în plantațiile viticole.

Corespunzător resurselor de hrană existente și celor ce vor fi create, creșteri substanțiale sînt prevăzute în domeniul zootehniei, avîndu-se în vedere sporirea considerabilă (pînă în anul 1990) a numărului de oi, păsări (în special rațe și găște), taurine, porcine, familii de albine.

Valorificarea superioară a potențialului piscicol

O ATENȚIE specială se acordă dezvoltării pisciculturii: ceea ce înseamnă o producție medie la hectar de 1 200 kg în pepinierele piscicole intensive, 1 500 kg în crescătoriile intensive, 600 kg/ha în crescătoriile semiintensive și 100 kg în bazinele naturale. Producția de pește în deltă urmează să crească la circa 130—150 mii de tone anual. Aceasta necesită amenajarea și exploatarea intensivă și semiintensivă a bălților și lacurilor existente, a suprafețelor cu folosință stuf-piscicolă, a complexului lagunar Razelm-Sinoe și brațelor Dunării, precum și intensificarea pescuitului în zona de litoral a Mării Negre. Se vor introduce în crescătorii noi specii de pești, vor fi extinse speciile fitofage și planctonofage, care pot valorifica importanțele rezerve de hrană din bazinele naturale, neconsumate de speciile autohtone.

Prin asigurarea puietului de o vară vor putea fi repopulate anual crescătorii piscicole intensive, iar cu puiet de două veri vor fi repopulate anual crescătoriile semiintensive și bazinele naturale; necesarul a fost calculat la 1 kg de puiet pentru realizarea a 5 kg pește de consum în crescătoriile intensive, respectiv 1 kg de puiet de două veri pentru obținerea a 2,5 kg pește de consum în crescătoriile semiintensive și în bazinele naturale.

Corespunzător necesarului de puiet de o vară se va asigura și o cantitate de cel puțin 2 500 tone de remonți și reproducători de pește, pentru care vor fi amenajate suprafețele de creștere corespunzătoare.

Bazinele de reproducere și predezvoltare naturală a crapului vor totaliza o suprafață de circa 1 200 ha, iar numărul stațiilor de reproducere artificială a speciilor fito și planctonofage — dotate corespunzător cu suprafețe de predezvoltare a larvelor — va crește de la 11 în anul 1982, la 20 în anul 1990, dezvoltîndu-se astfel și capacitatea de producere a larvelor de pești, la 1,2—1,5 miliarde. Pe această bază, ponderea producției de pește fito și planctonofag, neconsumator de furaje, va spori de la 20% în prezent, la peste 40% în 1985. În scopul asigurării materialului de reproducere și eliminarea fenomenului de consaginizare, se va asigura importul a 10 milioane alevini din speciile fito și planctonofage.

Suprafața amenajată va crește cu 16 500 ha, accentuându-se în principal pe realizarea de pepiniere piscicole în Lunca și Delta Dunării. Din Lunca Dunării se vor asigura anual cel puțin 3 000 tone de puiet pentru popularea amenajărilor piscicole din deltă.

Ținînd seama de datele studiilor de teren pedologice, topografice, geotehnice și hidrologice, în vederea extinderii pepinierelor și crescătoriilor piscicole, va fi elaborat un program special de lucrări și de folosire a acestor terenuri, în scopul maturării formațiunilor mlăștinoase și submerse, pentru a se asigura intrarea lor în producție la parametrii prevăzuți. De asemenea, obținerea producțiilor prevăzute va necesita efectuarea unor lucrări de ameliorare ciclică a suprafețelor piscicole amenajate; anual, circa o zecime din suprafața amenajată va fi scoasă din producție pentru executarea de lucrări pedoameliorative în vederea creării condițiilor de dezvoltare a faunei și florei de fund, care să contribuie la îmbunătățirea condițiilor de hrană a peștilor.

Capacitățile existente vor fi reamenajate și modernizate prin refacerea digurilor, decolmatarea canalelor, compartimentarea bazinelor cu suprafețe mari, distrugerea vegetației etc. În acest scop sînt în curs de definitivare norme tehnice privind proiectarea, executarea și întreținerea amenajărilor piscicole.

Pentru menținerea și sporirea rezervelor naturale de hrană, în amenajările piscicole semiintensive vor fi administrate îngrășăminte naturale, chimice și amendamente calcaroase; în amenajările și pepinierele intensive se va asigura o hranire

suplimentară a peștelui cu furaje în sortimentele, cantitățile și termenele stabilite prin balanțele anuale și prin repartiții. Față de normele de consum (3 kg furaje pentru 1 kg spor la puiet și peștele de consum și 4 kg pentru remonți și reproducători), necesarul de furaje pentru piscicultură va fi, după 1990, de peste 260 mii de tone anual.

Un rol important în modernizarea și dezvoltarea pisciculturii revine realizării **sistemei de mașini pentru mecanizarea proceselor de muncă și organizării de ferme piscicole model**, în care se vor aplica cele mai moderne tehnologii specifice. Întreprinderile economice complexe vor fi dotate cu autoviviere pentru transportul puietului și al peștelui în stare vie, cu autolaboratoare pentru efectuarea analizelor tehnologice la toate fermele și punctele piscicole. Sint în curs de definitivare **normele unitare de structură și normativele de personal pentru fermele piscicole și de pescuit**.

Măsuri speciale sînt prevăzute pentru dezvoltarea celor mai **valoroase specii de pește**. Astfel, în vederea creșterii producției de sturioni în apele Dunării, în deltă va fi realizată o stație specială de reproducere artificială, cu o capacitate de 3,5 mil. pui de 3—5 grame.

În bazinele naturale, producția de pește va crește de la 9 300 tone în anul 1982, la 17 800 tone în anul 1990. În acest scop sînt inițiate sau prevăzute o serie de acțiuni, printre care: repopularea anuală a bazinelor naturale cu puiet de pește (produs în peninerele piscicole ce urmează a fi amenajate în zona de vărsare a Prutului — Ceatal Chilia); popularea anuală cu icre embrionate de șalău (realizate într-o stație de reproducere dirijată); protejarea fondului piscicol, prin întreținerea canalelor de legătură între bălți și Dunăre și prin executarea de noi canale; amenajarea de zone pentru reproducerea naturală a unor specii cu valoare economică ridicată; definitivarea schemei de amenajare și sistematizare a complexului lagunar Razelm-Sinoe (prin executarea lucrărilor de închidere și consolidare a cordonului litoral) și executarea de stăvilare și ecluze la canalele Dunavăț și Dranov.

Producția de pește din Marea Neagră va crește de la 7 000 tone în anul 1982, la 25 000 tone în 1990, prin intensificarea pescuitului de larg. Dotările existente li se vor adăuga, pînă în anul 1990, 26 nave de pescuit și 3 nave colectoare și se va moderniza baza portuară de la Sulina.

Fauna acvatică a Deltei Dunării cuprinde și specii de broaște și raci, ce pot fi valorificate foarte avantajos la export. Se prevede ca în acest an să fie abordate cercetări asupra condițiilor de înmulțire, creștere și recoltare a lor, iar pînă la finele deceniului să se amenajeze 200 ha de crescătorii, a căror producție se va adăuga celei obținute pe cale naturală. În funcție de evoluția echilibrului biologic, anual vor fi stabilite nivele și perioade în care va fi permisă vînătoarea sportivă a unor specii de păsări sălbatice — rațe, gîște, liște.

Coreșpunzător cu creșterea producției agricole, zootehnice și piscicole, în zonă se va dezvolta industria alimentară, prin înființarea unor unități de industrializare și semiindustrializare a materiilor prime agroalimentare.

Materii prime pentru industrie

PE COORDONATE noi urmează să se dezvolte exploatarea biomasei. Stuful, papura, rogozul, vegetația acvatică — elemente caracteristice ale decorului deltei — constituie o valoroasă materie primă pentru obținerea unor produse a căror importanță devine de tot mai mare actualitate: celuloză, carburanți sintetici, proteine și drojzii furajere.

Se estimează că producția de stuf — destinată în exclusivitate fabricării celulozei — se va situa, în perspectivă, la 40 mii t/an. Transportul lui în stare brută fiind neeconomic, este prevăzută amplasarea, în zonele stuficole din deltă, a unor unități de capacitate mică pentru producerea celulozei. Restul biomasei recoltate — circa 40 mii de tone anual — va fi valorificată prin fabricarea de alcool etilic (pentru care se va realiza un prim modul industrial de 5 000 t/an, în funcție de rezultatele obținute urmînd să se construiască și alte module), confecționarea de plăci termoizolante pentru construcții agrozootehnice.

Acțiuni susținute se vor desfășura și în **domeniul silviculturii**. Aceasta se va dezvolta prin extinderea plantațiilor de specii repede crescătoare și de mare eficacitate economică, atît din speciile autohtone, cît și prin acclimatizarea unor specii noi. În scopul asigurării materiei prime pentru producția de celuloză. Pădurile existente, cu rol important în asigurarea unui climat corespunzător, vor fi mai bine îngrijite, luîndu-se măsuri de completare a golurilor.

Fondul forestier din Delta Dunării va crește de la 20 385 ha la finele anului 1982, la 29 310 ha în anul 1990: încă la nivelul anului 1985, producția de masă lemnoasă va fi de 38 mii mc.

Totodată, vor fi valorificate superior și alte resurse; astfel, producția de fructe de pădure și ciuperci va crește de la 12 tone în anul trecut, la 50—60 de tone în 1990.

În sfîrșit, o resursă de interes deosebit o constituie nisipurile cuarțoase și cele cu conținut de titan și zirconiu din zonele Caraorman, Chituc, Sf. Gheorghe. Se au în vedere trecerea la exploatarea lor și extinderea cercetărilor asupra tehnologiilor de extragere a substanțelor utile.

Creșterea și diversificarea producției materiale vor avea loc în condițiile menținerii și mai bune fructificări a **vocației turistice** a Deltei Dunării. Prin intensificarea amenajărilor și dotărilor cu caracter turistic, îmbunătățirea rețelei de servicii și diversificarea posibilităților de agrement, activitatea turistică se va intensifica în toată delta și în special în zona ei maritimă (Sulina, Sf. Gheorghe, Perișor, Portița), folosind condițiile litoralului. În interiorul deltei, în toate localitățile vor fi organizate locuri de campare și se vor realiza amenajări gospodărești în stil rustic, reproducînd pitorescul pescăresc. Turismul de deltă va fi facilitat prin dotarea cu locuințe plutitoare, ambarcațiuni cu cușete, hidrobuze și alte tipuri de nave de agrement, care vor înlesni accesul turiștilor în zonele cele mai reprezentative.

În afara amenajărilor pentru activitățile economice menționate, se au în vedere importante lucrări de sistematizare, dotare și apărare a localităților, de dezvoltare a transporturilor și telecomunicațiilor, de alimentare cu energie electrică și măsuri de protecție a naturii.

Sînt în curs cercetări pentru noi surse și tehnologii energetice (instalații eoliene, solare, microhidrocentrale). Transportul pe apă în interiorul deltei va fi asigurat prin amenajarea corespunzătoare a gîrlelor existente și a canalelor mari din sistemele hidroameliorative, completate cu canale de legătură cu localitățile izolate (C.A. Rosetti, Letea ș.a.).

Elaborarea și perfecționarea tehnologiilor agricole ameliorative specifice deltei, detalierea studiilor pedologice și urmărirea evoluției terenurilor necesită dezvoltarea rețelelor de cercetare existente și înființarea de cîmpuri pilot și centre experimentale, care să acopere diferitele zone naturale (mlăștini, nisipuri, sărături etc.) și ramuri ale producției agricole (culturi de cîmp, pașiști, hortivicultură, culturi pentru producția de biomasă vegetală, creșterea animalelor etc.), piscicole și silvice. De asemenea, în vederea menținerii echilibrului natural al deltei va fi organizată și urmărirea permanentă și în complex a evoluției condițiilor de sol, hidrogeologice, climatice și biologice pe arșamblul teritoriului, sub influența lucrărilor de amenajare și a noilor activități de producție.

Exploatarea integrală a bogățiilor deltei va fi facilitată prin împărțirea acesteia în unități teritoriale mari, grupate în jurul localităților prevăzute a se dezvolta. Se vor crea, astfel, condiții ca aceste localități să devină centre social-economice puternice (Chilia Veche și Sfintu Gheorghe vor deveni orașe).

Fiecare din aceste unități se organizează ca întreprindere economică teritorială complexă, avînd ca obiect de activitate — în funcție de specificul teritoriului — agricultura, piscicultura, pescuitul, zootehnia, silvicultura, exploatarea stufului, exploatarea bazei materiale proprii pentru turism, desfacerea produselor, precum și alte activități, în vederea exploatării unitare a resurselor naturale ale deltei; întreprinderile din zonele Chilia Veche, Jurilovca, Sfintu Gheorghe și Sulina vor include și pescuitul la mare.

În cadrul Centralei „Delta Dunării” se preconizează a se înființa șapte întreprinderi economice complexe (cu sediul în localitățile: Chilia Veche, Jurilovca, Maliuc, Murighiol, Pardîna, Sf. Gheorghe și Sulina), care să îmbrace integral teritoriul deltei. Aceste unități vor avea personalitate juridică și vor desfășura acțiuni de cooperare cu unitățile agricole de pe malul dobrogean, în special pentru aprovizionarea cu porcine și taurine la îngrășat, precum și relații de asociere sau cooperare cu unitățile agricole de stat sau cooperatiste de pe terasă. Fiecare întreprindere va avea în dotare tractoare, mașini agricole, mijloace auto și navale, utilaje terasiere, de întreținere și exploatare a lucrărilor hidroameliorative, de chimizare și de construcții, realizînd întreținerea și exploatarea acestora. Întreprinderile vor avea ca subunități ferme, secții și sectoare cu autogestione economico-financiară, pentru toate activitățile actuale și cele care se vor dezvolta în viitor. Această structură organizatorică va da posibilitatea folosirii permanente a personalului muncitor la diferitele activități, creînd condiții mai bune de atragere și stabilizare a forței de muncă.

Înfăptuirea măsurilor stabilite de către conducerea de partid și de stat, în definirea cărora un rol esențial a avut tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, va da o viață nouă Deltei Dunării, dimensiuni considerabile sporite ale contribuției acesteia la progresul economic și social al patriei.

dr. Marin NIȚU

Conducerea prin bugete — instrument de fundamentare financiară a deciziilor economice

UN LOC PRINCIPAL în gama metodelor active de conducere, care să permită desfășurarea cu maximă eficiență a tuturor proceselor de producție, îl ocupă **conducerea prin bugete**. Metoda unește activitatea de planificare cu cea de control, ambele fiind instrumente dinamice ale conducerii.

Introducerea metodei de conducere prin bugete în unitatea economică presupune însă pregătirea cadrelor de conducere și execuție în direcția sensibilizării lor privind avantajele acestei metode, precum și în direcția acceptării exigențelor economico-financiare pe care le impune conducerea activității economice prin bugete financiar-monetare. Sistemul de conducere prin bugete cuprinde trei etape: etapa pregătitoare; etapa de planificare; etapa de realizare și control.

Acțiuni pregătitoare

CONDUCEREA prin bugete presupune, în etapa pregătitoare, realizarea unei activități de organizare din puncte de vedere noi a activității de planificare economică și financiară și de contabilitate. Pentru început, este necesar să se stabilească structura sistemului de bugete utilizat; astfel, în afara bugetului financiar pe total întreprindere (actualul buget de venituri și cheltuieli) se impune utilizarea bugetelor pe secții și compartimente, a bugetelor pe responsabilități, a bugetelor intermediare de corectare a abaterilor, a bugetelor de încasări și plăți (trezorerie) etc. În al doilea rând, planificarea economică și financiară trebuie să cuprindă obiective clare pe locuri de muncă și să adopte metoda costurilor normate în planificarea cheltuielilor, iar contabilitatea să asigure depistarea abaterilor de la normele de cheltuieli. În al treilea rând, serviciul financiar trebuie să-și realizeze un sistem informațional capabil să culegă și să prelucereze rapid informațiile economice, tehnice, financiare care atestă mersul execuției bugetelor. În sfârșit, conducerea prin bugete cere o activitate atentă de pregătire a cadrelor economice și a celor tehnice pentru înțelegerea și aplicarea bugetelor pe fiecare loc important de muncă.

Perfecționarea planificării financiare

ÎN CADRUL etapei de planificare, compartimentul financiar-contabil realizează activitatea de bugetare generală a acțiunilor economice, tehnice sau sociale din întreprindere.

Bugetarea are în vedere planificarea veniturilor și a cheltuielilor financiare pe fiecare acțiune economico-socială (investiții, formarea mijloacelor circulante, construirea de locuințe, acțiuni sociale, participarea la repartizarea beneficiilor, cercetarea științifică etc.); concomitent se stabilesc metodele concrete de repartitie financiară (autofinanțare, creditare, finanțare centralizată, achitarea obligațiilor financiare), precum și responsabilitățile pe total și pe perioade de timp.

Bugetul financiar pe întreprindere este defalcă pe bugete de secții, compartimente sau responsabilități pe baza unei ordonanțări a veniturilor și cheltuielilor după criterii precise. Un model de defalcare a bugetului financiar pe secții îl vom prezenta în partea a doua a articolului de față. În paralel cu bugetul financiar al întreprinderii se impune întocmirea bugetului capacității de plată (trezorerie) bazat pe planificarea operativă a fluxurilor de numerar.

Execuția bugetelor financiare

ÎN PERIOADA de realizare efectivă a bugetelor financiare, serviciul financiar este obligat să stabilească, cu ajutorul evidenței contabile, modul de îndeplinire a indicatorilor economico-financiar din bugete; pe baza unor raportări periodice, a conturilor de execuție și a dărilor de seamă sînt stabilite abaterile față de prevederile din bugetul unității, din bugetele pe secții sau din bugetul de încasări și plăți. Abaterile constatate trebuie analizate în vederea determinării cauzelor și răspunderilor; concluziile analizei sînt înaintate conducerii întreprinderii în vederea adoptării deciziilor de corectare a activității economice. Aceste decizii de autoreglare sînt transformate de serviciul financiar în bugete intermediare, bugete cu efecte corective asupra bugetului financiar inițial de la nivel de întreprindere sau secție. Bugetele intermediare au menirea de a suplimenta finanțarea anterioară, atunci cînd abaterile sînt determinate de o creștere justificată a activității economice, sau de a sancționa unitatea, secția sau compartimentul în cazul unor cheltuieli neeconomice sau al unei reduceri de activitate.

Faza de execuție a bugetelor asigură reușita conducerii prin bugete; organizarea corespunzătoare a contabilizării cheltuielilor și a veniturilor în vederea localizării abaterilor reprezintă baza urmării realizării bugetelor. De aceeași importanță se bucură și întocmirea și realizarea operativă a bugetelor intermediare pentru activitățile sau compartimentele unde au fost depistate abaterile față de bugetul planificat. Execuția corectă depinde și de modul în care s-a realizat planificarea bugetelor.

Model pentru bugetul de secție

DACĂ la nivel de întreprindere bugetul de venituri și cheltuieli este o realitate în plină acțiune, la nivel de secție, fabrică, compartiment bugetul este încă în faza de experiment. Pentru a sprijini activitatea de bugetare a activității economice pe compartimente și secții, supunem discuției economiștilor o machetă organizatorică a bugetării la nivelul secțiilor.

În concepția noastră defalcarea bugetului general al întreprinderii pe secții și compartimente trebuie să cuprindă atât Capitolul I (Decizia economico-financiară-monetary privind veniturile din încasări, cheltuielile de producție și rezultatele financiare), cât și Capitolul II (Deciziile financiare pe acțiuni economico-financiare). Un al doilea principiu general de lucru se referă la bugetarea întregului flux din unitate urmărit de la aprovizionare în producție și pînă la desfacerea produselor finite, precizînd contribuția fiecărei secții și compartiment din întreprindere. Al treilea principiu are în vedere urmărirea directă pe secții și compartimente a cheltuielilor și a veniturilor la nivelul costului, urmînd ca rezultatele financiare să fie individualizate pe secții pe baza unor chei de repartizare.

I. Cap. I, venituri și cheltuieli. În macheta prezentată în figură se cuprind compartimentele de Aprovizionare, Secțiile I, II, III, compartimentul conducere-administrație-funcționari și desfacere-financiar. La nevoie, macheta poate cuprinde și alte compartimente (proiectare, cercetare-asimilare etc.).

Bugetul compartimentului de Aprovizionare cuprinde la **Cheltuieli** valoarea la preț de aprovizionare plus cheltuielile de aprovizionare a stocului curent (necesar producției între două aprovizionări succesive), la care se adaugă valoarea stocului de condiționare, transport interior și de siguranță. În condiții normale, ultimele trei stocuri rămîn permanente în faza de aprovizionare ca o cheltuielă ce nu se recuperează prin venituri. **Veniturile** se planifică la nivelul stocului curent sub forma transferurilor către secții și sectoare prin livrări de materii prime, materiale, combustibil, obiecte de inventar etc. Partea de venituri se va structura pe secții și pe intervale de timp.

Bugetul secției I cuprinde la partea de **Cheltuieli** primiriile de materiale de la Aprovizionare (cheltuieli cu materii prime, materiale), la care se adaugă cheltuielile directe proprii (retribuție, impozit, CAS), cheltuielile comune de secție, cota de cheltuieli generale și de desfacere. **Veniturile** se planifică la nivelul costurilor normate sub forma transferurilor la celelalte secții (cînd prelucrarea continuă) sau direct la desfacere pentru valorificare (cînd prelucrarea produselor secției I se încheie).

Bugetele celorlalte secții se întocmesc după același principiu (vezi macheta). Pentru compartimentul care cuprinde personalul de conducere-administrație-funcționari, **cheltuielile** au în vedere consumurile materiale și retribuțiile, impozitul, c.a.s. pentru personalul respectiv, iar **veniturile** se evidențiază sub forma trecherii pe costuri la nivelul normat.

Bugetul compartimentului desfacere-financiar cumulează totalitatea cheltuielilor aferente producției marfă fabricată pe care le influențează cu cheltuielile stocurilor inițiale și finale de produse finite și facturi emise și neîncasate; în acest mod, **cheltuielile** din acest buget vor reda costul producției marfă vîndute și încasate (PMVI). **Veniturile** se planifică pentru același indicator (PMVI), dar de data aceasta la nivelul prețurilor de producție (livrare). Pe coloana venituri va apare în plus, față de bugetele anterioare, nivelul rezultatelor financiare (cu detalierea beneficiului), corespunzătoare producției marfă vîndute și încasate.

II. Cap. I, rezultate financiare. Rezultatele financiare din bugetul compartimentului desfacere-financiar se defalcă pe secții și compartimente pe baza unor chei de repartizare. Defalcarea vizează în principal beneficiul planificat, restul rezultatelor financiare interesînd unitatea economică în ansamblul său (finanțarea pentru societate din producția netă, impozitul pe circulația mărfurilor). Coeficientul de repartizare se stabilește în

BUGETELE PE SECȚII ȘI COMPARTIMENTE

CAPITOLUL I - VENITURI, CHELTUIELI, REZULTATE FINANCIARE

APROVIZIONARE		SECȚIA I		SECȚIA II		SECȚIA III		COMPARTIMENT: CONDUCERE, ADMINISTRATIE, FUNCȚIONARI		DESFACERE - FINANCIAR	
CHELTUIELI	VENITURI	CHELTUIELI	VENITURI	CHELTUIELI	VENITURI	CHELTUIELI	VENITURI	CHELTUIELI	VENITURI	CHELTUIELI	VENITURI
										INFLUENȚA	STOCURI
								CHELTUIELI PROPRII	TRECERE PE COST	COST	INCASARI
ALTE STOCURI				CHELTUIELI PROPRII				CHELTUIELI PROPRII		COMPLET	PRODUCTIE
				CHELTUIELI MATERIALE	TRANSFER LA SECȚIA II	PRIMIRI DE LA SECȚIA I	TRANSFER LA SECȚIA III	PRIMIRI DE LA SECȚIA II	TRANSFER LA SECȚIA III	PRODUCTIE	MARFA
STOC CURENT	TRANSFER LA SECȚIA I	CHELTUIELI PROPRII	TRANSFER LA SECȚIA II				CATRE DESFACERE			MARFA VINDUTA	VINDUTA
		CHELTUIELI MATERIALE								SI	SI
										INCASATA	INCASATA
BENEFICIILE REPARTIZATE											BENEFICIUL
ALTE REZULTATE FINANCIARE									ALTE REZULTATE FINANCIARE		

CAPITOLUL II - DECIZII FINANCIARE PE ACTIVITATI

INVESTITII											
MIJLOACE CIRCULANTE											
LOCUINTE											
ACȚIUNI SOCIALE											
PARTICIPARE LA REPARTIZARE BENEFICII											
CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ											

funcție de retribuție (beneficiu la 1 000 lei retribuție recalculată) :

$$k = \frac{Bpl}{R \times c_1} \times 1000$$

unde : k reprezintă coeficientul de repartizare la 1 000 lei retribuție recalculată ; Bpl -- beneficiul planificat ; R -- retribuția planificată pe fiecare secție ; c₁ -- coeficient de corectare.

Coeficientul de corectare (c₁) are în vedere condițiile de muncă, contribuția fiecărui compartiment la realizarea beneficiului și a producției ; el poate fi egal cu 1 pentru compartimentele administrative și 1,3-1,5 pentru secții, sectoare. Astfel, beneficiul repartizat pentru bugetul secției I va fi egal cu :

$$Bpl I = R I \times 1,3 \times k / 1000$$

unde : Bpl I reprezintă beneficiul repartizat ca realizare posibilă la secția I ; R I -- retribuția planificată pentru secția I ; c₁ -- pentru secția I este egal cu 1,3 ; k -- coeficient de repartizare pe total unitate.

După realizarea repartizării pe secții și compartimente a beneficiului, bugetul de secție sau compartiment va cuprinde, la Cap. I, cheltuielile și veniturile la nivelul costurilor specifice subunității respective, precum și mărimea planificată a beneficiului pe care trebuie să-l producă colectivul respectiv pe un an sau pe trimestru.

III. Cap. II, decizii financiare pe activități. În bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii sînt cuprinse în capitolul II șase tipuri de decizii financiare referitoare la investiții, formarea de mijloace circulante, construirea de locuințe, acțiuni sociale, participarea la repartizarea beneficiilor, cercetarea științifică. În întreprindere se mai adoptă și alte decizii financiare, dar care nu sînt încă cuprinse în macheta bugetului (școlarizare, protecția muncii, reparații, asigurări de bunuri etc.). Considerăm util ca și acest capitol să fie defalcat pe secții și compartimente, el avînd un pronunțat caracter stimulat.

Defalcarea acestor decizii se va face într-o formă simplificată, cuprinzînd la cheltuieli numai valoarea acțiunii finanțate (nu și obligațiile financiare în afară, cum este cazul pentru de-

cizia la nivel de întreprindere), iar la venituri sumele necesare acoperirii cheltuielilor amintite. În coloana de venituri se va specifica contribuția secției respective la veniturile necesare finanțării (în machetă, partea hașurată din dreptunghiul pentru venituri), mărind rolul motivațional al bugetului de secție.

Decizia de investiții apare numai la secțiile sau compartimentele prinse în planul economic cu activități de dezvoltare-modernizare și respectă regulile stabilite mai sus.

Decizia privind mijloacele circulante are în vedere normativul pentru materii prime și materiale, obiecte de inventar, piese de schimb, echipament etc., în cazul cheltuielilor din bugetul compartimentului de aprovizionare, normativul pentru producție neterminată, pentru cheltuielile pe secții, sectoare, compartimente CAF și normativul pentru produse finite și mijloace în decontare, pentru cheltuielile din bugetul compartimentului desfacere-financiar. Acoperirea cu venituri are în vedere modul de finanțare a necesarului de fonduri pentru mijloace circulante, iar contribuția fiecărei secții apare în cazul în care unitatea are creșteri anuale de normativ, creștere acoperită parțial din beneficii.

Deciziile pentru locuințe și acțiuni sociale se defalcă în funcție de numărul de persoane din secție, de prioritățile date de condițiile de muncă etc. Decizia privind participarea oamenilor muncii la repartizarea beneficiilor are în vedere beneficiul repartizat în capitolul I, partea a doua și cota aprobată pe unitate. Aici veniturile depind în întregime de contribuția compartimentului respectiv.

Decizia privind cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic apare la secțiile care beneficiază de rezultatele activității respective sau care comandă cercetarea științifică sau tehnică care se finanțează.

Macheta de bugete de secție pe care o supunem atenției specialiștilor din unități economice poate fi completată sau simplificată, în funcție de potențialul serviciilor financiar și contabilitate, de existența sau inexistența unui centru de calcul și de experiența pe care o capătă personalul de conducere și de execuție din unitatea economică.

conf. dr. Paul BRAN

Concepția profund științifică a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la dezvoltarea economică a României

CARACTERUL PROFUND ȘTIINȚIFIC, original și cu adevărat revoluționar al concepției și activității tovarășului Nicolae Ceaușescu, al vastei opere teoretice și practice pe care secretarul general al partidului a desfășurat-o în slujba țelurilor de progres și prosperitate, de independență și suveranitate ale patriei, de pace și colaborare în lume, este strălucit confirmat de mersul evenimentelor din viața economico-socială și politică, internă și internațională.

Stringența, actualitatea, complexitatea și dificultatea problemelor asupra cărora președintele României socialiste s-a aplecat cu atîta înțelepciune și răbdare, punîndu-și toată forța gîndirii și creației, întreaga activitate, în slujba rezolvării lor, conferă operei sale teoretice și practice caracterul de știință vie, angajată, militantă, prospectivă, capabilă să privească în perspectiva viitorului.

Apărută recent în Editura politică sub egida prestigioasă a Institutului Central de Cercetări Economice, lucrarea „Progresul economic al României socialiste în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu” reprezintă un important eveniment editorial care vine tocmai să înfățișeze liniile-forță ale concepției marelui conducător al partidului și statului nostru, demonstrînd cu elocvență faptul că toate realizările de importanță istorică pe care poporul român le-a dobîndit în perioada luminoasă deschisă de cel de al IX-lea Congres al partidului sînt indisolubil legate de gîndirea revoluționară, novatoare, de concepția originală, de largă perspectivă asupra dezvoltării economico-sociale a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Lucrarea se deschide cu analiza evoluției economiei în deceniul '71-'80, subliniîndu-se caracterul profund științific al tezei privind rolul hotărîtor al forțelor de producție în dezvoltarea societății omenești. Secretarul general al partidului nostru a conceput, pornind de la studierea atentă a condițiilor României, o asemenea strategie ce pune în centrul tuturor problemelor care trebuie rezolvate pe acelea care asigură progresul neînterupt al producției de bunuri materiale, ca primă condiție a existenței și evoluției societății noastre socialiste. Problematika progresului economic ocupă un loc central în opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, demonstrîndu-se interdependența reală a economicului cu celelalte laturi ale vieții sociale, ceea ce conturează în gîndirea și activitatea sa imaginea unei viziuni integratoare, dialectice, asupra dezvoltării societății, în cadrul căreia atît cauza cît și efectul trebuie concepute numai pe baza rațiunii ce o impune existența și funcționarea conexiunii inverse între fenomenele și procesele economice.

Succesul strategiei economice în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu nu trebuie căutat în afara relațiilor de producție, a claselor sociale, forța și vitalitatea acestora își au izvorul în unitatea intereselor personale cu cele de grup și generale, în capacitatea politicului de înțelegere și folosire a legilor economice obiective în dependență de realitățile istorice, naționale și internaționale ce concretizează fiecare etapă de edificare a noii orînduirii și de angajare competentă și responsabilă a tuturor oamenilor muncii la fundamentarea și înfăptuirea celei mai avantajoase variante de dezvoltare.

Din lucrare rezultă cu claritate că înțelegerea strategiei progresului economic în opera teoretică și practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este organic

legată de modul în care a conceput și realizat dialectica factorilor interni și externi, extensivi și intensivi ai creșterii economice. Constituind conținutul efortului propriu, baza reală de susținere a acestuia, factorii interni sînt, în concepția președintelui României socialiste, hotărîtori pentru făurirea noii societăți. Caracterul extensiv sau intensiv al acțiunii acestor factori îmbracă forme concret-istorice, în raport cu nivelul dezvoltării forțelor de producție, cu caracterul structurii economiei naționale. Deși obiectiv necesară într-o anumită etapă de dezvoltare a unei economii naționale, așa cum a fost și în țara noastră pînă acum, extensivitatea, în viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, nu trebuie în nici un caz absolutizată. Tocmai pe baza unei asemenea înțelegeri a dialecticii dezvoltării, secretarul general al partidului a conceput, pentru noua etapă de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, în noile condiții interne și internaționale, trecerea hotărîtă la acțiunea prioritară a factorilor intensivi, calitativi, de eficiență și competitivitate ca fundament trainic pentru

realizarea saltului revoluționar de trecere la o calitate nouă, superioară, în întreaga dezvoltare economico-socială a patriei noastre.

Deși factorii interni sînt hotărîtori în asigurarea progresului economic, totuși, existența economiei mondiale, a diviziunii internaționale a muncii cu circuitul economic de valori materiale pe care îl presupune, impune cu necesitate, ca în fundamentarea strategiei progresului economic să se țină seama și de complexitatea influențelor pe care le exercită factorul exterior asupra tuturor economiilor naționale. Pentru țara noastră, pentru care factorul extern a fost, în general, vreme îndelungată, nefavorabil, ca și pentru toate țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, se impune cu forța necesității vitale nu numai ca progresul economic intern să nu fie frînat sau dezechilibrat. ci, mai mult, să se realizeze în condițiile unor relații economice internaționale echitabile, a unei noi ordini economice interna-

PROGRESUL ECONOMIC al ROMÂNIEI SOCIALISTE în concepția președintelui NICOLAE CEAUȘESCU

ționale, care să stimuleze dezvoltarea mai rapidă a economiilor naționale ale țărilor rămase în urmă, fără să dezavantajeze pe nimeni. totul conceput și realizat în beneficiul tuturor popoarelor lumii, al prosperității și bunăstării lor generale.

În paginile lucrării la care ne referim se acordă o atenție deosebită acestei strategii a progresului economic. Concepută într-o viziune științifică unitară și de largă perspectivă istorică, ea a permis României ca în anii edificării socialiste, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, să parcurgă etape istorice importante, depășind stadiul de înapoiere economică moștenită de la regimul burghezo-moșieresc; ajungând astăzi la limita superioară a stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare, la sfârșitul actualului cincinal ea urmează să intre în rîndul statelor cu o dezvoltare economică medie — parcurgînd astfel pași importanți în direcția apropierii de economiile dezvoltate ale lumii. Iată cea mai strălucită confirmare a justeței și clarviziunii strategiei progresului economic al României socialiste, care, prin rezultatele ei nemișcitate este în măsură să asigure poporului român condiții de viață materială și spirituală la nivelul celei mai avansate civilizații pe care le-a cunoscut omenirea pînă acum.

Autorii lucrării au meritul de a fi înfățișat pe larg, cu argumentele realității vieții economice, că la baza tuturor succesorilor pe care le-am obținut și ni le propunem în continuare a stat și va sta munca proprie, efortul propriu al clasei muncitoare, țărânimii și intelectualității, al întregului popor, că nimeni nu ne-a dat nimic pe degeaba. Ba dimpotrivă, în această activitate hotărîtoare pentru progresul nostru economic, pentru independența noastră economică, criza economică mondială a avut inevitabile efecte negative și asupra economiei românești, care însă, sub conducerea partidului, a găsit resursele necesare pentru a le contracara. Iată un alt argument viu, trainic al justeței și realismului concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu că numai lupta pentru făurirea și dezvoltarea unei puternice baze tehnice materiale proprii este în măsură să păstreze și să consolideze independența economică în cele mai grele condiții internaționale și să dea economiei naționale forța și capacitatea de a depăși dificultățile, fiind capabilă să asigure resursele necesare pentru realizarea unui nou echilibru și a unei noi proporționalități în noile condiții interne și internaționale create.

Izvorul progresului economic al României socialiste l-a constituit industrializarea socialistă a țării prin incorporarea în toți factorii de producție a tot ceea ce este avansat și eficient în cunoașterea umană. **Industrializarea socialistă a economiei naționale a transformat resursele natural-materiale și umane ale țării în factori tehnico-productivi de mare complexitate și competitivitate care se corelează și se combină în noua bază tehnico-materială a societății socialiste românești, reparată rațional atît în profil de ramură cît și în profil teritorial, după criterii de eficiență economică și socială atît imediate cît mai ales de durată și de perspectivă.**

Lucrarea reușește să pună în evidență expresia vie, cu adevărat revoluționară, patriotică, a operei teoretice și practice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care concepe progresul economic într-o viziune largă, multilaterală, ca pe un complex proces tehnico-științific, social-economic, ecologic, cuprinzînd sub toate aspectele ridicarea calității vieții tuturor locuitorilor patriei. Grija pentru ca progresul economic să fie bine echilibrat, de durată și generator de noi efecte de antrenare pozitive în structura de ramură și teritorială a economiei naționale este demonstrată și prin recente hotărîri ale Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, urmînd a fi împlinite în deceniul în care am intrat.

Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a face față cu succes noilor condiții care caracterizează și însoțesc deceniul în care am intrat, progresul economic al României socialiste este vital condiționat de modul în care asigurăm lărgirea bazei proprii de materii prime și energie și valorificarea superioară a acestora, de calitatea noii revoluții agrare pe care trebuie să o înfăptuim, de eficiența cu care vom utiliza

fiecare unitate de materie primă, combustibil și energie, fiecare resursă materială, financiară și umană, pe care o atragem în circuitul economic. Aceste priorități ale etapei actuale constituie în viziunea președintelui României socialiste condiții pentru dobîndirea independenței energetice a țării, pentru asigurarea la sfârșitul deceniului a celei mai mari părți din necesarul de materii prime minerale și energetice primare din producția proprie pentru consolidarea dezvoltării noastre independente într-o lume a interdependențelor care se arată tot mai puternice.

Incontestabil, lucrarea „Progresul economic al României socialiste în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu” pune în lumină că ceea ce străbate ca un fir roșu strategia progresului economic este **imperativul eficienței** pe care trebuie să o realizăm în lupta cu timpul. Stă în puterea noastră — arată secretarul general al partidului nostru —, stă în puterea progresului economic pe care l-am realizat și în cutezanța programelor pe care le înfăptuim să mărim eficiența forței productive a muncii și gradul de utilizare a bazei tehnico-materiale de care dispunem, la nivelul exigențelor pe care le ridică înfăptuirea programului partidului în noile condiții create. În acest sens, un factor important în vasta activitate pe care o desfășurăm este și **calitatea muncii** în toate domeniile de activitate, înalta măiestrie profesională însoțită de conștiința răspunderii pentru activitatea depusă a tuturor celor ce muncesc.

Tocmai de aceea secretarul general al partidului nostru concepe realizarea progresului economic și ca pe un progres în domeniul pregătirii cadrelor care să fie capabile să înțeleagă necesitatea istorică, să contribuie la găsirea căilor și soluțiilor cele mai realiste și eficiente de a transforma pe cale revoluționară viața în direcția marilor împliniri ale socialismului și comunismului.

Prin conținutul și metodologia sa, lucrarea demonstrează cu deosebire forță că progresul economic este conceput în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu în și prin intermediul unui **mecanism economic bazat pe autoconducerea muncitorească, pe autogestiunea economico-financiară și autoaprovizionare** care trebuie să pună în funcțiune interesele economice și să le armonizeze la timpul și locul cuvenit și corespunzător unui sistem de priorități pe care le impune fiecare etapă a edificării socialiste.

Dacă funcționarea unui bun mecanism economic trebuie să ducă la un progres economic real în condiții de echilibru și stabilitate și de eficiență competitivă, acesta la rîndul său trebuie să creeze premisele necesare perfecționării continue a relațiilor de producție ca singura modalitate pentru funcționarea conexiunii inverse ce caracterizează dialectica construirii socialismului de către popor și pentru popor. Numai unitatea acestor elemente de bază, concepută și realizată într-o diversitate de modalități de corelare și combinarea lor în raport de realitățile obiective interne și internaționale ale fiecărei etape, asigură garanția progresului economic multilateral.

Făcînd o sinteză, logic și clar structurată, a concepției vaste, de o inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra progresului economic al României socialiste, asupra căilor și direcțiilor concrete de înfăptuire a acestuia, concepție construită pe temeiuri teoretice dintre cele mai solide, izvorite dintr-o profundă cunoaștere a adevărilor generale ale socialismului științific aplicate creator la realitățile românești, volumul „Progresul economic al României socialiste în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu” îmbogățește literatura noastră economică și social-politică cu o lucrare valoroasă, de înaltă ținută științifică. Cu un stil clar, accesibil unui mare număr de cititori, această reușită lucrare științifică este de mare utilitate pentru toți cei care lucrează în cercetare, în învățămînt, precum și pentru specialiști din producție, din cele mai diverse domenii ale vieții noastre economice sociale.

prof. dr. Ilie VĂDUVA

rectorul Academiei de Studii Economice

Puncte de vedere

PROBLEMA SUBSTANȚEI-MUNCĂ A VALORII MĂRFII ÎN CONDIȚIILE CONTEMPORANE. MONISM, DUALISM?

PROBLEMA substanței valorii mărfurilor a fascinat totdeauna pe economiști și chiar pe neeconomisti. În același timp, disputele în jurul acestei probleme au fost de-a lungul timpului dintre cele mai acaparante. În acest context, și articolul „Mijloacele de muncă și procesul de valorificare” (*Revista economică* nr. 1 din 7 ianuarie 1983) pledează pentru renunțarea la teoria monistă a valorii muncă umană și adoptarea unei dualiste, potrivit căreia valoarea mărfii ar fi creată, pe de o parte, de om, iar pe de altă parte de mașină. În articol se susține că, în procesul muncii, forța de muncă și mijlocul de muncă „îndeplinesc funcții similare sau identice”, că „Dezvoltarea în slujba omului a mijloacelor de muncă și a resurselor de materii prime și energie cere o analiză critică a teoriei valorii muncă și chiar «depășirea» ei. Înlăturând concepția limitată după care oamenii sînt singurii creatori de valoare nouă, evidențiind rolul mijloacelor de muncă în procesul de producție și de creare a avuției și valorii, teoria economică va putea demonstra mai convingător necesitatea progresului tehnic, a sporirii ratei inovațiilor și invențiilor, a muncii de creație. Ea va reuși odată să contureze mai corect cheltuielile sociale de producție”. (p. 22, final)

Să trecem, în continuare, la examinarea mai îndeaproape a afirmațiilor cuprinse în respectivul articol.

1. Este știut că producția reprezintă un proces în cadrul căruia omul transformă, adaptează natura potrivit trebuințelor sale, iar elementele simple ale muncii sînt: forța de muncă, mijlocul de muncă și obiectul muncii. Indiferent de ce se produce, caracteristica fundamentală a producției o constituie, în ultimă instanță, faptul că producția se desfășoară prin și pentru om. Ea nu există în afara condiționării umane. Cu alte cuvinte, în calitate de categorie social-economică, producția este un fenomen antropocentric, omul ca speță dînd măsura tuturor lucrurilor prin prisma intereselor sale. Omul este factorul central, factorul-scop, factorul activ al producției. Obiectele muncii sînt adaptate, transformate, iar mijloacele de muncă sînt create și utilizate de om spre a servi scopurilor lui. Drept urmare, forța de muncă și mijlocul de muncă nu „îndeplinesc funcții similare sau identice”. Aceasta nu înseamnă vreo subestimare a importanței mijlocului de muncă pentru producție, ci doar constatarea realității că, servind la impunerea voinței umane de a adapta și transforma obiectul muncii, oricît ar fi de complex și perfecționat (chiar automat), funcțiile mijlocului de muncă făurite de om sînt de a executa în producție voința omului spre atingerea scopurilor lui și, de aceea, nu se identifică cu funcția acestuia în procesul de producție, funcție care este, înainte de toate, conștientă, activă, creatoare. Chiar și atunci cînd — în cazul mașinilor programate — mașina constituie nu doar o prelungire și o multiplicare a membrilor și mușchilor, ci și o prelungire și multiplicare a unor activități intelectuale de rutină ale creierului omului, mașina, cel puțin acum, nu iese — dacă nu se defectează — din cadrul cercului de acțiune pe care i l-a prescris omul. Prin urmare, a susține că acum mașina preia, de exemplu, operațiuni pe care omul nu le poate îndeplini din cauza „limitelor sale intelectuale” apare ca necorespunzînd realităților. În fond, chiar și cele mai complicate mașini automate au fost concepute și create de om, dar nici cea mai sofisticată mașină automată nu este în stare să producă un om sau să aibă o inteligență artificială echivalentă cu inteligența naturală a creierului uman.

Este drept că, la un moment dat, articolul în discuție se pare că aduce o onecare atenuare ideii sale centrale, menționînd că „considerarea mașinilor ca instrumente independente de creare a valorii” ar echivala cu „exagerarea rolului mașinilor”, dar, pe pagina următoare, se revine precizîndu-se că: „în perspectiva construcției socialismului și comunismului, datorită dezvoltării aparatului tehnic de producție și preluării crescînde de către el a activităților fizice și intelectuale ale oamenilor, poate și trebuie să dispară supramunca prestată de muncitor, ea rămînînd în «grija» mașinilor” (p. 22). Cu alte cuvinte, pînă la urmă, se susține nu numai că „supramunca” va fi creată de mașini independent de munca umană (ceea ce mai înainte, în articol, se combătuse), dar și că ea ar fi creată în... exclusivitate de mașini, ceea ce încalcă pînă și propria prevenire contra „exagerării rolului mașinilor”.

2. Atunci cînd se afirmă „participarea mașinilor la crearea valorii noi și a plusvalorii” pe motiv că și mașina „muncește”, că „ea efectuează fie și numai lucrul mecanic pe care altădată îl executa muncitorul, desfășurînd o mișcare identică ori similară muncii” se fac câteva erori:

a) Se confundă „lucrul” mașinii cu munca omului. Or, sensul muncii umane este dat de elaborarea prealabilă, conștientă și creatoare de către om a unui plan pentru îndeplinirea unei activități necesare lui, omului. Mașina, însă, chiar programată, nu își face ea un plan pentru scopurile ei, ci i se programează activitatea de către om; ea „lucrează” nu pentru ea, ci pentru om. A identifica activitatea inconștientă a mașinii cu activitatea conștientă a omului înseamnă a nu ține seama de diferența fundamentală dintre om și mașină; mașina rămîne un mijloc de muncă al omului, iar în afara omului ea nici nu ar exista și nici nu ar participa la producție.

b) Crearea de către om a mașinilor, de la cea mai simplă pînă la cea mai sofisticată roboți, a avut și are loc deoarece omul caută ca, folosindu-se de ele, să sporească eficiența acțiunii sale, adică să mărească efectul util creat de el cu o unitate de efort propriu. Aceasta înseamnă că omul ca specie se autoînzestărează cu mijloace create de el ca să-și sporească productivitatea muncii și să-și extindă continuu raza activității sale.

De aici urmează și locul foarte important al mijlocului de muncă în procesul de producție, dar și faptul că nu el, ci omul are rolul activ și determinant în aceasta. Drept consecință, atunci cînd, așa cum scrie autorul articolului la care ne referim, mașina „muncește”, ceea ce cheltuiește ea nu este decît munca omenească pe care o încorporează ea și pe cea din energia pe care o consumă, însoțită de voința omului ca mașina să „lucreze” cum vrea el. Deci nu mașina creează, ci omul. Dealtfel, spre deosebire de mașină, omul poate crea și a creat și fără mașină. În procesul „muncii” ei, mașina nu poate face din punctul de vedere al valorii decît să dea tot ce are: propria-i valoare. Iar aceasta a fost creată de om. Atît în capitalism, cît și în socialism mașina nu poate fi decît amortizată.

Așadar, oricum a evoluat perfecționarea raportului om-mașină, activ și creator rămîne omul, iar mașina un mijloc făurit de el pentru a spori eficacitatea propriei acțiuni, deci productivitatea muncii umane. A considera că valoarea mărfii are drept substanță, pe de o parte, „munca omului”, iar pe de altă parte „munca mașinii”, deci o dualitate de substanțe, înseamnă a nu ține seama de esența reală a valorii, a raportului dintre om și mașină și nici de factorii productivității muncii.

c) Afirmația potrivit căreia mașina ar crea valoare nouă neglijează o serie de aspecte fundamentale.

În primul rînd, este vorba de natura valorii. Valoarea economică este un raport social, un raport între oameni, iar nu un raport între om și mașină sau un raport între mașini (a se vedea, de exemplu, afirmația din articol că valoarea transmisă produsului de obiectul muncii este nu numai aceea creată de om, dar și aceea creată de mașină).

În al doilea rînd, se identifică nejustificat „munca” mașinii și munca omului, producîndu-se un soi de personificare a mașinii prin punerea ei pe același plan cu omul. Se creează un fetișism al mașinii care împiedică să se vadă rolul omului.

În al treilea rînd, se afirmă că și mașina ar crea plusvaloare deoarece „mașina furnizează servicii gratuite, neplătite...”, iar „serviciul gratuit, neplătît e diferența dintre cantitatea de muncă cuprinsă în mașină și plătită de capitalist și cantitatea de lucru mecanic efectuată de mașină, ultima fiind mai mare ca prima...”. Dacă mașina este creată de om și deci valoarea ei e dată de munca omului, cum se scade munca omului din „munca mașinii”? Pe ce bază? Apoi, plusvaloarea fiind „serviciu gratuit, neplătît”, întrebarea care se pune este: dacă în cazul valorii nou create de om plusvaloarea este supramunca sau muncă neplătîtă a muncitorului și ea ar dispărea în cazul că i s-ar plăti acestuia, atunci cînd este vorba de mașină, „supramunca” ei, adică „serviciul neplătît” pe care l-ar presta, cui ar trebui să fie plătită? Mașinii? Chiar și numai aceste întrebări arată inconsistența tezei potrivit căreia mașina ar crea plusvaloare. Dar nu numai atît. Dacă la întrebarea cui ar fi trebuit plătit „serviciul gratuit” al „mașinii creatoare de plusvaloare” s-ar răspunde: proprietarului ei, atunci, pe de o parte, proble-

ma „serviciului neplătit“ cade de la sine, iar pe de altă parte, nu are loc decît o întorcere la vechea teză a lui Jean Baptiste Say după care profitul, deci plusvaloarea, ar fi prețul „serviciilor productive ale capitalului“. Or, teza „productivității capitalului“ a fost combătută, pe bună dreptate, nu numai de către Marx, ci chiar și de către J.M. Keynes, care a subliniat cu această ocazie că trebuie renunțat la ea. Nu este mai fericită nici afirmația potrivit căreia „valoarea veche a obiectelor muncii (și a mașinii) încorporează, ca și valoarea nouă, activitatea celor doi agenți activi ai producției“. Într-adevăr, dacă oamenii au creat mașina și apoi, folosindu-se și de ea au creat o altă mașină ș.a.m.d., utilizîndu-le potrivit interesului lor, din ce este formată substanța valorii mașinii? Nu din munca omenească materializată?

Toate acestea demonstrează că substanța valorii contemporane este dată de munca omenească încorporată în mărfuri. Acest lucru nu înseamnă nici o subestimare a mașinii ca unceală în procesul muncii, ci pune în lumină factorul activ, decisiv, motorul și scopul final al producției — omul.

d) Chiar dacă am lăsa de o parte toate cele discutate pînă acum și am încerca, drept ipoteză provizorie de lucru, să operăm cu ideea că mașina ar crea valoare nouă ca și omul, teza aceasta nu rezistă la nici o confruntare logică. Astfel, dacă, după articolul respectiv, mașina creează plusvaloare întrucît desfășoară un „serviciu gratuit, neplătit“, de ce nu se au în vedere și animalele de muncă, ori bacteriile folosite de om ca mijloace de muncă? Este drept că în acest caz pentru a desființa supramunca, plusvaloarea, în logica dictată de respectivul articol, aceasta ar trebui restituită respectivelor animale, bacteriilor ș.a.m.d.! Dar nu numai atît. Soarele nu oferă și el „servicii gratuite, neplătite“ producției valorilor de întrebuințare? Dar pămîntul, care nu-i numai obiect al muncii, ci și mijloc de muncă și care are un atît de mare rol în procesul de producere a valorilor de întrebuințare, de ce este omis și el? Iar dacă admitti că și animalele și pămîntul ar fi creatori de valoare ajungi la formula completă a lui Jean Baptiste Say după care salariul, profitul și renta ar constitui prețul „serviciilor“ făcute de muncă, capital și natură și care se încasează de proprietarii fiecăruia din cei trei factori (muncitor, capitalist, iar nu mașină, proprietarul condițiilor naturale, iar nu natura). În fond, deci, teza creării de valoare nouă nu numai de către om dar și de către mașină, nu-i decît o formă incompletă a ceea ce Say pretindea la începutul sec. al XIX-lea.

Oricine citește „Principiile...“ lui Ricardo sau „Teorii asupra plusvalorii“ a lui Marx își dă seama cît de profundă și de riguroasă este demonstrația făcută de ei falsității tezei lui Say. În plus, este deosebit de actuală pentru problema rolului mașinilor în procesul de producție excepționala demonstrație făcută de către Marx în „Capitalul“ plusvalorii relative, îndeosebi celei suplimentare și rolului ei în problema mașinismului, tocmai pe baza consecvență a teoriei valorii muncă umane. Este interesant, dealtfel, că Keynes scria limpede: „munca (sublinierea lui Keynes — n.a.) este cea care produce totul, ajutată de ceea ce purta cîndva numele de meștesug iar astăzi se cheamă tehnică, de resursele naturale care nu costă nimic sau se obțin în schimbul unei rente... și de rezultatele muncii trecute, întrucipate în bunuri capitale... Este de preferat ca munca, incluzînd aici, firește, serviciile personale ale întreprinzătorului și ale ajutoarelor sale, să fie considerată unicul factor de producție, care acționează într-un mediu dat din punctul de vedere al tehnicii, al resurselor și al cererii efective. Astfel se explică, în parte, de ce am putut să adoptăm unitatea de muncă drept singura unitate fizică de care avem nevoie în sistemul nostru economic, pe lângă unitățile de bani și de timp“.

3. Susținerea din articol după care rolul mașinii de a crea valoare și plusvaloare ar fi confirmat de istorie nu corespunde realității.

În primul rînd, se declară că „Pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății, plusprodusul a fost absent. Pentru a nu complica lucrurile considerăm că ea a durat pînă la apariția mașinismului“. Or, plusprodusul a apărut regulat odată cu prima mare diviziune socială a muncii, care a și marcat descompunerea comunei primitive, a existat apoi în sclavagism, în orînduirea tribală, în feudalism și în stadiile cooperăției simple și manufacturiere ale capitalismului, deci mii de ani înainte de stadiul mașinist al capitalismului. Abstracție de un asemenea fenomen multimilenar se poate face doar pentru a putea, apoi, vorbi de „prezența plusprodusului în perioada folosirii mașinilor, perioadă în care complexitatea muncii muncitorilor a fost lung timp în scădere vizibilă“ și că aceasta „reprezintă o dovadă greu de negat a contribuției lor (a mașinilor — n.a.) la crearea acestui plusprodus și a plusvalorii“. Aici, lăsînd de o parte reducerea existenței plusprodusului la perioada mașinismului, contravine realității istorice afirmația după care plusprodusul în perioada mașinistă s-ar fi creat în condițiile în care complexitatea muncii muncitorilor a fost lung timp în scădere vizibilă. Este adevărat că, prin trecerea la producția mașinistă, unele din vechile profesii tradiționale s-au simplificat (altele au dispărut), dar de ce să uităm că acum nu mai dădeau ele tonul și că au apărut, în schimb, mult mai numeroase noi profesii ce

o complexitate nebănuită mai înainte. În plus, să ne amintim că, datorită necesităților producției, în stadiul mașinismului, tot mai mulți muncitori de fabrică au trecut de la starea de analfabeți la cea de a ști să scrie, să citească și să socotească, apoi au ajuns să parcurgă gimnaziul, iar de la mijlocul sec. al XX-lea un număr crescînd a trebuit să parcurgă toată școala secundară sau școli speciale. Și aceasta, fără a mai vorbi de creșterea amețitoare a numărului tehnicienilor, subinginerilor, inginerilor, cercetătorilor științifici ș.a.m.d. Cum se mai poate, deci, vorbi de scăderea vizibilă a complexității muncii umane ca fenomen cu caracter îndelungat? Evident, doar pentru a atribui mașinii rezultatele tendinței de creștere a complexității muncii umane.

4. În articolul în discuție se mai susține că: a) potrivit teoriei valorii-muncă omenească „factorii creatori de valoare nouă se restrîng odată cu progresul tehnic“, pe cînd „acești factori se multiplică odată cu dezvoltarea forțelor de producție“; b) „Înlăturînd concepția limitată după care oamenii sînt singurii creatori de valoare nouă, evidențiînd rolul mijloacelor de muncă în procesul de creare a avuției și valorii, teoria economică va putea demonstra mai convingător necesitatea progresului tehnic, a sporirii ratei inovațiilor și invențiilor, a muncii de creație. Ea va reuși să contureze mai corect cheltuielile sociale de producție“.

Imputările făcute teoriei valorii-muncă omenească sînt gratuite. După cum se știe, Marx a demonstrat că mărirea valorii create de un lucrător într-o unitate de timp depinde de complexitatea și intensitatea muncii sale în condițiile în care trebuie să se țină seama de timpul socialmente necesar pentru producerea mărții, valoarea de întrebuințare a acesteia urmînd să se încadreze în nevoia socială. De aici: a) problema reducerii muncii complexe la muncă simplă (și există o tendință istorică de creștere a complexității muncii în societate); b) problema raportului dintre intensitatea muncii lucrătorului, comparativ cu cea normală din punct de vedere social (aceasta fără a mai vorbi de faptul că există o anumită tendință de intensificare a muncii); c) problema privirii timpului de muncă socialmente necesar ca timp de reproducție. De asemenea, nu trebuie uitat că mărirea valorii unității de mărfa de un anumit fel depinde de eficiența cu care s-a cheltuit munca și, de aici, importanța raportului dintre valoarea individuală și valoarea socială a mărții, creșterea valorii nou create (mai precis, a plusvalorii) în întreprinderea care are o productivitate a muncii mai mare decît cea care a stat la baza timpului socialmente necesar. Or, știința economică a arătat clar de circa două secole locul progresului tehnic în sistemul factorilor de creștere a productivității muncii omului. Dealtfel, însuși sensul progresului științific și tehnic al producției este de a minimiza cheltuielile de muncă omenească vie și materializată pe unitatea de efect util. Tocmai pornind de aici, Marx a dezvoltat celebra sa teorie a plusvalorii relative suplimentare (creată de munca umană) care explică goana capitaliștilor după progresul tehnic. Cum se poate afirma atunci că teoria valorii muncă umană ar „restrînge“, odată cu progresul tehnic, „factorii creatori de valoare nouă“? O asemenea afirmație nu poate fi făcută decît dacă progresul tehnic este scos în afara muncii umane de creație, în afara omului. Dealtfel, adoptînd teoria „bi-metalistă“, a valorii muncă-umană și valorii muncă-mașină, autorul articolului discutat se vede nevoit să vorbească de necesitatea „sporirii ratei inovațiilor și invențiilor, a muncii de creație“.

Dar, cine face invenția, inovația, munca de creație, nu omul? Cine trebuie stimulat material și moral în mod corespunzător pentru a-și dezvolta activitatea creatoare și a spori rata invențiilor și inovațiilor? Nu omul? Sau cumva — potrivit teoriei care ni se oferă — ar trebui stimulat mașina? Cît privește afirmația că numai amintita teorie dualistă a valorii „va reuși să contureze mai corect cheltuielile sociale de producție“, aceasta rămîne o simplă afirmație de circumstanță în conflict total cu realitatea. În fond, în logica articolului amintit, față de actualele cheltuieli sociale de producție ar trebui, probabil, să fie inclus „costul“ în „muncă“ al „plusvalorii“ create de „serviciul neplătit“ al mașinii. Se vede, deci, că, odată cu aceasta, intrăm într-o confuzie menită să le sporească și mai mult pe cele de pînă acum. Iar în cazul că te prînzii în jocul gîndirii expuse în articol, chiar dacă se face abstracție de lipsa de temei a teoriei valorii-mașină, se mai pot adăuga cîteva întrebări: mașinile fiind foarte diferite, cum se va calcula unitatea de valoare-mașină creată de fiecare? Judecînd după felul în care se caută să se „demonstreze“ cifric crearea valorii noi de către mașină, nu ar urma decît introducerea noțiunilor de „muncă simplă a mașinii“ și „muncă complexă a mașinii“.

5. Un alt fapt este omisiunea creșterii complexității și productivității muncii naționale. Așa se explică de ce, referindu-se la decalajele dintre țări în venitul național pe locuitor, articolul respectiv declară: „numai prin contribuția mașinilor în procesul de creare a valorii, aceste fenomene economico-sociale devin explicabile și inteligibile“. Dar atunci de ce țările capitaliste cele mai bogate în cele mai sofisticate mașini cibernetizate raclează creiere omenești, specialiști de înaltă clasă din țările în curs de dezvoltare? Nu pentru că munca acestora este

în cel mai înalt grad creatoare de valori economice? Nu pentru că ei creează cunoștințe, mașini, tehnologii etc., de mare eficiență? Nu se recunoaște astăzi că „investiția umană”, formarea cadrelor, este de o excepțională eficiență?

6. Spre finalul articolului se afirmă că: „În baza teoriei valorii muncă îngust înțeleasă, astfel de uzine automatizate nu produc valoare și plusvaloare și, în interesul dezvoltării, ele ar trebui să apeleze la surse de acumulare străine, create în restul ramurii și economiei naționale, folosind o tehnologie mai puțin avansată”. O asemenea prezentare a lucrurilor este însă în contradicție cu teoria valorii muncă umană și ea se explică prin neacordarea atenției cuvenite procesului de muncă, a elementelor sale simple și a procesului de creare a valorii în condițiile revoluției științifice și tehnice. Dacă în condițiile mașinilor clasice, muncitorul trebuia „să pună mina direct”, să „lucreze nemijlocit la mașină”, în condițiile contemporane este posibil ca folosirea unelei să fie făcută de la distanță, în timp și spațiu. Ce mașină mai cibernetizează decât „lunohodul” ar putea fi invocată? Și totuși el nu a executat decât programul stabilit și comenzile date de oameni de pe Pământ. Iar pentru a-l crea și pune în situația de a „lucra” pe Lună au muncit mii și mii de oameni de știință și cercetători de cea mai înaltă clasă, ingineri, tehnicieni și muncitori de o excepțională calificare pe Terra. Păstrând proporțiile, la fel se întâmplă și cu o uzină automată pe Pământ, cu deosebirea că aceasta produce produse destinate vânzării. Cu alte cuvinte, ceea ce se impune acum atenției este faptul că **uzina automată constituie mijlocul de muncă al unui muncitor productiv colectiv de o excepțională complexitate**. Are, așadar, loc un imens proces de creștere a socializării muncii. Același lucru se poate spune și despre producția agricolă ce se dezvoltă în condiții moderne, implicit ale revoluției genetice ce își croiește drum. Dacă nu se ține seama de acest lucru și se privește procesul de muncă și cel de valorificare în condițiile automatizării doar prin prisma activității câtorva persoane de pe statul de plată administrativ, tradițional al unității, atunci nu se înțelege nimic din aceste procese atât de complexe. Tocmai aici stă, după părerea noastră, eroarea de bază a concepției expuse în citatul de mai sus. De aici și modul straniu de a prezenta teoria valorii-muncă umană ca ducând la presupusa dispariție pe baza ei a sursei acumularii în uzina contemporană automatizată.

Așadar, în lumina tuturor constatate, mijlocul de muncă, în calitate sa de element simplu al producției, participă la producția mărfurilor — nici nu ar fi de închipuit altfel —, dar elementul activ și creator rămâne omul, mijlocul de muncă. oricât ar fi el de perfecționat și ingenios făurit de om, acționând în cadrul ce i-a fost destinat de om și potrivit programului ce i-a fost prestabilit de acesta în mod conștient. Valoarea fiind o relație între oameni cu referire la lucruri, privește pe oameni și exprimă interesele lor în procesul producerii și vânzării-cumpărării mărfurilor; mașinile nu stabilesc raporturi de vânzare-cumpărare între ele sau între ele și oameni și nici nu-și urmăresc propriile costuri și respectiv prețuri, ca expresie a propriului interes sau scop. Substanța valorii ca raport social nu poate fi, deci, decât un element social general — munca umană. Folosirea de către om a mașinii în procesul de creare a valorii de întreținere nu poate fi considerată creare a valorii sociale a mărfii de către mașină.

Inseamnă oare cele arătate pînă acum că teoria valorii muncă-umană nu ar mai putea sau n-ar mai trebui dezvoltată în condițiile contemporane? După părerea noastră ea poate și trebuie să fie dezvoltată, dar pentru aceasta condiția esențială este să fim atenți la noul real, iar teoria să meargă înainte.

Cu titlu de exemplu, se impun atenției cel puțin următoarele grupe de fenomene în producția de mărfuri contemporană:

a) Progresul extraordinar al mijloacelor de muncă create de om, faptul că, în condițiile automatizării, cibernetizării, este posibil ca ele să fie acționate de om de la mare distanță, nu numai în spațiu, dar și în timp. În cazul mașinilor automate, cu program, sistemul tehnic nu preia doar funcții ale membrilor, prelungindu-le, înmulțindu-le, perfecționându-le, ci și unele funcții logice de rutină ale creierului, ceea ce face din ele și o anumită prelungire a acestuia; avem aici, deci, organe ale creierului uman create de mintea și de mâna omului, organe ale voinței umane, sau ceea ce s-ar putea numi forța obiectivizată a cunoașterii. Apariția mijloacelor tehnice ce îndeplinesc nu numai funcții mecanice, ci și funcții cu caracter logic modifică profund funcțiile de muncă ale omului și deschide perspectiva reală a eliberării sale de necesitatea îndeplinirii fizice directe, nemijlocite a funcției sale concrete în producție, lui revenindu-i tot mai mult sarcina de a se consacra conducerii procesului de producție și reproducție. Pe baza revoluției științifice și tehnice, centrul de greutate în munca umană se deplasează tot mai mult spre cercetare, inovare, previziune și prognoză, planificare, proiectare ș.a.m.d., ceea ce arată că sporește sistematic rolul activității științifice, al celei cu caracter ingineresc, tehnic, economic ș.a.m.d.

Ponderea elementelor intelectuale în munca desfășurată de om în producție crește astfel continuu, procesul de intelectualizare, de scientizare a muncii căpătând însemnătatea unei legi de prim ordin a progresului economico-social. În aceste condiții, așa cum scria încă Marx, avînd în vedere munca directă fizică, „pe măsura dezvoltării marii industrii, crearea avuției reale devine mai puțin dependentă de timpul de muncă și de cantumul muncii cheltuite decât de forța agenților care sînt puși în mișcare în cursul timpului de muncă și care, la rîndul lor (enorma lor eficiență), nu se află în nici un raport cu timpul nemijlocit necesar pentru producerea lor, ci depind mai curînd de nivelul general al științei și de progresul tehnicii sau de aplicarea acestei științe în producție. (Însăși dezvoltarea acestei științe, în special a științelor naturii și, odată cu ele, a tuturor celorlalte științe, depinde, la rîndul ei, de dezvoltarea producției materiale)”¹⁾.

Drept urmare, în acest proces istoric de transformare „principală bază a producției și avuției o constituie nu munca nemijlocită efectuată de omul însuși și nici de timpul în care lucrează el, ci apropierea propriei sale forțe productive generale, modul în care înțelege el natura și o domină datorită ființării sale ca organism social, într-un cuvînt, dezvoltarea individului social”²⁾.

Cu alte cuvinte, ceea ce decide acum producția nu este atît omul — individ care produce fiind nemijlocit, fizic, prezent la locul unde se operează asupra obiectului muncii, cît omul ca un „organism social” complex. În acest caz, însă, producția nu numai că nu se desfășoară în absența muncii umane, dar are loc în condițiile unei activități omeneste aflate pe cea mai înaltă treaptă de complexitate și creativitate.

Mașina, ca prelungire atît a membrilor, cît și a creierului uman, deținătoare a unei anumite inteligențe artificiale (de pildă, cu ajutorul microprocesoarelor), deși poate acționa și fără prezența fizică imediată a omului lângă ea, nu înseamnă, totuși, nimic fără om; ea îl reprezintă pe el și execută voința sa, este nedespinsă de cordonul ombilical al legăturii cu omul. Însuși Marx, străbătînd cu gîndul dinamica progresului tehnic, scria: „Natura nu creează mașini, locomotive, căi ferate, telegraf electric, mașini de tricotate automate etc. Toate acestea sînt produse ale muncii umane, material natural transformat în organe ale voinței umane care domină natura sau alte activități umane în natură. Ele sînt **organe ale creierului uman create de mina omului**; sînt forța obiectivată a cunoașterii... Dezvoltarea capitalului fix indică gradul în care cunoașterea socială generală... a devenit o **nemijlocită forță de producție** și, prin urmare condițiile procesului social total au fost subordonate controlului intelectului general și s-au transformat în conformitate cu cerințele acestuia; gradul în care forțele de producție sociale sînt create nu numai sub formă de cunoștințe, ci și ca organe nemijlocite ale practicii sociale, ale procesului vital real”³⁾.

Așadar, ceea ce se modifică în procesul revoluției științifice tehnice este felul substanței muncă umană a valorii marfă. Este vorba de faptul că: a) munca științifică și de aplicare a științei crește enorm în importanță comparativ cu munca fizică; b) unele activități de gîndire logică ale omului pot fi transferate asupra mașinii, ajungîndu-se astfel la o anumită separare a acțiunii lor în timp și spațiu sau la o acțiune de la distanță, uneori asistăm, prin automatizare, chiar la o modalitate de autonomizare relativă a unei părți a forței de muncă a omului în raport cu persoana fizică a acestuia; c) transferul valoric al mijloacelor de producție consumate se face deci atît prin acțiunea forței de muncă vii prezente nemijlocit la locul producției, cît și a celeia care acționează de la distanță în timp și spațiu (oameni de știință, cercetători, planificatori, proiectanți, programatori etc); d) crește extrem de mult consumul de energie psihică, nervoasă, comparativ cu cel de energie musculară.

În lumina mișcării realității istorice, sfera muncii producătoare de valoare cuprinde și domeniul acțiunii științei ca forță nemijlocită de producție. Mai mult, în calitate de creatoare de valoare, munca științifică, de inventare și de inovare trece din ce în ce mai mult pe primul plan, fiind, totodată, și cea mai potențată din cîte a cunoscut vreodată producția de mărfuri și aceasta în condițiile în care ridicarea cunoștințelor științifice ale maselor face ca însăși munca simplă să aibă un nivel mult mai ridicat decât înainte. Știința constituie astfel, cea mai solidă formă de avuție, produs și creator al acesteia, iar omul de știință a devenit din multe puncte de vedere un veritabil producător de mărfuri.

b) Puterea extraordinară dobîndită de om de a acționa asupra naturii, pune problema protecției acesteia pentru om ca speță și, deci, problema raporturilor dintre oameni cu privire la natură în calitate de condiție a existenței lor și a desfășurării de către ei a producției și consumului. De aici, apariția unor cheltuieli de producție principal noi, acelea pentru protecția mediului natural, a factorilor naturali de mediu, fapt care nu

N.N. CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 28)

1) K. Marx, Bazele criticii economiei politice, vol II, București, Ed. politică, 1974, pag. 187

2) Op. cit. p. 188

3) Op. cit. p. 189

ASPECTE TEORETICE ALE FUNCȚIONĂRII OPTIME A ECONOMIEI SOCIALISTE (I)

Necesitatea, posibilitatea și premisele generale ale conceperii sistemului de funcționare optimă a economiei socialiste

EXPONENTII teoriei funcționării optime a economiei, teorie a cărei problematică face obiectul unui volum sinteză semnat de acad. N. P. Fedorenko*), pornesc de la ideea că necesitatea creării s.f.o.e. rezultă din însăși stadiul și cerințele dezvoltării economiei. „În economia socialistă matură structura scopurilor dezvoltării economico-sociale și legăturilor lor reciproce devine deosebit de complexă. Realizarea acestui complex de scopuri ridică numeroase și variate probleme, care reclamă măsuri concomitente și corelate în multe verigi ale mecanismului social“ (p. 12) Urișele proporții ale potențialului tehnico-productiv, profunde schimbări calitative ale forțelor de producție, creșterea dinamismului structurii reproductive, a dinamismului și interdependențelor dintre elementele sale etc., toate reclamă creșterea calității deciziilor economice, optimizarea lor. Deciziile economice optime sînt definite ca fiind acele decizii care corespund cit mai deplin intereselor întregii societăți. „Este necesar să se creeze asemenea condiții, mecanismul economic să fie astfel construit, încît deciziile adoptate la toate nivelele să satisfacă această cerință“ (p. 13). Într-o economie condusă planificat, aceasta reclamă „organizarea unei planificări social-economice complexe, unice, bazată pe un mecanism economic în care să se coreleze optim

*) N.P. Fedorenko, Voprosi optimalnogo funkcionirovaniia ekonomiki, Moskva, 1962, 200 p. (Trimiterile din text se fac jos la acest volum).

Acad. N.P. Fedorenko, directorul Institutului Central Economico-Matematic al Academiei de Științe a U.R.S.S. și principalul animator al școlii sovietice de economie matematică, este în același timp șeful recunoscut al creatorilor și susținătorilor teoriei funcționării optime a economiei socialiste (t.f.o.e.)

Obiectul t.f.o.e. îl constituie economia socialistă planificată, concepută ca sistem dinamic complex structurat ierarhic, aflat în raporturi de interdependență cu alte sisteme, împreună cu care formează structura unui sistem de rang superior — sistemul social-economic. Obiectivul ei: elaborarea — pe baza descifrării analitice, cantitative și calitative, a factorilor și proceselor ce determină calitatea funcționării economiei — a unui sistem de funcționare optimă a economiei (s.f.o.e.), adică a celui sistem de principii și instrumente pe baza și cu ajutorul cărora se poate asigura un cit mai înalt grad al apropierii funcționării efective a economiei, de optimul obiectiv, de funcționarea ei optimă obiectiv posibilă.

toate aspectele elaborării și realizării planului“ (metodologice, organizaționale, ale metodelor, criteriilor) pentru toate verigile de planificare și conducere. Cu alte cuvinte, este necesară „o abordare sistemică a tuturor aspectelor reproducției sociale“ (p. 16), aprecierea și adoptarea deciziilor prin prisma și în funcție de eficiența lor din punctul de vedere al întregii economii naționale. Aceasta înseamnă că nu se poate vorbi de decizii particulare optime, fără definirea (respectiv stabilirea criteriilor), elaborarea metodologiilor de determinare și crearea condițiilor de realizare a optimului economic global, respectiv fără conceperea unui **sistem de funcționare optimă a economiei**.

Născută din fertila ingemănare a matematicii cu cercetarea economică teoretică, concepția avansată de colectivul de sub conducerea acad. N. P. Fedorenko asupra conținutului și posibilității realizării s.f.o.e. a constituit obiectul unor puternice confruntări în literatura economică sovietică, confruntări care au vizat nu aspecte parțiale, particulare, ci înseși fundamentele teoretice (ontologice, epistemice și logice) ale s.f.o.e. Fapt firesc, căci „construirea“ s.f.o.e. implică elucidări teoretice, poziții, opțiuni, în numeroasele și complexe probleme legate de mecanismul și formele de manifestare a acțiunii legilor economice obiective, de determinarea mobilurilor dinamicii sistemului și descifrarea analitică, cantitativă și calitativă a factorilor ce condiționează calitatea funcționării economiei. Prin lucrarea la care ne referim, acad. N. P. Fedorenko răspunde — explicit sau numai implicit — unora din obiecțiile critice la adresa concepției al cărei exponent este, prezentînd, de o manieră sistematică, „arsenalul teoretic acumulat în actuala etapă de elaborare a s.f.o.e.“ (p. 16). Și este indiscutabil că rezultatele obținute și pozițiile afirmate au o deosebită importanță în planul cunoașterii științifice a economiei.

Teoria funcționării optime a economiei socialiste este construită pe două teze fundamentale: a) în virtutea naturii sale, determinată de caracterul relațiilor de producție, funcționarea economiei socialiste se bazează și se realizează prin legea dezvoltării planice; b) în virtutea naturii obiective a acțiunii legilor economice, există un optim obiectiv al structurii mecanismului de funcționare a economiei; posibilitatea cunoașterii lui (posibilitatea afirmată pe baza teoriei, marxiste

a cunoașterii) înseamnă în același timp posibilitatea (și necesitatea) conceperii unui s.f.o.e. nonsubiectiv (nonsubiectiv, desigur, nu în sensul identității dintre mecanismul implicat de optimul obiectiv, pe de o parte, și cel construit, pe de altă parte, ci în sensul că este bazat pe cunoaștere. Gradul de apropiere a mecanismului construit de cel obiectiv optim depinde de gradul de cunoaștere).

Această a doua teză — premisă a construcției teoretice a școlii acad. Fedorenko este ea însăși o concluzie a investigațiilor asupra caracterului acțiunii legilor economice ale socialismului, investigații care au implicat o concepție, cu funcție metodologică, asupra obiectului abordat și o opțiune în privința funcției cunoașterii economice.

În ceea ce privește concepția metodologică în abordarea acțiunii legii dezvoltării planice ca element definitoriu al mecanismului de funcționare a economiei, teoreticienii s.f.o.e. se bazează pe viziunea sistemică.

„Abordarea sistemică este una din caracteristicile principale ale t.f.o.e. Ea (t.f.o.e.) folosește larg cuceririle științei contemporane în domeniul analizei sisteme a sistemelor cibernetice complexe“, (p. 21), ale cărei metode și instrumente reprezintă de fapt operaționalizarea (ca „tehnică“ a investigației științifice) a legilor dialecticii. Planificarea, ca proces de conducere conștientă a economiei — generat de natura însăși a socialismului —, cunoaște o continuare, necesară perfecționare ca urmare a dinamismului structural și calitativ al realității economice. „Necesitatea elaborării sistemice a perfecționării conducerii economiei naționale este predeterminată de profunda unitate internă, de interlegăturile multilaterale dintre toate aspectele și elementele relațiilor de producție“ (p. 24) prin intermediul cărora se realizează dezvoltarea forțelor de producție. „Acțiunile și schimbările dispartate (în sistemul economic n.n.), se arată în lucrare, nu dau efectele scontate și pot avea consecințe imprevizibile. Adoptarea unor măsuri de îmbunătățire a unora sau altora din aspectele mecanismului economic care par pe deplin raționale, poate să nu ducă la rezultatele așteptate dacă nu sînt integrate într-o concepție generală, dacă nu sînt cunoscute direcțiile generale de dezvoltare a tuturor și nu numai a unor laturi separate ale mecanismului economic“ (p. 24). De aceea, în cadrul concepției funcționării optime, s-a urmărit realizarea trecerii de la tezele generale ale abordării sistemice a fenomenelor so-

cial-economice la fundamentarea de recomandări practice de perfecționare sistemică a planificării și conducerii economiei, respectiv printr-un ansamblu de măsuri „necontradictorii”.

În privința funcției cunoașterii economice, t.f.o.e. consideră că acestea necesarmente are, în condițiile planității, un „tot mai accentuat caracter normativ” (p. 26). Pornind de la tezele clasicele marxism-leninismului despre funcția activă a cunoașterii, și răspunzând criticilor t.f.o.e. — critici care o acuză că operează „în termenii «trebuie să fie» în loc de «are loc, este...», substituind, astfel, relațiilor de producție obiective, materiale, ale socialismului, o oarecare activitate economică subiectivă” (p. 32) — N.P. Fedorenko arată că „importanță are nu numai studierea scrupuloasă a situației existente, ci și perfecționarea activă a sistemului social-economic, pe baza unor țeluri și norme științifice fundamentate”. (p. 32). Studiarea multilaterală a nevoilor sociale în ansamblul lor — „economia fiind nu numai sfera hotărâtoare și baza dezvoltării întregii societăți, ci și subsistem al sistemului social-economic” (p. 33) — constituie punctul de pornire în procesul de elaborare a **țelurilor** dezvoltării planificate. În momentul de față multe probleme ale formării țelurilor în sistemele sociale se cercetează cu ajutorul metodelor matematice. Elaborarea lor analitică, pe baze științifice, cu instrumentarul de investigație științifică modernă, constituie premisa esențială a unei eficiente conduceri planice. Determinarea țelurilor — ca punct de plecare în planificare și componentă a acesteia — în general dezvoltarea științei planificării și conducerii socialiste, este indiscutabil legată, arată N. P. Fedorenko, de concretizarea și folosirea concluziilor economiei politice privind principalele legități ale dezvoltării modului de producție socialist” (p. 38).

Referitor la „folosirea legilor economice” se subliniază două idei: în primul rând, se apreciază că optica unor economiști conform căreia, în funcție de condiții, poate fi folosită (sau folosită cu precădere) o lege sau alta, este complet eronată. „Esența oricărui fenomen al vieții economice poate fi descifrată numai cu condiția studierii complexe a **întregului** ansamblu de elemente ale sistemului social-economic în interacțiunea și intercondiționarea lor. De aceea, trebuie să vorbim de **sistemul legilor economice**. Sistemul presupune unitatea internă și cosubordonarea elementelor componente. Și această unitate trebuie să-și găsească reflectarea deja în stadiul formulării definițiilor și caracteristicilor legilor economice” (p. 41). În al doilea rând, legile economice întotdeauna se realizează în anumite forme concrete de manifestare, fără analiza cărora devine lipsită de obiect însăși problema studierii mecanismului de acțiune a legii economice. De aceea, descifrarea „caracterului complex al acțiunii legilor economice și a **formelor concrete ale manifestării lor** constituie problema cheie a folosirii legilor economice, în fapt problema principală a etapei actuale de dezvoltare a științei economice” (p. 41).

În cadrul sistemului legilor economice ale socialismului, **legea economică fundamentală** ocupă un loc aparte: ea stă la baza categoriei de optim al economiei naționale. „Categorii de crite-

riu social-economic al optimalității reflectă conținutul legii economice fundamentale, generalizând cerințele societății față de sistemul economic sub forma scopurilor ierarhizate (structurate pe ranguri), comensurând diferitele tipuri de produse și resurse după capacitatea lor de a satisface nevoile sociale și personale și contrapunând (comparând) multitudinea metodelor de sporire a ritmurilor creșterii economice” (p. 45). Astfel, după părerea acad. Fedorenko, criteriul optimalității îmbogățește înțelegerea științifică a legii fundamentale a socialismului și, ceea ce este mai important, face posibilă joncțiunea dintre cercetările teoretice și calculele concrete de plan. „Planicitatea producției, mutațiile structurale, formele organizaționale, mecanismul răspunderii și stimulării — toate trebuie să fie orientate în direcția creșterii eficienței economice a producției sociale și, prin urmare, să fie apreciate pe baza criteriului optimalității — măsura realizării legii economice fundamentale” (p. 45).

Luarea în considerație a cerințelor sistemului legilor economice și particularităților mecanismului acțiunii lor a dus la formularea unor principii de bază care, în concepția autorului, formează fundamentul teoretico-metodologic al sistemului funcționării optime a economiei socialiste. Aceste principii sînt considerate a fi următoarele:

— economia socialistă reprezintă un sistem a cărui funcționare este condusă planic și optimizator către un țel conștient formulat;

— există (în sens general, teoretic) un criteriu al optimului dezvoltării economiei naționale ce caracterizează necesitatea obiectivă a satisfacerii maxime a nevoilor societății în întregul ei și ale membrilor săi. Pentru luarea în considerație a criteriului optimalității în activitatea de planificare și conducere sînt necesare comensurarea nevoilor sociale, a țelurilor dezvoltării social-economice și ierarhizarea lor după gradul de importanță, urgență etc.

— în socialism nu există alte limite economice ale creșterii bunăstării în afară de posibilitățile producției, legate, în primul rând, de volumul și nivelul calitativ al resurselor reproductibile și acumulate și a celor nereproductibile. În acest sens, resursele productive ale societății, inclusiv ideile și metodele tehnico-științifice, sînt, în fiecare moment, limitate. Ca urmare însă a substituibilității, într-un grad mai mare sau mai mic, a resurselor și produselor în producție și consum, există variante diferite ale dezvoltării social-economice, posibilitatea atingerii țelurilor pe căi diferite și cu eficiență diferită;

— economia socialistă reprezintă un sistem complex, complexitate care nu se reduce la caracteristici pur cantitative, ca, spre exemplu, mulțimea de componente, multitudinea legăturilor reciproce etc.. Ea reprezintă, în primul rând, o **complexitate structurală** determinată de varietatea funcțiilor componentelor sale, de participarea fiecăreia din acestea în funcționarea diferitelor subsisteme. Aceasta presupune în mod obiectiv folosirea metodelor de construire și analiză a unor sisteme de planificare și conducere cu mai multe nivele (ierarhice). Complexitatea economiei reclamă folosirea principiului ierarhizării concomitent în diferite as-

pecte (de ramură, regional, funcțional) și ridică problema corelării hotărârilor la nivelele și subsistemele respective (p. 46). În etapa actuală, consideră acad. N. P. Fedorenko, principala sarcină a acestei corelări constă în asigurarea unității (concordanței) dintre interesele economice generale ale economiei naționale și cele mai înguste, locale, astfel încît ceea ce este necesar societății în întregul ei să fie avantajos fiecărei celule economice;

— un alt principiu de bază al s.f.o.e. îl constituie luarea în considerație a faptului că „în stadiul socialismului, caracterul muncii reclamă realizarea principiului cointeresării materiale și morale și a răspunderii lucrătorilor și colectivelor în și pentru rezultatele muncii” (p. 47).

Ansamblul acestor principii teoretico-metodologice asigură, în opinia teoreticienilor s.f.o.e., abordarea sistemică a problemelor perfecționării planificării și conducerii economiei naționale de pe pozițiile optimului ansamblului economiei. Dar principiul optimului, precizează autorul, „nu trebuie înțeles numai ca principiu tehnico-economic al celei mai bune alocări a resurselor și al alegerii mijloacelor «tehnologice» de producere a bunurilor materiale. Avînd în vedere că dezvoltarea economiei este strîns legată de perfecționarea relațiilor social-economice, optimul nu poate fi decît social-economic... Optimul social-economic trebuie considerat ca fiind categoria de bază între categoriile teoriei funcționării optime a economiei socialiste” (p. 49); din ea derivă categoria de optim macroeconomic.

Referindu-se la optimul macroeconomic, în calitate de criteriu al gradului de eficiență a folosirii resurselor sociale, autorul menționează că el implică: optimizarea procesului producției socialiste în unitatea dezvoltării forțelor și relațiilor de producție; optimizarea deciziilor de plan, adică elaborarea unor asemenea planuri echilibrate ale economiei naționale încît să se asigure maximizarea criteriului de eficiență în care se reflectă scopurile social-economice ale producției; optimizarea mecanismelor organizațional-economice ale reproducției sociale, adică a sistemului complex de subsisteme ce se intercondiționează, prin care se elaborează și realizează planurile, deciziile economice operative și controlul asupra îndeplinirii lor (ceea ce înseamnă optimizarea mecanismului de corelare a intereselor economice ale membrilor societății și verigilor economice cu interesele întregii societăți); optimizarea structurii organizaționale a economiei, restructurarea ei planică în concordanță cu noile țeluri social-economice și cu posibilitățile puse în evidență de progresul tehnico-științific și experiența acumulată (p. 50).

Pozițiile (opțiunile) teoretice adoptate în problemele menționate — care și formează setul de principii ce stau la baza s.f.o.e. — se constituie în premise generale, cu valoare metodologică, ale descifrării mecanismelor și componentelor mecanismelor efective de funcționare a economiei socialiste — rezultantă a acțiunii interdependente a legilor economice, implicit a determinării principiilor și criteriilor concepției și elaborării planului optim.

AVUȚIA națională a constituit o preocupare pentru știință numai din momentul în care ea a apărut, adică pe atunci când popoarele țărilor s-au constituit în națiuni și fiecare s-a îngrijit de avuția sa, de căile și modul cum s-o sporească și s-o folosească. Cum națiunile s-au constituit în epoca modernă, odată cu trecerea (sau în anumite cazuri cu pregătirea trecerii la capitalism) este lipsit de sens să căutăm idei despre avuția națională în epocile lui Pericle, Traian, Decebal, Xerxes, Darius... și nici măcar în plin Ev Mediu. Până la apariția națiunilor, când s-a constituit cadrul de creare și utilizare a avuției naționale, s-a vorbit de valori (Aristotel se numără printre primii gânditori care au distins cele două forme ale valorii mărfii, de schimb și de întrebuințare), de bogăție și sărăcie, și chiar de avuție, dar nu națională.¹⁾

Perceperea și studierea avuției naționale de către fiecare popor este legată în principal de crearea complexului economiei naționale a propriei țări, iar la țările care au pășit mai târziu pe calea capitalismului, și de pregătirea prealabilă a acestui proces. Nu vom fi înțelegători cu privire la avuția națională nici în Convenția de la Mănăstur — Cluj (1437) sau Codul Werbőczy (1514), nici la Dimitrie Cantemir sau cronicari și nici în lucrările economice sau izvoarele juridice premergătoare secolului al XIX-lea. Până atunci și chiar la începutul „secolului luminilor”, s-au scris multe lucruri relevante despre bogățiile naturale ale țării și despre cele create de om, despre belșug, sărăcie, despre cauzele lor autohtone și străine.

În a sa „Descriptio Moldaviae”, Dimitrie Cantemir a pus în lumină în chip magistral imensele bogății naturale ale țării dar și rolul nefast al jugului străin care împiedica prelucrarea acestora și făcea să se scurgă multe valori „venale” (de întrebuințare) peste hotare. „Munților noștri, menționa Cantemir, nu le lipsește nici bogăția obișnuită a munților, adică mineralele.. În vremea noastră, lucru (adică exploatarea mineralelor n. ns.) îl împie-

Avuția națională - preocupare majoră a economiștilor români din secolul al XIX-lea [I]

dică cunoscuta lăcomie a turcilor și teama ca nu cumva, săpînd după bogății, să-și piardă odată cu țara și truda și roadele ei.”²⁾ În lucrare se arată că tributurile față de turci au crescut continuu, de la 4 000 galbeni plătiți de Bogdan, fiul lui Ștefan cel Mare, până la 6 500 taleri împărătești plătiți de Petru Șchiopu. Cantemir îi mustră pe români că nu se ocupă mai mult de comerțul cu străinătatea considerat — în optica mercantilă al cărei adept era — sursă principală de înavuțire a țării, principala bogăție fiind considerată metalele prețioase, banii.

Sînt o seamă de elemente comune ale înțelegerii avuției naționale la toate popoarele — că ea se compune din bunurile create de oameni, că munca omului este un important izvor de avuție națională, că ea trebuie nu numai consumată dar și reproducă pe o scară largită etc. — dar nu trebuie scăpate din vedere și elementele particulare, specifice fiecărei țări. Ele țin adesea de etapa istorică parcursă, de nivelul, dimensiunile și puterea fiecărei țări, de locul și raporturile ei cu alte state etc.

În zorii capitalismului, când era nevoie de multe metale prețioase, de mulți bani care să răspundă schimbului de mărfuri în expansiune, mercantiliștii consideră metalele prețioase ca principala formă a avuției. Activitățile care făceau să intre aur și argint în

țară erau considerate drept creatoare de avuție. În acest sens pe vremea lui Colbert și a lui Th. Mun, un marinar sau un ostaș, un război cîștigat sau un comerț colonial reușit erau socotite ca mai mari aducătoare de avuție decît agricultura și meșteșugurile. Fiziocrații au pus accent pe agricultură ca principala sursă a avuției, considerînd industriile ca sterile. Mai apoi, Smith a pus în lumină importanța manufacturilor și a diviziunii muncii, iar Ricardo pe cea a producției de fabrică pentru sporirea avuției. Ca reprezentanți ai țărilor capitaliste cele mai avansate atunci, ei au înțeles că avuția țărilor lor sporește pe baza schimbului liber cu alte țări și au devenit promotorii liberului schimb, ai unui „economism à l'outrance”. Nu așa au stat lucrurile la noi.

Gînditorii români au avut a se înfrunta cu realități ca divizarea teritoriului țării în formațiuni statale care, fie că au fost supuse dominației străine (Țara Românească și Moldova, cu toate elementele specifice ale raporturilor lor cu Poarta Otomană, tot dominate au fost și au dat din valorile create de popor), fie că au fost incorporate artificial în imperii conglomerate cum a fost cazul Transilvaniei. Pentru ei, înțelegerea avuției naționale nu putea fi strict economică ci și socială, politică și națională totodată. Pentru Nicolae Bălcescu mai important a fost să fundamenteze ideea de eliberare și unitate națională, de eliberare socială și apoi de punere în valoare a bogățiilor țării. Nu întîmplător el a elaborat teoria celor trei revoluții interdependente — socială, de unitate și independență națională — sintetizată și în scrisoarea trimisă lui A.G. Colescu, din Paris, la 4 martie 1850. Aici el precizează că de îndată ce se va înfăptui „o revoluție democratică și socială” — al cărui miez îl constituia desființarea iobăgiei, improprierea țăranilor și „ridicarea plebeimii la putere”, „mai rămîn alte două revoluții de făcut; o revoluție de unitate națională și, mai târziu, de independență națională, pentru a face ca în această manieră națiunea să intre în

FIȘE

● Ecologia, știință care s-a dezvoltat exponențial în ultimul sfert de veac, începe să intereseze cercuri tot mai largi de cititori atât din domeniul științelor naturii cît și din științele sociale. Cu această afirmație plină de adevăr se deschide cuvîntul ina-

inte al unei lucrări cu adevărat necesare și deosebit de utile: „DICȚIONAR DE ECOLOGIE” realizat de Petre Neacșu și Zoe Apostolache-Stoicescu apărut recent într-o frumoasă realizare grafică la EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ. Dicționarul amintit este primul realizat în țara noastră pe acest domeniu. El are o valoare euristică deosebită, familiarizîndu-l pe cititor cu o serie de termeni noi sau cu sensurile exacte și complete ale unor noțiuni care în limbajul curent nu au un înțeles îndeajuns de bine precizat. Acestei calități trebuie să-i alăturăm imediat valoarea instructiv-educativă și chiar operațională pentru un public larg și divers ca formație și preocupări, pentru factorii de decizie implicați în gestiunea și valorificarea mediului înconjurător, a resurselor naturale. Conținînd 3 300 de termeni, dicționa-

rul acoperă o serie de domenii și probleme cum ar fi ecologia în sens restrîns, protejarea mediului natural, ecologia umană și consecințele impactului om-natură în procesul de dezvoltare social-economică etc.

Calitatea muncii

● Pornind de la unitatea dialectică existentă între cantitatea și calitatea muncii în socialism, precum și de la faptul că ridicarea productivității muncii reprezintă factorul determinant al creșterii producției sociale și a eficienței sale, M. Zbarski arată — în articolul „Kolicestvo i kachestvo truda” (Cantitatea și calitatea muncii), publicat în nr. 1/1983 al revistei EKONOMIČESKIE NAUKI — că productivitatea este strîns legată de calitatea muncii. Este, deci, deosebit de important să existe o înțe-

legere clară a noțiunii „calitatea muncii”, a conținutului și componentelor sale. Or, menționează M.Z., dacă există metode verificate de determinare a calității produselor, dacă au fost elaborate sisteme complexe de dirijare a calității, lipsesc în schimb criterii clare și general acceptate privind delinirea calității muncii.

După opinia lui M.Z. noțiunea de „calitate a muncii” prezintă multiple fațete și necesită o abordare complexă, luîndu-se în considerare profundele transformări social-economice care au loc în viața societății. Ca atare, el propune ca la delinirea calității muncii să se țină cont de următoarele aspecte: nivelul înzestrării tehnice a muncii, nivelul organizării acesteia, complexitatea muncii, condițiile de muncă, atitudinea lucrătorului față de muncă.

drepturile ei naturale³⁾. Schimbarea naturii proprietății în concepția sa atrage după sine înlocuirea societății vechi, feudale, cu una nouă în care dezvoltarea agriculturii „va da avânt industriei, comerțului și bogăției naționale; buna stare va dezvolta populația“⁴⁾. Pe lângă dezrobirea socială, eliberarea și unitatea națională creau condiții propice pentru dezvoltarea țării și valorificarea bogățiilor ei. Căci, cum va menționa același mare gânditor revoluționar român în lucrarea sa economică de bază, „țara noastră reclamă nenumărate îmbunătățiri, exploatarea minelor care sînt încă neatînse, exploatarea de păduri seculare care putrezesc fără întrebuințare, canalizarea de ape, construirea de căi de comunicație — existente astăzi doar numai în proiecte — căile ferate, dezvoltarea comerțului, a fabricilor indispensabile pentru consumul de mase...“⁵⁾. Nicolae Bălcescu, care relevase în repetate rînduri profunda contradicție între bogățiile naturale ale țării și sărăcia maselor, considera că după înfăptuirea celor trei revoluții viața acestora se va îmbunătăți mult, că va crește avuția națională a țării dar nu pentru îmbogățirea unor particulari, ci pentru bunăstarea poporului.

Un complex de cauze externe și interne — îndelungata dominație străină, fărâmițarea statală, vecinătatea cu cele trei mari imperii, țarist, habsburgic și otoman care adesea și-au disputat interesele în defavoarea noastră, menținerea tirzie a relațiilor feudale ș.a. — au făcut ca nivelul dezvoltării economice al țărilor române să rămână în urmă. În aceste condiții era firesc ca gânditorii înaintați să acorde mare atenție sărăciei și rămînerii în urmă amintite. Preocuparea lor a fost atît de insistență încît exegeții valoroși ca acad. G. Zane au apreciat că pentru aceștia obiectul științei economice a fost mai degrabă cercetarea cauzelor sărăciei și nu a avuției naționale cum făcuseră părinții economiei politice clasice burgheze. Pentru N. Bălcescu sau S. Bănuțiu, I. Ionescu de la Brad sau I. Ghica, G. Barițiu sau I. Roman

spre a ajunge la căile înăvuirii națiunii în prima jumătate a secolului al XIX-lea trebuiau mai întîi să se cunoască cauzele interne și externe ale sărăciei ei. „Sărăcia, scria Șt. L. Roth, nu e condiționată (numai — n.n.) de neîndemînare sau de neputință, ci e... o urmare a lipsei de avere și bogăție...“. „Această este sărăcia acelor care, după ce se vor depăși din punct de vedere profesional, vor putea să facă cunoscuta altora calitățile lor intrinsece de forță creatoare și îndemînarea artistică a aptitudinilor lor în muncă“⁷⁾ — menționa Roth referindu-se la poporul muncitor, încorsetat de sistemul relațiilor feudale și care, eliberat, va da măsura potențelor sale în lichidarea sărăciei și sporirea bogăției. Pentru el ca și pentru gânditorii din Transilvania sau Banat, precum Grigore Obradovici, Petre Lupu-Lupulov, Pavel Vasici, Anton Kurz, László Kövály ș.a., studiul sărăciei nu era un scop în sine, ci doar punctul de plecare pentru înțelegerea cauzelor care au generat-o, în vederea înlăturării lor, pentru căutarea căilor și mijloacelor prin care se poate înmulți avuția. Aceste căutări le-au îndreptat celor mai mulți pașii spre investigarea muncii ca principală sursă de înăvuire și a condițiilor în care ea se poate realiza. „Clima temperată,

scria M. Wesselényi despre Transilvania, regiunile variabile, pămîntul roditor, curgera apelor în diferite direcții, subsolul cu sare, cărbune, var este adevărat, sînt avuții. Aceasta încă este materia brută din care însă numai sirguința omenească poate să producă bunăstare, bogăție, putere“⁸⁾. Stimulații fie de anume interese practice, fie de necesitatea cunoașterii, ci s-au aplecat asupra orînduirii existente înainte de 1848 și, analizînd-o, au găsit-o nedreaptă, necorespunzătoare sporirii avuției naționale și progresului țării.

Încă în 1839 G. Barițiu, pe atunci tînăr publicist, scria despre „bani, negoț, economie, cîștig“⁹⁾ ca fiind legate de avuție, în jurul lor învîrtindu-se lumea fizică și cea morală a timpurilor noi de atunci. Cam în același timp Ion Ghica a abordat problemele avuției naționale în lecțiile introductive despre economia politică ținute la Academia Mihăileană din Iași. Economistul Nicolae Suțu¹⁰⁾ se ocupă, la finele deceniului al 4-lea al secolului XIX, de modul în care pot influența agricultura sau industria, liberalismul sau protecționismul, sporirea avuției naționale a Moldovei.

prof. dr.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

¹⁾ Dealtfel, însuși conceptul de avuție națională, ca și aria de cuprindere a elementelor vieții economice reale, a evoluat mult. La Adam Smith avuția națională aproape se identifică cu suma valorilor de întrebuințare de care dispune o țară la un moment dat, fie ca rod al muncii propriului popor, fie al altor popoare dar însuși — prin comerț sau pe alte căi — de țara respectivă. Astăzi avuția națională, cum sintetizează academicianul Manea Mănescu, este delimitată ca „totalitatea valorilor bunurilor materiale, a celor științifice și culturale de care dispune societatea... (și care) are ca elemente constitutive: a) rezultatul activității umane materializate în bunuri acumulate în decursul anilor...; b) resursele naturale ale solului și subsolului...; c) potențialul științific și patrimoniul cultural național... (Manea Mănescu, Avuția națională a României socialiste, în „Era socialistă“ nr. 11/1973, p. 4). În zilele noastre nu pot fi lăsate în afara avuției naționale nici resursele naturale și nici potențialul științific național.

²⁾ Dimitrie Cantemir, Descripție Moldavi-

ae, Antologia gîndirii românești, București, Editura politică, 1967, p. 81

³⁾ Nicolae Bălcescu, Opere, vol. IV. Corespondență, Editura Academiei, București, 1964, p. 277—278

⁴⁾ Nicolae Bălcescu, Question économique... apud Texte din literatura economică, sec. XIX, București, Editura Academiei, 1960, p. 112

⁵⁾ Idem, p. 121

⁶⁾ G. Zane, Școala economică românească din Transilvania, în „Viața românească“, nr. 11/1960, p. 19

⁷⁾ Șt. L. Roth, Viața și Opera, București, Editura științifică, București, 1966, p. 130

⁸⁾ M. Wesselényi, Despre prejudecăți, București, 1833, p. 107

⁹⁾ G. Barițiu, Puține idei despre negoțul și economia Ungariei, Transilvaniei și țărilor vecine românești, în „Gazeta de Transilvania“, II, nr. 42/1839

¹⁰⁾ Nicholas Sutz, Arpegu sur l'État industriel de la Moldavie, Iași, 1838

I. Erdős, N. Panaitescu, L. Vitican

Pregătirea și desfășurarea negocierilor comerciale

1982

Editura politică
București

● Importanța cunoașterii și stăpînirii practice a mecanismelor și tehnicilor de negociere decurge din ponderea tot mai însemnată ce revine comerțului exterior în actuala etapă de dezvoltare a economiei mondiale,

negocierile constituind o parte integrantă a operațiunilor de comerț exterior. Aceasta ar putea fi considerată motivația de bază ce a condus la elaborarea, de către un colectiv de trei autori: I. Erdős, N. Panaitescu și L. Vitican a cărții „Pregătirea și desfășurarea negocierilor comerciale“ tipărită de EDITURA POLITICĂ. Volumul elaborat în lumina concepției promovate de partidul nostru privind noua ordine economică mondială imbracă o formă precumpănitor practică; el se dorește a îndeplini mai cu seamă funcția unui ghid pentru cei ce activează în sfera negocierilor comerciale. Din această optică, odată schitat cadrul teoretic al domeniului, autorii analizează probleme cum sînt: modalitățile de elaborare a programului de negociere, cunoștințele necesare negociatorului, modele de desfășurare a ne-

gociilor în cadrul schimburilor internaționale ș.a.

Stimularea invenției

● Constatîndu-se o diminuare a numărului de invenții înregistrate în anul 1982 (1 428 de invenții în 1982 față de 1 446 în 1981) Anvar — organism specializat în Franța pe problemele proprietății intelectuale — a procedat la o reconsiderare a strategiei pe care o aplică. Potrivit informațiilor prezentate de Marc Chabreuil în articolul „L'Anvar favorable aux «audits innovations»“ publicat în numărul din 27 ianuarie a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE“ noua orientare menită să stimuleze inovația are un caracter preponderent ofensiv. Este vorba de completarea actualului statut al acestei instituții, în mare măsură funcționaresc, cu acela de agent formativ

FISE

și educativ în domeniul invențiilor. Din această optică organismul menționat își propune nu numai să investigheze și să examineze cererile de invenții dar să și depisteze persoanele cu un potențial creativ înalt. În aplicarea strategiei amintite un rol important revine întreprinderilor care ar urma să fie pregătite și interesate în exploatarea propriului lor potențial creativ. Pentru a asigura stimularea unităților productive în promovarea inovației se preconizează, după cum relevă M.C., perfecționarea pîrgiilor financiare și mărirea resurselor bănești puse la dispoziția „Anvar-ului“, destinate recompensării întreprinderilor inovative, a inovatorilor.

1

Făurirea economiei socialiste unitare în România

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățămîntul economic superior sint elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N.N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

Trăsăturile caracteristice ale relațiilor de producție socialiste

FĂURIREA economiei socialiste reprezintă un proces revoluționar, complex, în cadrul căruia se produc transformări radicale în întreaga viață social-economică, politică și culturală a țării. Relațiile de producție capitaliste bazate pe exploatare și asuprire sint înlocuite cu relații noi bazate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, relații de colaborare și intrajutorare tovarășească.

Trecerea de la capitalism la socialism, proces obiectiv necesar, nu poate avea loc spontan, de la sine. Clasele exploatare ale societății burgheze nu cedează de bună voie puterea economică și politică, fiind necesară lupta organizată a clasei muncitoare în alianță cu celelalte pături de oameni ai muncii sub conducerea partidului revoluționar al celor ce muncesc pentru victoria revoluției socialiste.

Inevitabilitatea istorică a revoluției socialiste decurge din însuși procesul obiectiv al dezvoltării societății capitaliste. Agravarea contradicției fundamentale a capitalismului, dintre caracterul social al producției și forma privat-capitalistă a însușirii rezultatelor producției, determină atît premisele obiective cît și cele subiective ale înlăptuirii revoluției socialiste. Pe fondul acestei contradicții, relațiile de producție capitaliste devin o frînă în calea dezvoltării forțelor de producție. În mod obiectiv, progresul poate fi realizat numai prin înlocuirea relațiilor de producție perimate cu noi relații care să corespundă caracterului social al producției.

Această punere de acord este posibilă ca urmare a faptului că, pe plan social, contradicția fundamentală a capitalismului se manifestă sub forma antagonismului dintre burghezie, pe de o parte, și proletariat și toate celelalte categorii de oameni ai muncii, pe de altă parte. Acest antagonism asigură premisele subiective ale înlăptuirii revoluției socialiste.

Premisele obiective și subiective ale revoluției socialiste se maturizează în cadrul național fapt ce face ca procesul revoluționar să se înlăptuiască prin lupta forțelor progresiste din fiecare țară. Revoluția socialistă nu poate fi impusă din afară. În același timp ea se înlăptuiește prin căl, forme și metode foarte variate, în funcție de fiecare țară și condițiile ei.

Partidul Comunist Român, demonstrînd că singura alternativă a progresului o reprezintă socialismul, consideră că nu există un model unic al socialismului. Fiecare țară aplică adevărurile generale ale construcției noii societăți la condițiile sale concret-istorice. Așa cum subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu „trecerea spre socialism într-o serie de țări capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare se va desfășura în forme diferite. Aceasta va îmbogăți tezaurul teoriei și practicii revoluționare”¹⁾.

Indiferent de formele și metodele construirii socialismului, problema esențială o reprezintă abolirea vechilor relații de producție perimate și instaurarea noilor relații de producție socialiste, relații caracterizate prin: cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare în alianță cu celelalte categorii de oameni ai muncii; apariția și dezvoltarea proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție; lichidarea oricăror forme de exploatare și asuprire economică și socială; repartitia rezultatelor producției după un criteriu unic pentru toți membrii societății, cantitatea și calitatea muncii prestată în producția socială; înlăptuirea normelor eticii și echității socialiste în producție, repartitie, schimb și consum; conducerea unitară și democratică a întregii vieți social-economice.

Sistemul relațiilor de producție socialistă se formează și se materializează treptat. Ele apar în procesul lichidării proprie-

tății privat-capitaliste și al instaurării proprietății întregului popor, prin naționalizarea socialistă a principalelor mijloace de producție și procesul cooperativizării micilor producători. Proprietatea socialistă, reprezentînd raporturile de însușire și stăpînire în comun a mijloacelor de producție și rezultatele producției, schimbă radical întregul sistem al relațiilor de producție, determină noi categorii de interese și noi modalități de îmbinare și armonizare a acestora.

În baza proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, membrii societății capătă o triplă calitate, de proprietari socialiști uniți, producători și beneficiari ai rezultatelor producției. Manifestarea acestei triple ipostaze are loc în condițiile apariției și dezvoltării democrației socialiste și îndeosebi a democrației economice bazate pe exercitarea drepturilor și atribuțiilor democratice, pe obligația tuturor membrilor societății de a participa efectiv la buna gospodărire și dezvoltare a avutului obștesc. În baza relațiilor de proprietate socialistă, treptat, se asigură condițiile autoconducerii și autogestiunii pe fondul conducerii unitare a întregii vieți social-economice prin intermediul planului național unic.

Făurirea economiei socialiste unitare în România

APARIȚIA și dezvoltarea socialismului are un caracter procesual, cuprinde o întreagă perioadă istorică, cu mai multe etape distincte. Începutul acestui proces îl reprezintă cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu celelalte pături de oameni ai muncii, apariția și generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie națională.

În țara noastră, procesul edificării socialismului a fost organizat și condus de Partidul Comunist Român pe baza aplicării createore a principiilor socialismului științific, ale materialismului dialectic și istoric, a adevărurilor generale la condițiile concrete ale României.

Condițiile pentru desfășurarea procesului revoluționar în România au fost asigurate prin insurecția de la 23 August 1944 care a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Prin conținutul său de clasă, prin forțele motrice și prin obiectivele stabilite, prima etapă a procesului revoluționar din țara noastră a avut un caracter antifeudal și antiimperialist, democratic. Ea a durat pînă la 30 decembrie 1947 și s-a caracterizat prin profunde lupte revoluționare ale poporului sub conducerea P.C.R. Aceste lupte au asigurat refacerea economiei naționale distruse de război, lichidarea moșierimii ca clasă, instaurarea la 6 Martie 1945 a primului guvern revoluționar-democratic, cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc și adoptarea unor însemnate măsuri anticapitaliste cum sînt: etatizarea Băncii Naționale, organizarea comitetelor muncitorești și instituirea controlului clasei muncitoare asupra întreprinderilor, organizarea oficiilor industriale, realizarea reformei monetare ș.a.

Prin ansamblul transformărilor sociale, politice și economice înlăptuite în această etapă s-a produs o schimbare radicală a raporturilor de forțe din societate fapt ce a permis abolirea monarhiei și proclamarea Republicii la 30 decembrie 1947. Cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte pături de oameni ai muncii a marcat trecerea la o nouă etapă a procesului revoluționar în țara noastră, etapa revoluției socialiste, a construcției bazelor socialismului. Imediat după cucerirea întregii puteri politice, clasa muncitoare aliată cu țărănimea și celelalte mase de oameni ai muncii, sub conducerea partidului, a realizat prin actul naționalizării principalelor mijloace de producție de la 11 Iunie 1948 cucerirea puterii economice, asigurînd astfel începutul construcției socialismului în țara noastră. Transformările revoluționare menite să dea conturul noii orînduirii sociale, prin complexitatea lor, au necesitat o întreagă perioadă isto-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la Plenara C.C. al P.C.R., din 1-2 Iunie 1982. Ed. politică, București 1982, p. 58.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior

rică cunoscută sub denumirea de etapa făuririi economiei socialiste unitare.

În această etapă, în economia națională, alături de noile relații de producție socialiste au coexistat și elemente ale vechilor relații de producție, manifestate sub forma proprietății capitaliste mici și mijlocii și a proprietății private a micilor producători. Revoluționarea din temelii a societății noastre a necesitat măsuri adecvate de transformare socialistă a micilor producători, de lichidare treptată a oricăror rămășițe ale capitalismului, dezvoltare rapidă și armonioasă a forțelor de producție, modificare a modului de organizare și conducere a societății, a modului de viață și de gândire al tuturor membrilor societății etc.

În acest proces, un rol deosebit a revenit dezvoltării forțelor de producție. Pornind de la necesitatea învingerii marii inapoiere economice moștenite de la capitalism și ținând seama de rolul hotărâtor al forțelor de producție în progresul general al societății, Partidul Comunist Român a pus în centrul politicii sale economice industrializarea socialistă a țării.

În strinsă legătură cu industrializarea socialistă a țării a avut loc procesul transformării socialiste a activității comerciale și de transport din economie, trecerea micii producții de mărfuri pe calea socialistă. Trecerea micii producții la socialism nu se putea realiza prin naționalizare deoarece micii producători nu sînt exploatați, ei reprezentau cel mai numeros și mai sigur aliat al clasei muncitoare. Trecerea la socialism a micilor producători a avut loc prin cooperativizare, adică prin unirea lor de bună voie, pe baza unei susținute munci politice de convingere, în unități socialiste cooperatiste bazate pe proprietatea comună asupra mijloacelor de producție.

Cooperativizarea agriculturii a însemnat o profundă revoluție în viața satului românesc, a eliberat țărănimia de exploatare, a realizat un nou mod de muncă și viață pentru o însemnată parte a populației țării. Procesul cooperativizării s-a încheiat în cincinalul 1961—1965, făurindu-se astfel economia socialistă unitară în România. Economia socialistă unitară reflectă faptul că relațiile de proprietate socialistă — a întregului popor și cooperatistă — au cuprins practic toate ramurile și domeniile economiei naționale; s-a lichidat pluralitatea sectoarelor economice, întreaga viață social-economică a fost eliberată de exploatarea omului de către om, s-a dat cîmp liber de acțiune sistemului legilor economice ale socialismului, s-au afirmat principiile socialiste în întreaga activitate socială a țării.

Făurirea economiei socialiste unitare a marcat practic victoria deplină a socialismului în România, cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii politice.

Crearea bazei tehnico-materiale a societății socialiste. Necesitatea industrializării socialiste

STRATEGIA Partidului Comunist Român de făurire a economiei socialiste unitare a cuprins, ca o componentă esențială, dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție. Transformările radicale în interiorul relațiilor de producție pentru a produce efectele de potențare rapidă a progresului trebuie să se bazeze pe forțe de producție puternice și armonios dezvoltate, pe o bază tehnico-materială proprie.

Prin bază tehnico-materială se înțelege totalitatea mijloacelor de producție — inclusiv elementele materiale ale științei — privity în legătura necesară procesului de producție pe o anumită treaptă de dezvoltare a societății.

Baza tehnico-materială a socialismului o reprezintă marea producție mașinistă dominantă în toate ramurile economiei naționale și în care rolul conducător revine industriei. Ea cunoaște o serie de **trăsături caracteristice**: a) se creează și se dezvoltă în mod conștient pe baza planului național unic; b) cunoaște un grad ridicat de concentrare a producției în toate ramurile economice; c) se bazează pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii; d) asigură promovarea largă a specializării și cooperării în producție; e) realizează atragerea tuturor resurselor de materii prime și energie în circuitul economic, precum și valorificarea lor superioară; f) permite dezvoltarea rațională, armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării.

Pentru țările care în momentul trecerii la socialism dispun de o economie înapoiată, veriga hotărâtoare în procesul creării bazei tehnico-materiale o reprezintă industrializarea socialistă. Prin industrializare, în genere, se înțelege procesul creării și dezvoltării industriei prin care aceasta devine ramura conducătoare a economiei naționale. Industrializarea socialistă, bazându-se pe proprietatea socială, cunoaște o strategie deosebită față de industrializarea capitalistă. Industrializarea socialistă constă în crearea și dezvoltarea planificată a unui sistem industrial modern și complex bazat pe dezvoltare prioritară a industriei grele cu ramurile sale de vîrf purtătoare ale progresului tehnic

capabile să contribuie la modernizarea și eficientizarea întregii activități economico-sociale, la ridicarea continuă a calității vieții întregului popor.

În concepția Partidului Comunist Român, industrializarea socialistă se înscrie ca o necesitate imperioasă de care depinde lichidarea slabei dezvoltări economice moștenite de la vechea orînduire, înflorirea multilaterală a economiei, științei și culturii, dezvoltarea cantitativă și calitativă a clasei muncitoare ca forță politică conducătoare a societății, valorificarea superioară a ansamblului de resurse naturale ale țării, ridicarea nivelului de trai al poporului, apărarea și consolidarea independenței și suveranității naționale, participarea activă și competitivă la circuitul de valori materiale și spirituale pe plan mondial.

Punînd în centrul politicii sale economice industrializarea socialistă, Partidul Comunist Român a asigurat o dezvoltare constantă și rapidă a forțelor de producție fapt ce a permis transformarea României dintr-o țară agrară, cu o industrie slab dezvoltată într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură dezvoltată, în plin progres. Industria românească produce astăzi de 48 ori mai mult decît în 1938, venitul național a crescut de 14 ori față de aceeași perioadă, fondurile fixe care constituie baza dezvoltării societății sînt de 9 ori mai mari decît cele existente în anul 1950. Toate acestea demonstrează justetea aprecierii făcute de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982: „Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate“.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare

SLABA dezvoltare economică, moștenită de țara noastră în momentul trecerii la socialism, a fost atît de mare, încît, cu toate realizările remarcabile obținute în toate domeniile vieții economice, nu s-au putut înlătura toate decalajele economice ce despărțeau România de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Venitul național pe locuitor este încă de cîteva ori mai mic decît în țările dezvoltate, nivelul productivității muncii și al producției pe locuitor într-o serie de sectoare industriale se menține încă sub cel al țărilor dezvoltate. România, depășind stadiul de țară slab dezvoltată așa cum se arăta la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 1972, continuă din punctul de vedere al forțelor de producție să fie o țară în curs de dezvoltare. Locul său în grupul țărilor în curs de dezvoltare s-a schimbat însă în anii construcției socialismului. Dacă în 1950 se găsea în prima grupă a țărilor în curs de dezvoltare, cu un venit național pe locuitor de circa 100 de dolari, astăzi ne aflăm în grupa a treia, cu un venit național de peste 1 500 dolari pe locuitor.

În aceste condiții și decalajul față de țările mediu dezvoltate s-a redus de la 15—20 ori venit național pe locuitor în 1950, la cel mult 4—5 ori în prezent.

Pe temeiul progresului economic general înregistrat de țara noastră, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca pînă în 1985 România să depășească stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare și să devină o țară socialistă mediu dezvoltată. Realizarea acestui obiectiv strategic deosebit impune concentrarea în continuare a eforturilor în vederea modernizării economiei naționale, dezvoltarea cu prioritate a industriei socialiste orientată în special către ramurile și subramurile de înaltă tehnicitate capabile să valorifice superior toate resursele de materii prime și energetice, să contribuie la creșterea productivității muncii, la sporirea eficienței întregii activități economice și implicit la realizarea unui venit național pe locuitor sporit, în măsură să asigure o nouă calitate a muncii și vieții poporului nostru.

conf. dr. Viorica NICOLAU

INTREBĂRI :

1. Care sînt principalele caracteristici ale relațiilor de producție socialiste ?
2. Ce se înțelege prin economia socialistă unitară și care sînt procesele care au determinat făurirea sa ?
3. Definiți baza tehnico-materială a socialismului și arătați trăsăturile ei caracteristice.
4. Prezentați principalele direcții de acțiune în vederea depășirii de țara noastră a stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare.

Instituirea sistemului mondial de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare – cerință a accelerării progresului lor economic și social

TĂRILE în curs de dezvoltare continuă să fie încă, într-o mare măsură, dependente de schimburile economice cu țările dezvoltate. În 1981, exporturile țărilor în curs de dezvoltare erau orientate în proporție de aproape 70% spre țările capitaliste dezvoltate. Legăturile istorice cu fostele puteri coloniale, curentele de informații comerciale, rețeaua internațională de transport, rolul important al societăților transnaționale ale țărilor occidentale în comerțul internațional, toți acești factori contribuie la persistența relațiilor economice bipolare dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, frînând în același timp creșterea schimburilor economice dintre țările în curs de dezvoltare.

Subliniind necesitatea intrajutorării dintre țările în curs de dezvoltare, a cooperării acestor țări în vederea dezvoltării lor economico-sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării, arată : „**țările în curs de dezvoltare pot și trebuie să-și întărească colaborarea economică și tehnico-științifică dintre ele, pentru a realiza și cu eforturile lor proprii un progres economic și social mai rapid**”¹⁾. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat oportunitatea convocării unei conferințe la nivelul cel mai înalt a țărilor în curs de dezvoltare, la care, pe lângă armonizarea pozițiilor lor în negocierile cu țările dezvoltate, să se examineze modalitățile de amplificare a cooperării economice dintre ele.

Lărgirea cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare constituie o parte integrantă a acțiunii lor colective vizând instituirea unei noi ordini economice internaționale. Determinând întărirea potențialului economic al țărilor în curs de dezvoltare și reducerea dependenței lor economice față de țările dezvoltate, această cooperare este de natură să contribuie la o repartitie mai echilibrată a puterii economice pe plan mondial, la eliminarea relațiilor de inegalitate dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate.

După cum apreciază Comitetul O.N.U. pentru planificarea dezvoltării, „dacă se iau de pe acum în mod hotărât măsuri realiste pentru a parveni la o cooperare economică mai largă între țările în curs de dezvoltare, este foarte probabil că pînă la sfîrșitul secolului relațiile economice Sud-Sud vor constitui, calitativ și cantitativ, pentru majoritatea țărilor lumii a treia, un instrument de dezvoltare tot atît

de important ca și relațiile Nord-Sud”²⁾.

În același timp, un progres important al cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare ar întări poziția de negociere a acestor țări cu statele dezvoltate în dialogul „Nord-Sud” privind instaurarea unei noi ordini economice mondiale. Cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare este cu atît mai necesară în prezent, cînd în condițiile crizei economice mondiale cererea pentru produse dezvoltate s-a diminuat, iar măsurile protecționiste limitează accesul pe aceste piețe.

Evident că această cooperare nu poate înlocui schimburile economice dintre țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate și nu micșorează cu nimic angajamentele țărilor dezvoltate privind sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare. O cooperare economică mai amplă între țările în curs de dezvoltare, favorizînd accelerarea progresului economic al acestor țări va contribui, desigur, și la dezvoltarea economiei mondiale, în ansamblu. De aceea, ea trebuie să beneficieze de sprijinul întregii comunități internaționale.

Comerțul – element dinamic al cooperării reciproce

UN ROL ESENȚIAL în cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare revine relațiilor comerciale reciproce. În perioada de după 1968, exporturile țărilor în curs de dezvoltare destinate altor țări în curs de dezvoltare au înregistrat o creștere rapidă, depășind atît ritmul de creștere al exporturilor globale ale acestor țări, cît și cel al exporturilor mondiale. Drept rezultat, **pondera exporturilor țărilor în curs de dezvoltare în exporturile totale ale acestor țări a sporit de la 19,9% în 1968 la 25,8% în 1981**, iar greutatea specifică a acestui curent comercial în exporturile mondiale a crescut în aceeași perioadă de la 3,7% la 7,2%.

Deși țările capitaliste dezvoltate rămîn cea mai importantă piață pentru exporturile de produse primare ale țărilor în curs de dezvoltare, este de notat că, în deceniul trecut, a crescut sensibil ponderea acestor exporturi către celelalte țări în curs de dezvoltare. Potrivit datelor secretariatului UNCTAD, ponderea comerțului cu

produse primare dintre țările în curs de dezvoltare în valoarea exporturilor lor de astfel de produse a crescut de la 15% în perioada 1963–1965 la 17% în 1971–1973 și 21% în 1977–1979.³⁾ În același timp, a sporit importanța piețelor țărilor în curs de dezvoltare și pentru exporturile de produse manufacturate ale acestor țări. Astfel, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în exporturile totale de produse manufacturate ale acestor țări a sporit de la 28,4% în 1973 la 39% în 1981⁴⁾.

O parte importantă a creșterii valorii comerțului dintre țările în curs de dezvoltare s-a datorat combustibililor, al căror export între aceste țări a sporit în perioada 1970–1979 – sub influența creșterii prețurilor – într-un ritm mediu anual de 32,6% față de creșterea ansamblului comerțului dintre țările în curs de dezvoltare într-un ritm mediu anual de 28% în aceeași perioadă. Drept rezultat, combustibilii reprezintă în prezent elementul principal a comerțului dintre aceste țări (47,1% în 1979). Este de remarcat însă că schimburile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare au continuat să sporească atît absolut, cît și relativ și în 1981, cînd exporturile de combustibili ale țărilor în curs de dezvoltare exportatoare tradiționale de petrol spre țările în curs de dezvoltare s-au redus la 53,3 miliarde dolari față de 55,9 miliarde dolari în 1980.

În același timp, este de notat că **produsele manufacturate au depășit ca importanță produsele primare (fără combustibili) în comerțul dintre țările în curs de dezvoltare**, ponderile lor respective fiind de 26,9% și 22,8% în 1979. În comerțul dintre țările în curs de dezvoltare, ponderea produselor manufacturate este sensibil mai ridicată decît în cadrul exporturilor acestor țări spre țările capitaliste dezvoltate (16,8% în 1979).

O trăsătură a comerțului dintre țările în curs de dezvoltare o constituie și faptul că schimburile interregionale au înregistrat o creștere mai rapidă decît schimburile din interiorul fiecărei mari regiuni a lumii în curs de dezvoltare. Drept rezultat, ponderea

¹⁾ Scînteia, 17 august 1982

²⁾ Comité de la planification du développement, doc. E/1981/27, par 68

³⁾ Trade and Development Report 1982, United Nations, New York, 1982

⁴⁾ Calculat pe baza datelor din tabelul A 24 din „Le Commerce international en 1981/82”, Accord General sur les Tarifs Douaniers et le Commerce, Genève, 1982

schimburilor intraregionale în comerțul dintre țările în curs de dezvoltare a scăzut de la 76% în 1955 la 70% în 1970 și la 50% în 1979. Posibilitățile de dezvoltare a comerțului dintre țările în curs de dezvoltare sînt, desigur, încă departe de a fi epuizate. Punerea deplină în valoare a acestor posibilități necesită însă promovarea unei politici active în acest scop.

Lansarea negocierilor

ÎN VEDEREA STIMULĂRII comerțului dintre țările în curs de dezvoltare, reuniunea ministerială a Grupului celor 77 de la New York din 6-8 octombrie 1982 a aprobat Declarația privind deschiderea negocierilor vizînd instituirea unui sistem mondial de preferințe comerciale între aceste țări (S.M.P.C.). Negocierile în acest scop, la care sînt invitate toate țările în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77, ar urma să înceapă în prima parte a anului 1983. S.M.P.C. implică acordarea reciprocă de avantaje tarifare și netarifare între țările în curs de dezvoltare participante, avantaje care nu pot fi extinse țărilor dezvoltate. Acest sistem de preferințe comerciale comportă reducerea taxelor vamale și a obstacolelor netarifare în comerțul dintre țările în curs de dezvoltare participante și adoptarea de măsuri directe pentru promovarea schimburilor comerciale dintre aceste țări, inclusiv prin facilitarea încheierii de contracte pe termen lung. **S.M.P.C. își propune să includă, pe cît posibil, toate țările în curs de dezvoltare membre ale Grupului celor 77,** spre deosebire de diferitele sisteme de preferințe comerciale subregionale, regionale sau interregionale existente, care, luate separat, cuprind un număr limitat de țări în curs de dezvoltare.

Obstacolele tarifare și netarifare la importul în țările în curs de dezvoltare limitează posibilitățile de dezvoltare a comerțului reciproc dintre aceste țări. După cum se știe, nivelul de protecție în țările în curs de dezvoltare este destul de ridicat, datorită în special, necesității de a apăra industriile născînde de concurența externă, mai ales a țărilor puternic industrializate. Potrivit calculelor secretariatului UNCTAD, protecția vamală nominală medie la un grup de 7 țări în curs de dezvoltare este de 46% pentru ansamblul importurilor lor. Taxele vamale diferă de la un sector la altul. În cazul acestui grup de țări, avantajul de taxe vamale nominale variază de la 11% pentru minereu de fier și minereuri de metale neferoase la 91% pentru băuturi, tutun și confecții. Taxe vamale nominale ridicate se percep de asemenea la mobilă, încălțăminte, produse din metal și din piele⁵⁾.

⁵⁾ Le protectionisme et les aménagements de structure dans l'économie mondiale, UNCTAD, doc. TD/R/888 din 15 I 1982

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport prezentat la Conferința Națională a partidului din 16-17 decembrie 1983

În același timp, se recurge la obstacole netarifare la import, în special la restricții cantitative. Marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare aplică regimuri de licențe pentru o mare parte sau chiar totalul importurilor lor de produse care pot fi furnizate de către alte țări în curs de dezvoltare. În numeroase cazuri, regimul de licență este aplicat în mod restrictiv, asociat sau nu cu contingente pe produse sau pe întreprinderi importatoare. În mai multe țări, importurile unor principale produse de export ale țărilor în curs de dezvoltare sînt fie limitate strict, interzise sau provizoriu suspendate, fie sînt supuse unei proceduri speciale de autorizare. În afară de aceasta, se folosesc obstacolele netarifare, cum sînt: depozite prelabile la import, autorizarea operațiunilor în devize și alte restricții valutare.

În această situație, diminuarea obstacolelor tarifare și netarifare în cadrul S.M.P.C., însoțită de măsuri directe pe plan multilateral pentru promovarea schimburilor, ar favoriza într-o largă măsură creșterea comerțului dintre țările în curs de dezvoltare.

În Declarația ministerială privind S.M.P.C. se definesc o serie de principii ale acestui sistem, de natură să asigure repartizarea echitabilă a avantajelor și costurilor sale între țările participante. Astfel, S.M.P.C. se va baza pe principiul reciprocității avantajelor, ținîndu-se seama de nivelul de dezvoltare economică a țărilor participante, de structura comerțului lor exterior, precum și de politicile și regimurile lor comerciale. S.M.P.C. nu vizează suprimarea preferințelor comerciale existente în cadrul grupărilor economice subregionale, regionale și interregionale ale țărilor în curs de dezvoltare. De aceea, se prevede principiul potrivit căruia acest sistem mondial de preferințe comerciale nu va înlocui, ci va completa grupările economice menționate, luînd în considerație preocupările și angajamentele lor.

Avînd în vedere situația comercială dezavantajoasă a țărilor în curs de dezvoltare cel mai puțin avansate, se stipulează aplicarea față de aceste țări a principiului unui tratament special, mai favorabil, fără ca ele să fie obligate să acorde concesiile pe bază de reciprocitate.

Ținînd seama de complexitatea sistemului mondial de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare, instituirea unui astfel de sistem este concepută ca un **proces evolutiv pe termen lung**. El va fi negociat etapă cu etapă, ameliorat și extins progresiv, făcînd obiectul unor revizui periodice. În prima etapă a negocierii S.M.P.C. care va începe în prima parte a acestui an și se va încheia în 1985, tratativele se vor referi la un număr limitat de elemente: reducerea taxelor vamale; diminuarea obstacolelor netarifare, în special a celor mai importante, și a obstacolelor paratarifare; adoptarea de măsuri diverse pentru promovarea comerțului, inclusiv facilitarea încheierii de contracte pe termen lung. De asemenea, se prevede ca participanții la negocieri să stabilească la nivel național obiective indicative, neobligatorii, privind creșterea comerțului cu cele-

alte țări în curs de dezvoltare într-o perioadă dată.

Negocierea S.M.P.C. va avea loc sub egida unui comitet de negociere în care vor fi reprezentate toate țările participante. Prima reuniune a acestui comitet este prevăzută pentru luna aprilie 1983.

Comitetul de negociere va organiza desfășurarea tratativelor vizînd instituirea S.M.P.C. în conformitate cu prevederile declarației ministeriale și va pregăti instrumentele juridice care vor consacra rezultatele acestor negocieri. Între altele, acest comitet va preciza metodele de negociere, va defini reguli de origine, de natură să asigure că de avantajele S.M.P.C. vor beneficia numai țările participante și va stabili reguli de salvagardare privind modalitățile de restabilire a obstacolelor din calea comerțului în cazul în care importurile preferențiale ar perturba piața internă a unei țări participante importatoare.

ȚARA SOCIALISTĂ în curs de dezvoltare, România promovează o politică de dezvoltare a cooperării sale economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare pe o bază reciproc avantajoasă. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, „**Acordăm o mare însemnătate și dezvoltăm larg relațiile cu țările în curs de dezvoltare. Considerăm că aceasta constituie un factor important în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, pentru o nouă ordine economică, pentru o politică de pace**”⁶⁾. O expresie concludentă a politicii active a României de extindere a schimburilor comerciale cu celelalte țări în curs de dezvoltare o constituie creșterea ponderii acestor țări în comerțul nostru exterior de la 4,9% în 1964 la aproape 32% în 1981. Această evoluție reflectă atât realizarea unei producții care să răspundă cerințelor țărilor în curs de dezvoltare, cît și nevoile crescînde ale economiei noastre naționale de combustibili, materii prime și alte produse provenind din aceste țări.

Țara noastră participă la eforturile țărilor în curs de dezvoltare vizînd dezvoltarea schimburilor comerciale dintre ele, pe baza aplicării reciproce a unui tratament preferențial. În acest sens, în 1978, România a aderat la Protocolul privind negocierile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare încheiat sub egida G.A.T.T., instrument juridic care prevede acordarea reciprocă de concesiile vamale preferențiale între cele 16 țări în curs de dezvoltare care participă în prezent la acest Protocol.

De asemenea, țara noastră și-a adus o contribuție constructivă la elaborarea și adoptarea Declarației ministeriale privind sistemul mondial de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare, care constituie o inițiativă majoră destinată să impulsioneze schimburile comerciale dintre aceste țări.

Instituirea cît mai curînd posibil a unui astfel de sistem de preferințe, care să prevadă facilități substanțiale pentru țările în curs de dezvoltare, ar marca un pas important înainte pe calea dezvoltării cooperării economice dintre aceste țări, a realizării unei noi ordini economice internaționale, care să asigure progresul accelerat al tuturor țărilor și îndeosebi al țărilor în curs de dezvoltare.

Victor ALDEA

Dificultăți In petrochimia vest-europeană

CELE mai recente date statistice și de prognoză asupra producției și cererii de produse petrochimice sînt de natură să genereze o atenție sporită în direcția „raționalizării eforturi-

va menține încă un decalaj la nivel de circa 23 la sută între producție și consum. Această prognoză se bazează pe o rată de creștere proiectată la 3,3 la sută pe an în consumul de polietilenă în intervalul 1981—1985. O perspectivă similară este avută în vedere pentru propilenă în cazul căreia se așteaptă o reducere a capacității de producție în C.E.E., de la 7,9 la 7,7 mil. tone, în timp ce cererea va crește de la 5,4

ca o soluție pentru depășirea actualii situații de criză de supraproducție, singura măsură luată pînă în prezent se referă la restringerea investițiilor. Mai mult, în intervalul 1981—1985 țările vest-europene necomunitare își vor mări chiar capacitățile de producție într-un ritm care îl va depăși pe cel din C.E.E., astfel că nu este exclusă posibilitatea unui anumit dezavantaj al producătorilor din C.E.E. față de parte-

Programe de dezvoltare

RUANDA: priorități industriale în cadrul programului pe termen lung

OBIECTIVELE principale ale programului de dezvoltare pe termen lung elaborat de Ruanda în primul rînd pe continuarea creșterii economice și pe crearea de noi locuri de muncă. Pînă în anul 2000, P.I.B. pe locuitor urmează să sporească la 23 500 franci ruandezi (FR) de la 16 700 FR în 1980 (1 dolar = 92,8 franci ruandezi). În acest interval urmează să fie create 900 mii locuri de muncă din care 75 mii în agricultură, 320 mii în industrie și 500 în comerț și servicii. Se remarcă atenția deosebită acordată industriei orientată către dezvoltarea ramurilor de substituire a importurilor de produse de larg consum, valorificarea și prelucrarea locală a resurselor naturale, realizarea unei integrări agroindustriale și a unei integrări pe verticală pentru dezvoltare prin forțe proprii, promovarea ramurilor generatoare de noi locuri de muncă și promovarea industriilor de export cu desfacere pe piața țărilor vecine.

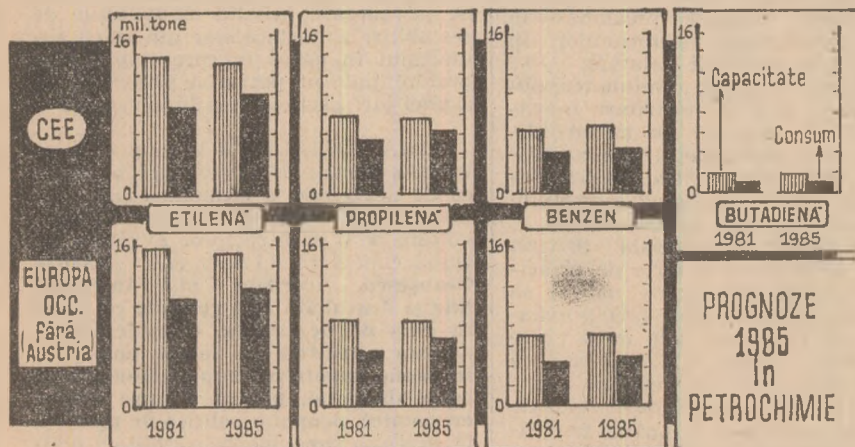
Programe similare se vor realiza în domeniul infrastructurii de transporturi, comunicații și depozitare, în pregătirea forței de muncă, educație, în construcția de locuințe, ocrotirea sănătății și altele.

Prin planurile cincinale 1982—1986 și 1987—1991 industriei îi vor fi alocate investiții de 51 miliarde FR. Dezvoltarea industriei va fi însoțită de un program de reducere a dependenței energetice a țării prin sporirea utilizării hidroenergiei, valorificarea combustibililor locali (turbă și gaz metan) și a unor noi surse de energie (energie solară, geotermică și biogaz).

În specificația obiectivelor industriale propuse spre realizare în planul 1982—1986 sînt cuprinse: exploatarea gazului metan din zăcămintele lacului Kuru, construirea la Kigali a unei topitorii de ferowolfram și a unei minioțelării, precum și o serie de fabrici de materiale de construcții.

Relațiile economice dintre România și Ruanda se desfășoară în baza unor acorduri comerciale și de cooperare economică și tehnică încheiate între guvernele celor două țări. România a livrat în Ruanda țesături, autoturisme de teren, materiale de construcții și altele. O serie de acțiuni de cooperare în industria minieră, alimentară, textilă, construcții de mașini ș.a. constituie în prezent obiectul preocupărilor întreprinderilor din cele două țări.

M. F.

(Sursa: Financial Times)

lor" în acest sector — după cum apreciază Consiliul (vest)-european al Federației producătorilor de chimicale.

În cazul etilenei, spre exemplu, în 1981 capacitatea de producție a țărilor din Piața comună depășea cu 36 la sută consumul, iar în 1985 se

mil. la 6,2 mil. tone în 1985, respectiv o capacitate excedentară în descreștere de la 31 la 24 la sută. O situație la fel de severă este așteptată în cazul butadienei.

Deși toți producătorii vest-europeni își pun problema restructurării industriei petrochimice,

nerii lor în ce privește asigurarea desfacerii pe piața acestora din urmă. Cu toate încercările și inițiativele actuale — se arată în studiul citat — vor mai trece luni dacă nu chiar ani înainte de a se realiza o „însănătoșire” în industria petrochimică occidentală.

Problema substanței-muncă

(Urmare din pag. 19)

poate să nu fie luat în considerare atunci cînd se examinează volumul cheltuielilor de muncă socială pentru producerea mărfii și structura valorii mărfii, cu atât mai mult cu cît acestea trebuie văzute prin prisma reproducției largite.

c) În condițiile actualei revoluții științifice și tehnice, în contextul diversificării extraordinare a producției de mărfuri, se dezvoltă și capătă o amploare crescîndă producția și circulația unor astfel de mărfuri incorporale cum sînt: informația, cunoașterea științifică și tehnică, programele, brevetele, licențele etc.

d) Ființarea în producție a „omului ca organism social” și dezvoltarea „individului social” ca producător de mărfuri în condițiile în care procesul de producție, acest „proces social vital”, este subordonat „controlului intelectual general” duc la concluzia că producerea valorii mărfurilor în condițiile revoluției științifice și tehnice este, prin excelență, rezultatul muncitorului productiv colectiv care acum ajunge pe o înaltă treaptă a dezvoltării sale și are în centrul său pe savanți, cercetători științifici, inventatori ingineri etc. Pe măsura creșterii diviziunii și cooperării muncii, impulsivat de revoluția științifică și tehnică, muncitorul productiv colectiv se dezvoltă atât în interiorul economiei naționale, adesea chiar la scara ei, dar și pe plan internațional. Mai mult, în ultimele decenii se observă chiar o puternică sporire a componentei sale internaționale.

Însemnătatea economică deosebită a dezvoltării muncitorului productiv colectiv în condițiile revoluției științifice și tehnice

constă în faptul că el reprezintă o forță excepțional de potențată în crearea valorii. Această însușire a lui derivă din faptul că se bazează pe știința devenită forță nemijlocită de producție, care pătrunde în toți porii producției.

Caracterul foarte potențat creator de valoare al muncitorului productiv colectiv este, în general, direct proporțional cu componenta sa științifică și cu gradul de diviziune și cooperare a muncii în sensul cel mai larg. Așa se explică faptul că țările cele mai dezvoltate fac și mari cheltuieli în domeniul științei și își orientează o mare parte a producției, cu o deosebită insistență, spre ramurile de vîrf, adică acolo unde desfășurarea științei, diviziunii și cooperării muncii, ca și integrării variatelor aspecte ale activităților care conduc la un anumit rezultat nou dau cel mai mare efect util. Sub toate aceste aspecte, deci, o țară este cu atât mai dezvoltată, are un nivel economic cu atât mai ridicat cu cît știe să dezvolte și să folosească mai bine muncitorul productiv colectiv modern — avînd în centrul său oamenii de știință, cercetătorii, inventatorii, inovatorii ș.a.m.d. —, acesta putînd fi capabil să strîngă într-un singur șuvoi producător de valoare economică cele mai variate valențe creatoare ale muncii naționale. Tot muncitorul productiv colectiv este acela care oferă astăzi posibilitatea beneficiii maxime de efectul propagat și de antrenare. Nu-i de mirare că investițiile în cercetarea științifică făcute de țările dezvoltate sînt nu numai foarte importante și dintre cele mai avantajoase, dar au și un rol de locomotivă care trage economia după ele. Muncitorul productiv colectiv modern, această forță potențată de creare a valorii mărfurilor în condițiile revoluției științifico-tehnice, realizează și condiții favorabile pentru eliberarea de forțe de muncă din ramurile clasice pentru noi activități economice utile și, prin acest lucru, lărgeste posibilitatea de creare a altor noi valori economice, în plus față de trecut.

DEZVOLTAREA TURISMULUI ÎN CONTEXTUL CONTEMPORAN

TURISMUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL au ajuns să ocupe un loc important în modul de viață al unor mase tot mai mari de oameni și în structurile diverselor economii naționale, în condițiile în care, pe de o parte, a apărut și a crescut nevoia folosirii unei părți din timpul liber pentru recreare, reconfortare, refacere a capacității de muncă etc., iar, pe de altă parte, au fost create și dezvoltate premisele necesare atingerii unui asemenea scop. Între acestea din urmă figurează disponibilitățile de timp liber, un anumit nivel al veniturilor personale și familiale, mijloacele de deplasare accesibile și convenabile, spațiile de cazare, unitățile de alimentație publică și altele. În deceniile șase și șapte ale secolului nostru, asemenea premise, cu efecte favorabile, au cunoscut o evoluție ascendentă și, în consecință, au asigurat și stimulat dezvoltarea cererii turistice și a turismului însuși.

Într-un asemenea context, circulația turistică internă și internațională s-a manifestat ca unul din fenomenele cele mai dinamice ale perioadei postbelice. Unele perturbări economice, între care recesiunile de scurtă durată și pe anumite zone geografice, conflictele militare din câteva părți ale globului n-au afectat decât într-o măsură redusă și pe plan local turismul, în special pe cel internațional. Turismul mondial și componenta sa, turismul internațional, au evoluat ascendent și în deceniul al optulea, deși acest ultim deceniu a pus omenirea în fața unor dificultăți mari, din care, câteva manifestate pentru prima dată. Potrivit datelor Organizației Mondiale a Turismului, în 1981, pe plan mondial s-au înregistrat mai mult de 2,6 miliarde sosiri de turiști, iar la turismul internațional aproape 284 milioane, față de circa 280 milioane în 1980 și de 213 milioane în 1975. Seria datelor din anii '70 arată că în 1974 și într-o anumită măsură, și în 1975, s-a întrerupt lanțul continuu crescător al sosirilor de turiști străini pe ansamblul-globului. Dacă nu în totalitate, cel puțin parțial, acest fenomen a fost explicat prin efectul primului „șoc” petrolier.

Este demn de semnalat că, atât înainte cât și după aceea, oscilații și chiar diminuări pe o perioadă de mai mulți ani s-au înregistrat la sosirile de turiști străini în anumite țări. În Elveția, bunăoară, cîteva ani din deceniul trecut, numărul acestor sosiri a fost sub nivelul din primii ani ai deceniului respectiv. Anumiți experți au formulat concluzia, după părerea noastră întemeiată, că recurile manifestate s-au datorat, în principal, revalorizărilor francului elvețian în raport cu alte monede convertibile.

Asemenea situații evidențiază dependența fenomenului turistic de factorii economici, dar, pe baza lor, nu s-au formulat concluzii categorice în acest sens, între altele datorită faptului că turismul internațional, după o ușoară diminuare, s-a redresat în scurt timp și apoi s-a înscris din nou pe o curbă urcătoare.

Revenirea și ascensiunea turismului internațional a avut loc cu toate că în economia mondială s-au făcut simțite importante fenomene negative. Creșterea prețului petrolului s-a răsfrint — în mod deosebit — asupra tarifelor în transporturi, ducînd la scumpirea călătoriilor turistice. Au apărut deficite în balanțele de plăți ale unor țări cunoscute înainte ca avînd o situație favorabilă, între care și R.F. Germania. Ritmul de creștere economică a slăbit în majoritatea țărilor, iar în unele s-au manifestat frecvente stagnări sau creșteri lente; pe un asemenea teren a luat amploare șomajul cu întregul cortegiu de privațiuni materiale. Inflația, cu consecința sa firească — creșterea prețurilor de vânzare —, a devenit un însoțitor permanent al economiei țărilor capitaliste dezvoltate.

Cursul ascendent al turismului, în opoziție cu unele ramuri ale activității industriale din economia multor țări, în condițiile dificile amintite, a stat la baza formulării părerii cu privire la așa-numita independență relativă a turismului față de situația de ansamblu din economia mondială. În concluziile unor sondaje efectuate, în ultimii ani, de specialiști ai O.M.T., sau de instituții de profil din unele țări, se arată că oamenii sînt înclinați mai mult să reducă alte capitole de cheltuieli decât pe cele destinate vacanțelor. Bazîndu-se pe unele constatări făcute asupra clientelei turistice din Elveția, directorul Centrului de înalte studii turistice al Universității Aix-en-Provence, Rene Baretje arată că în cazurile în care veniturile nu mai progesează, „titularii lor se vîd constrînși să procedeze la reconcepterea totală a bugetului lor, ceea ce se va traduce printr-o amputare a posturilor hrană, băuturi,

îmbrăcăminte, locuință etc., în favoarea menținerii postului „loisir-turism” (vezi *Hotel Revue* nr. 44 din 29 oct. 1981).

Poziția privilegiată a cheltuielilor pentru vacanțe își are explicația, potrivit părerilor exprimate de foarte mulți specialiști, în aceea că turismul a devenit o necesitate, un element al modului de viață caracteristic unui număr crescînd din populația globului și în principal din țările dezvoltate sub aspect economic. Analizele multifactoriale confirmă valabilitatea acestui ultim aspect. Problema care ne-a reținut atenția este însă aceea dacă poate fi vorba de o detașare a turismului de condițiile economice de ansamblu în care se desfășoară și dacă este sau nu sensibil la evenimentele economice și sociale manifestate la nivelul diverselor economii naționale sau la nivel planetar.

Aparent, datele referitoare la evoluția turismului internațional, pe ansamblu, în ultimii ani nu reflectă dificultățile mari pe care le-a cunoscut și le cunoaște economia mondială. Este posibil ca tocmai această aparență să fi stat la baza părerilor potrivit cărora turismul internațional nu se resimte și nu se va resimți de pe urma fenomenelor negative din economia mondială sau, în cel mai rău caz, va cunoaște unele influențe neînsemnate. Este de reținut că, paralel, au început să fie exprimate și păreri contrare. Astfel, la sfîrșitul anului 1980, la convenția anuală a Asociației agențiilor de turism din R.F. Germania, dr. Walter Vogel, președintele acestei asociații afirma: „Tensiunea politică, recesiunea economică și situația financiară internațională creează probleme mari industriei turistice în prezent”. Seminarul organizat de O.M.T., la Haga, între 26—28 oct. 1981 a evidențiat și mai clar faptul că, în prezent, tot mai mulți specialiști apreciază că turismul este afectat de fenomenele care se manifestă în economia mondială.

Analiza atentă a diverselor aspecte ale turismului internațional oferă posibilitatea să se observe dependența strînsă a acestuia de o serie de fenomene cu caracter economic sau de altă natură (politic, cultural etc.). Astfel, în ultimii ani, ca efect al crizei economice, al crizei energetice, al inflației, al manifestării unor dificultăți de ordin valutar etc. au avut loc diminuări ale ponderii deplasărilor pe distanțe mijlocii în totalul călătoriilor turistice, reduceri la durata sejurului și la cheltuielile pe zi-turist, unele modificări în contribuția diverselor mijloace de transport la efectuarea de călătorii cu caracter turistic ș.a.; deplasările spre țările vecine, în general preponderente în ansamblul circulației turistice internaționale, s-au impus și mai mult atenției amatorilor de călătorii în străinătate. Sub aspectul implicațiilor actualelor condiții din economiile unor țări asupra turismului internațional sînt de reținut și măsurile luate pentru orientarea cererii spre destinații interne, diminuarea și chiar anularea subvențiilor acordate de anumite organizații pentru tratament balnear în străinătate, aplicarea de restricții la cantitatea de monedă pe care turistul are voie s-o scoată din țara de reședință ș.a.

Așa cum arată realitatea, premisele care permit ca dorința de turism să capete caracterul unei cereri reale și aceasta la rîndul său să fie satisfăcută nu pot fi rupte de ambianta economică-socială de ansamblu, ••• însele înscriindu-se ca părți componente sau derivate din ambianta respectivă. Numai viziunea de ansamblu, integratoare este în măsură să permită formularea de concluzii complete și corecte. Pentru clarificarea aspectelor pe care ni le-am propus, în cele ce urmează vom prezenta două grupe de conexiuni, și anume: 1. dependența veniturilor personale și familiale de situația din economie și a părții din venituri destinate turismului de cheltuielile curente din bugetul fiecărei familii și 2. relația dintre suma alocată pentru turism și nivelul prețurilor și tarifelor la care se comercializează produsele și serviciile care intră în oferta turistică.

Oricît de puternică ar fi dorința de a practica turism, cererea turistică nu poate să rămîna în afara evoluției veniturilor și a celorlalte capitole de cheltuieli din bugetul unei familii. Cheltuielile pentru turism ale unei persoane sau mai degrabă ale unei familii, în care — pentru exactitate — includem toate cheltuielile ocazionate de o călătorie turistică, deci și transportul, sînt astfel în strînsă dependență, pe de o parte, de venituri, iar, pe de altă parte, de distribuirea și de folosirea lor, de prețurile de vânzare ale mărfurilor și serviciilor care dețin poziția principală în condițiile de viață ale fiecărei familii. Mai ales în condițiile actuale, un mare rol în decizia tu-

istului străin de a alege o anumită destinație îl au prețurile în țara respectivă.

Se pune problema care din elementele ce determină mărirea cheltuielilor pentru turism se află sub incidența factorilor negativi din economia mondială, și cum? Analizăm, astfel, mai întâi problemele care se pun în redimensionarea cererii turistice externe în țările de reședință.

Precizăm că ne vom orienta atenția în special asupra aspectelor specifice țărilor capitaliste dezvoltate, care se înscriu, așa cum rezultă din statisticile internaționale, printre principalele țări emidente de turiști.

Din capul locului trebuie arătat că, în grupa de țări specificată, veniturile care reprezintă suportul material al oricărei cereri de mărfuri și de servicii, sînt serios afectate de fenomenele de recesiune, de încetinirea, stagnarea și chiar diminuarea producției. Efectul direct al acestor procese asupra veniturilor familiale în special în cazul muncitorilor și al funcționarilor se exercită, îndeosebi, prin intermediul șomajului, ale cărui dimensiuni au ajuns, în prezent, la proporția nemaiîntîlnită de la marea criză economică din 1929—1933. Șomajul afectează în mod deosebit veniturile familiale. Chiar și în cazul cînd șomerii înfrunesc condițiile pentru a primi ajutor de șomaj, nivelul acestuia este inferior salariului, ceea ce se răsfrînge, în mod defavorabil asupra structurii și cantității de bunuri de consum și de servicii cumpărate. Situația este mai grea pentru cei care nu primesc nici un ajutor de șomaj și în prezent nu sînt puțini din aceștia în rîndul celor fără de lucru din țările occidentale. În astfel de condiții, oricîte restricții și-ar impune familiile în care există asemenea situații este dificil, dacă nu imposibil, să dispună de fonduri bănești pentru călătoriile turistice în străinătate, mai ales la distanțe care fac ca cheltuielile de transport să fie deosebit de mari. Asupra disponibilităților de fonduri bănești pentru turism acționează, în sens defavorabil, și majorările de cheltuieli la celelalte capitole, iar presiunea se resimte mai ales atunci cînd venitul nu crește deloc sau cînd sporește într-o proporție inferioară majorărilor de prețuri.

Dacă un timp, în perioada inițială a manifestării simultane — în majoritatea țărilor emițătoare de turiști — a unor fenomene care concură la ridicarea costului vieții, cererea turistică externă nu a fost influențată imediat, între altele ca urmare a posibilităților unor pături însemnate ale populației de a face economii (fără a afecta cuantumul necesar) la anumite capitole ale consumului personal, în ultimii ani se pare că disponibilitățile existente la capitele respective au fost epuizate.

Din cele de mai sus rezultă că asupra sumelor destinate cheltuielilor pentru turism se exercită, acum, presiuni puternice îngrădindu-se în special cererea pentru călătorii în afara granițelor țării de reședință și mai ales la distanțe mai mari. În anumite țări, pe un asemenea fond a apărut deja fenomenul diminuării absolute a cererii turistice. Astfel potrivit datelor furnizate de Tourapa Austria, cel mai mare operator de turism din Austria, în 1980, pe piața acestei țări s-a manifestat, pentru prima dată un declin.

Situația economică a țărilor emidente de turiști acționează asupra solicitărilor de „produse” turistice în afara granițelor de reședință și prin modificările cursurilor de schimb ale monedei naționale în raport cu alte monezi, prin problemele apărute în balanța de plăți etc. Bunăoară, în ultimii ani, asupra plecărilor de turiști vest-germani și-au pus puternic amprenta elementele noi apărute în balanța operațiunilor curente. Dacă, înainte cu cîțiva ani, respectiv în 1975, R.F. Germania avea la această balanță un sold pozitiv de aproape 25 mld. DM, în 1980 a avut un sold negativ de peste 28 mld. DM; contribuția substanțială în acest sens a avut turismul.

Cererea turistică externă, la dimensiunile impuse de diverși factori interni, este serios obstrucționată în satisfacerea sa de problemele specifice ofertei turistice din țările de destinație și în mod deosebit de cele care au apărut în domeniul transporturilor. În principal, elementele ce compun oferta proprie activității turistice descurajează cererea prin nivelul ridicat al tarifelor și prețurilor de vînzare dar și prin unele dificultăți existente în prezent în asigurarea unora dintre facilitățile normale.

Este de reținut că, sub aspectul prețului sau al tarifului, fiecare din cele trei componente ale ofertei turistice se comportă în raport cu scumpirea materiilor prime, materialelor, energiei și cu fenomenele inflaționiste la fel ca orice produs, adică se obțin la prețuri tot mai mari. În fapt, aceasta înseamnă reducerea puterii de cumpărare a sumelor destinate călătoriilor turistice, supuse și așa erodării din partea unor factori interni. Un asemenea fenomen s-a manifestat și se manifestă în forme variate și de aceea nu se lasă ușor înțeles. Printre formele concrete sub care poate fi înțeles apreciem că merită să fie menționate următoarele: renunțarea tot mai mult la alte tipuri de călătorii turistice decît cele legate de petre-

cerea vacanței (concediului); recurgerea — de către un număr crescînd de amatori — la formula turismului organizat; alegerea, într-o proporție mai mare, a destinațiilor apropiate; diminuarea sejurului; alegerea — într-o măsură crescîndă — a capacităților de cazare cu confort mai redus și altele.

În ultimii ani, costurile călătoriilor turistice în străinătate s-au majorat substanțial datorită transportului, iar utilizarea de tarife promoționale, îndeosebi în transportul aviatic, a atenuat intrucîtva efectul dar nu l-a anulat. Dar în efectuarea deplasărilor au apărut, ca urmare a crizei energetice, și dificultăți de altă natură cum ar fi reducerea numărului de zboruri spre anumite destinații, micșorarea cantității de carburant pusă la dispoziția companiilor aeriene străine de o serie de țări și altele. Merită, de asemenea, să fie reținute unele probleme apărute în procurarea de către turiștii automobiliști a carburanților în interiorul unora din țările de tranzit sau de destinație.

În cele de mai sus am căutat să evidențiem principalele dependențe ale dezvoltării turismului de fenomenele negative din economia mondială. Prin sublinierea diverselor probleme cu care se confruntă turismul internațional de cîțiva ani încoace nu am pus și nu punem sub semnul întrebării dezvoltarea acestuia în viitor, cu atît mai mult cu cît pe plan mondial există preocupări susținute pentru soluționarea unora din asemenea probleme, iar nevoile de destindere, de recreare, de cunoaștere se vor accentua. Evoluția turismului, în general, și a celui internațional în special în anii care urmează va fi, însă, puternic marcată de fenomene negative cu un anumit grad de perenitate.

În aceste condiții, ce se poate spune despre turismul anului 1983? În 1982 s-au accentuat, potrivit datelor furnizate de diverse țări, o serie de tendințe manifestate în anii anteriori, între care cea mai pronunțată este nu atît renunțarea la călătorii cu caracter turistic, ci efectuarea acestora cu cheltuieli mai reduse. Date incomplete arată că, pentru multe țări europene, anul 1982 a fost mai puțin favorabil sub aspectul sosirilor de turiști străini, iar pe ansamblul globului a avut loc o diminuare cu 1,5 la sută comparativ cu 1981.

Ca și pînă acum, evoluția turismului internațional în 1983 nu poate fi desprinsă de evoluția condițiilor economice, sociale și politice din diversele țări și regiuni ale lumii. Este dificil însă ca, în prezent, să se prevadă cu exactitate ce grad de intensitate vor cunoaște fenomenele care au provocat și provoacă tulburări însemnate pe plan economic, social și politic. Prognosticele unor specialiști și institute de profil din străinătate nu sînt deloc optimiste în ceea ce privește situația economiei mondiale în 1983. Pe un asemenea fond este greu de crezut că circulația turistică internațională nu va suferi o serie de urmări. Mai mult ca sigur, mutațiile cunoscute în ultimii ani vor continua să se amplifice, între altele ca efect al diminuării și chiar epuizării economiilor multor familii care, în anii precedenți, au făcut parte din clientela turistică.

Problemele grave cărora trebuie să le facă față R.F. Germania, Franța, Marea Britanie și alte țări europene cu pondere mare în ansamblul circulației turistice intereuropene ar putea provoca un recul la sosirile de turiști străini pe ansamblul țărilor din Europa. În astfel de condiții, este probabil ca cele mai afectate să fie, în principal, destinațiile turistice situate la distanțe mai mari de aceste țări.

Luarea în considerare a acestor aspecte în strategia comercială cu care țara noastră va acționa pe piața turistică externă, dar și în politica de reconcepere a „produsului” turistic este, în prezent, o necesitate, un imperativ. Condițiile actuale obligă, mai mult decît înainte, 1) să ținem seama de distanța la care se află România de turiști; 2) să acționăm pe toate căile și hotărîm pentru ridicarea — sub multiple aspecte — a calității ofertei turistice românești; 3) să eliminăm cheltuielile neraționale și diversele pierderi pentru a asigura eficiența ridicată în condițiile unor prețuri și tarife competitive pe piața externă.

În ceea ce privește ridicarea calității ofertei — condiția fundamentală a îmbunătățirii poziției „produsului” turistic românesc pe piața externă — considerăm că două aspecte merită o atenție deosebită și neîntîrziată:

1. găsirea de mijloace cît mai eficiente pentru sporirea amabilității, simpatiei, răspunderii în activitatea turistică, în special prin ridicarea nivelului de calificare și de profesionalizare al personalului din turismul românesc.

2. inițierea și finalizarea de acțiuni de cooperare cu firme străine în construirea și exploatarea, în comun, de bază materială turistică; prin cooperare se asigură mai ușor fonduri pentru investiții, se creează condiții pentru însușirea de experiențe avansate, se măresc posibilitățile de atragere a turiștilor.

dr. Gh. BARBU

GLOSAR

Fonduri de plasament

FENOMENELE negative ce persistă de mai mult timp în lumea capitalistă, ca instabilitatea monetară, inflația, fluctuațiile mari la bursă, provoacă pierderi însemnate deținătorilor de capital, pentru care orientarea și acțiunea se dovedesc a fi tot mai dificile în aceste condiții de continuă incertitudine.

Fondurile de plasament reprezintă o formulă menită să asigure venituri certe prin efectuarea de investiții colective aflate în administrarea departamentelor specializate din cadrul instituțiilor bancare ce oferă asemenea servicii. Administrarea acestor fonduri se bazează pe principiul repartiției riscurilor, în sensul că plasamentul este diversificat spre a se putea acoperi eventualele pierderi din câștigurile realizate, așa încât veniturile să rămână sigure.

Se disting două mari categorii de fonduri de plasament: cele în valori mobiliare și cele imobiliare. Așa cum le arată și denumirea, fondurile de plasament în valori mobiliare sînt alcătuite dintr-un portofoliu de hîrți de valoare avînd o structură determinată, respectiv fonduri de obligațiuni, fonduri de acțiuni, fonduri de titluri pe diferite ramuri (energie, chimie, metalurgie), fonduri de titluri pe țări sau de titluri internaționale.

Fondurile imobiliare sînt plasamente colective în valori imobiliare efectuate potrivit principiului repartiției riscurilor după amplasarea geografică. La constituirea unor asemenea fonduri se instituie ipotecă asupra imobilelor în cauză și se emit cote părți de subscriere care sînt create și conferă drepturi asupra patrimoniului și veniturilor.

Există și fonduri de plasament mixte, investite parțial în titluri și parțial în imobile, în intenția de a se spori protecția capitalurilor și certitudinea veniturilor.

Despre un fond de plasament se spune că este „deschis” atunci cînd se emit continuu cote părți spre subscriere, în timp ce calificarea ca „închis” semnifică închiderea accesului după atingerea unei anumite sume, ceea ce nu exclude posibilitatea subscrierilor, dar o limitează la cotele părți puse în vânzare de către participanți.

În funcție de modul cum sînt concepute și funcționează, se face distincție între fondurile de venituri, al căror obiectiv este obținerea în mod permanent a unui randament cât mai ridicat al capitalului investit, și fondurile de tezaurizare, care nu distribuie venituri efective, ci reinvestesc imediat câștigurile realizate, scopul urmîrit fiind creșterea pe termen lung a capitalului investit, precum și realizarea de economii din impozite pe venit pe care fără această replasare deținătorii fondurilor ar fi obligați să le plătească. Tot din rațiuni fiscale au luat ființă și așa-numitele fonduri „offshore”, al căror sediu este situat în alte țări decît celea ale subscrierilor de cote părți. De regulă, sediile sînt situate în Bahamas, Bermuda, Panama, unde nu sînt supuse nici unei restricții monetare și beneficiază de scutiri fiscale.

Trebule menționate și fondurile de plasament cu pronunțat caracter speculativ, interzise în unele țări vest-europene, dar care funcționează în S.U.A., așa cum sînt cele investite în contracte de măriri cu livrarea la termen sau acelea denumite „go-go-funds” care se bazează pe titluri speculative, operează pe bază de credit și practicînd vânzarea la vedere a componentelor portofoliului.

Sistemul fondurilor de plasament oferă o imagine concludentă a caracterului parazitărilor al capitalului fictiv în societatea capitalistă contemporană.

Radu NEGREA

Productivitate

Iuliu Drăcea, Brașov — Diminuarea ritmului de creștere al productivității muncii sau chiar a nivelului său absolut, despre care s-a vorbit mult în literatura economică occidentală a ultimilor ani și la care vîră referiți dumneavoastră, nu este un fenomen unanim recunoscut. Contestînd că fenomenul amintit ar avea dimensiunile relevate în statistica oficială, mai multe articole apărute în S.U.A., de exemplu, pun în cauză modul de calcul al acestui indicator și odată cu acesta chiar conceptul de productivitate a muncii. Cu-

noscute revistă Business Week (25 februarie 1980), de exemplu, respinge ca absurdă concluzia că după 1967 productivitatea muncii în construcții a scăzut în S.U.A. cu 20 la sută, considerînd-o o „pură iluzie statistică”. Revista relevă că, în intervalul la care se referă datele, structura producției ramurii a cunoscut importante modificări: un exemplu îl reprezintă creșterea ponderii locuințelor familiale, care presupun mai multă mănoperă în raport cu blocurile de locuințe, fără ca indicele valoric pe baza căruia se exprimă evoluția productivității muncii să reflecte corespunzător acest lucru. De altfel, studiul de caz la care se referă publicația new-yorkeză Monthly

Review (iunie 1980) conduc și ele la concluzia că avem de-a face cu un exemplu clasic de „fetișir statistic”.

Relevînd că într-o lume atît de dinamică cum este cea actuală diversificarea producției industriale și ponderea produselor de mare complexitate, de serie mică sau realizate la comandă pe baza specificațiilor clientului cresc considerabil iar produsele se modifică necontenit, comparațiile în timp în privința productivității nu mai pot avea relevanța din cazul producției de serie mare, care rămîne multă vreme neschimbată. Calculele (inevitabil în expresie valorică în privința productivității muncii) devin cu atît mai vulnerabile cînd se referă la ansamblul unei ramuri industriale, scriu autorii, întrucît „devine imposibil să se determine dacă variațiile înregistrate (de productivitatea muncii) sînt legate de diferențe în cantitatea de muncă necesară sau de modificări intervenite în structura însăși a producției”. Revistele citate nu negă posibilitatea ca ritmul de creștere al productivității muncii să se fi încetinit, dar contestă că scăderea ritmului ar fi atît de pronunțată cum se afirmă.

City

Sorin Șerbănescu, București — Principalul centru bancar off-shore din lume rămîne în continuare Londra. Potrivit unui studiu publicat recent de revista The Banker, în prezent în City-ul londonez își desfășoară activitatea 449 de bănci, de două ori mai multe decît acum un deceniu, provenind din 73 de țări și avînd un personal de 35 000 de oameni. Prin aceste bănci se realizează aproximativ o treime din operațiile bancare efectuate pe plan internațional.

Anul trecut și-au deschis filiale la Londra 29 de noi bănci străine, mai multe decît în oricare din anii de după 1977, cînd băncile străine au fost puternic atrase de intensificarea operațiilor pe piața eurovalutelor.

Transport maritim

Mihai Avram, Constanța — La reducerea volumului transportului maritim mondial de petrol au contribuit mai mulți factori, nu numai reducerea consumului (care a fost de 6 la sută

în 1981) ca efect al crizei și al măsurilor de economisire. Între acești factori trebuie menționați sporirea volumului extracției în zone apropiate de principalele zone de consum (de pildă în Marea Nordului) și lărgirea și adîncirea Cana-

lului Suez în efortul de a spori numărul navelor petroliere care-l pot traversa. Ca urmare a tuturor acestor factori volumul traficului mondial de petrol exprimat în tone-kilometri s-a redus cu cite 12 la sută în 1980 și 1981.

Creșterea prețurilor

Corneliu Zăgreanu, Prodeal — Este adevărat că în ultimii doi ani, și cu deosebire anul trecut pe fondul stagnării prelungite a activității economice, în țările occi-

zației (6,9 la sută) rămîne totuși sensibil mai ridicat decît în anii '60 și la începutul anilor '70. Ei atrag atenția în același timp că încetinirea ritmului inflației în țările occidentale se datorează în proporție de cel puțin o treime scăderii prețurilor la materiile prime exportate de țările în curs de dezvoltare în condițiile unei îngustări generale a cererii. Pe de

Creșterea prețurilor bunurilor de consum (ritm mediu anual, în %)

	1961-70	1971-78	1979	1980	1981	1982*
S.U.A.	2,8	6,7	11,3	13,5	10,4	4,6
Japonia	5,8	9,8	3,6	8,0	4,9	2,3
R.F.G.	2,7	5,2	4,1	5,5	5,9	4,7
Franța	4,0	9,0	10,8	13,6	13,4	9,4
Anglia	4,1	13,2	13,4	18,0	11,9	8,3
Italia	3,9	13,0	14,8	21,2	19,5	16,9
Canada	2,7	7,8	9,1	10,1	12,5	8,8
Ansamblul celor 7 țări	3,2	8,0	9,3	12,2	10,0	5,9
Austria	3,6	6,8	3,7	6,4	8,8	4,7
Belgia	3,0	7,8	4,5	8,6	7,8	8,9
Danemarca	5,9	9,6	9,6	12,3	11,7	10,1
Elveția	3,3	5,3	3,8	4,0	6,5	5,8
Suedia	4,0	8,9	7,2	13,7	12,1	8,8
Total O.C.D.E.	3,3	8,8	9,8	12,9	10,6	6,9

*) Ultimele 12 luni încheiate la 30 noiembrie. Sursa: O.C.D.E., Communiqué de presse, 12 ianuarie 1983

dentale s-a înregistrat o încetinire a ritmului de creștere a prețurilor. Datele preliminare pe anul 1982 permit să se vorbească chiar de cele mai reduse cifre din ultimii zece ani, cu perspectiva unei noi încetiri în anul care a început. Relevînd această evoluție, experții O.C.D.E. subliniază că ritmul inflației pe ansamblul celor 24 de țări membre ale Organi-

altă parte, așa cum parțial rezultă și din tabelul de mai sus, pe plan internațional persistă încă importante disparități, ilustrate de faptul că jumătate din țările membre ale O.C.D.E. înregistrează încă ritmuri anuale de creștere a prețurilor de peste 10 la sută; între acestea reține atenția în mod deosebit cazul Italiei.

Decalaje

Ioan Petreș, Zalău — Fără îndoială că decalajele dintre regiunile „bogate” (Hamburg, regiunea pariziană) și cele „sărace” ale Pieței comune vest-europene s-au accentuat după aderarea Greciei la această organizație.

În încercarea de a contribui la reducerea acestor decalaje, accentuate în ultimii ani și de depresiunea prelungită din economia occidentală, au sporit și resursele alocate în cadrul Fondului european de dezvoltare regională, instituit în anul 1975. Cea mai mare parte a acestor resurse a fost îndreptată spre Grecia, Mezzogiorno (sudul

mai slab dezvoltat al Italiei), Groenlanda, Irlanda și Irlanda de Nord, fiind utilizate în special pentru realizarea unor proiecte în domeniul infrastructurii (șosele, rețele de telecomunicații, alimentare cu apă etc.). O mică parte a resurselor totale ale Fondului a fost utilizată pentru crearea de noi locuri de muncă în industrie și servicii (dezvoltarea industriei mici în Irlanda de Nord, alimentarea cu energie a zonelor muntoase din Mezzogiorno, combaterea șomajului în centrele afectate de „criza oțelului” etc.).

Erată în nr. 6 al revistei, pag. 10, col. 1, rîndul 18 de sus se va citi 1100 mii tone de îngrășăminte chimice substanță activă.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 7 din 18 februarie 1983

- Noi trepte calitative în activitatea consiliilor populare (Iulian Ploștinaru) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea economiei românești în anul 1982. Primatul calității și eficienței (Dan Popescu) 4

- Programele speciale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. — în acțiune! Eforturi susținute pentru sporirea producției de cărbune și minereuri
 ● Mai buna organizare a muncii în mine și marile cariere (Dorin Constantinescu) 6
 ● Creșterea productivității muncii pe post și fiecare formație de lucru (Marin Ștefanache) 8
 ● Folosirea la parametri ridicați a utilajelor din dotare (Dumitru Condu-rache) 9

- Investiții. Punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție (Alexandru Tache) 10

- Amenajarea și exploatarea integrală a Deltei Dunării — un important obiectiv economic și social (Marin Nițu) 11

- Conducerea prin bugete — instrument de fundamentare financiară a deciziilor economice (Paul Bran) 13

TEORII ● IDEI

- Concepția profund științifică a președintelui Nicolae Ceaușescu cu privire la dezvoltarea economică a României (Ilie Văduva) 15

- Problema substanței-muncă a valorii mărfii în condițiile contemporane. Monism, dualism? (N. N. Constantinescu) 17

- Aspecte teoretice ale funcționării optime a economiei socialiste (I) (Vasile Pilat) 20

- Școli ● curente ● economiști. Avuția națională — preocupare majoră a economiștilor români din secolul al XIX-lea (I) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Făurirea economiei socialiste unitare în România (Viorica Nicolau) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Instituirea sistemului mondial de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare — cerință a accelerării progresului lor economic și social (Victor Aldea) 26

- Tendințe-conjuncturi 28

- Dezvoltarea turismului în contextul contemporan (Gh. Barbu) 29

- Curier 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

- New qualitative steps in the activity of the people's councils (Iulian Ploștinaru) 2
 — The Romanian economy development in 1982. The Primacy of Quality and Efficiency (Dan Popescu) 4
 — Over all planing and exploitation of the Danube Delta — an important economic and social task (Marin Nițu) 11
 — The deeply scientific conception of the president Nicolae Ceaușescu on the economic development of Romania (Ilie Văduva) 15
 — The problem of the labour-substance of the merchandise value in contemporary framework. Monism, dualism? (N. N. Constantinescu) 17
 — Theoretical aspects concerning the optimal functioning of the socialist economy (I) (Vasile Pilat) 20
 — Schools ● trends ● economists. National wealth — a major concern of the Romanian economists of the XIX century (I) (Ivanciu Nicolae Văleanu) 22
 — The set up of the world system of trade preferences between developing countries (Victor Aldea) 26

DANS LE NUMÉRO

- Nouveaux degrés qualitatifs dans l'activité des conseils populaires (Iulian Ploștinaru) 2
 — Le développement de l'économie roumaine en 1982. Le primat de la qualité et de l'efficacité (Dan Popescu) 4
 — L'aménagement et l'exploitation intégrales du Delta du Danube — une importante tâche économique et sociale (Marin Nițu) 11
 — La conception profondément scientifique du président Nicolae Ceaușescu du développement économique de la Roumanie (Ilie Văduva) 15
 — Le problème de la substance travail de la valeur des marchandises dans les conditions contemporaines. Monisme, dualisme? (N. N. Constantinescu) 17
 — Les problèmes théoriques du fonctionnement optimum de l'économie socialiste (I) (Vasile Pilat) 20
 — Ecoles ● courants ● économistes. La richesse de la nation — une préoccupation majeure des économistes roumains du XIX-e siècle (I) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
 — L'institution du système mondial de préférences commerciales entre les pays en voie de développement — exigence de l'accélération de leur progrès économique et social (Victor Aldea) 26

ИЗБОДЕРЖАНИЯ

- Новые качественные ступени в деятельности народных советов (Июлиан Плоштинару) 2
 — Развитие румынской экономики в 1982 году. Первенство качества и эффективности (Дан Попеску) 4
 — Полное освоение и использование Дунайской дельты — важное экономическое и социальное задание (Марин Ницу) 11
 — Глубоко научная концепция президента Николае Чаушеску относительно экономического развития Румынии (Илие Вăдува) 15
 — Проблема трудовой сущности стоимости товара в современных условиях. Монизм, дуализм? (Н.Н. Константинеску) 17
 — Теоретические проблемы оптимального функционирования социалистической экономики (I) (Василе Пилат) 20
 — Школы ● течения ● экономисты. Народное богатство — важный предмет интереса румынских экономистов XIX-го века (Иванциу Николае-Вăляну) 22
 — Введение мировой системы торговых льгот между развивающимися странами — требование, преследующее ускорение их экономического и социального прогресса (Виктор Алдея) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică” pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

ne-am informat pentru dv.

CELE MAI DIVERSE CUMPĂRĂTURI LE PUTEȚI FACE CHIAR ÎN CARTIERUL DV!

Astăzi vă oferim adresele altor magazine specializate în desfacerea articolelor pentru copii și mame, a magazinelor generale, de galanterie, confecții și încălțăminte.

- Magazinul general GALERIA MODEI, șoseaua Pantelimon nr. 47
- Magazinul general din str. Doamna Ghica, bl. 2 (cartierul Petricani)
- Magazinul din bulevardul Lacul Tei (confecții și tricotaje pentru femei și bărbați, țesături, articole pentru nou născuți)
- Magazinul din Calea Moșilor, bl. 30 B (confecții și încălțăminte pentru femei și bărbați)
- Magazinul din Calea Moșilor nr. 32 (tricotaje pentru nou născuți, țesături)
- Magazinul din Calea Moșilor, bl. 60 B (confecții, încălțăminte, tricotaje pentru nou născuți)

Un sortiment variat de mărfuri de bună calitate vă stă la dispoziție în fiecare din aceste unități.

1983
Mărțișor

**PRILEJ DE A OFERI UN CADOU UTIL CELOR
CE VĂ SÎNT DRAGI**

Magazinele de confecții, tricotaje, încălțăminte și galanterie vă oferă — dv., bărbaților — nenumărate sugestii de mărțișoare... utile.

Vizitați-le și alegeți cadourile pe care dv. le veți oferi celor ce vă sînt dragi.

Nu uitați !

În fiecare an, MĂRȚIȘORUL este un °prilej de bucurii, atît pentru cine dăruiește, cît și pentru cine primește !